

העולם הזה

ישראלית בעזה

36 שעות בחוך
העיד במלחמה

MEGA jet®

להדליק וללכת

אמריקאי

עכשיו לגברים

MEGA jet

גברים מדליקים הולכים על מגה ג'ט.
נעלי הדור החדש המיוצרות בשיטת המתיחה.
מגה ג'ט - נעלי הספורט
לגברים, נשים וילדים.
כל מה שנשאר לך לעשות זה...
להדליק וללכת.

כי נעל מתוחה יותר נוחה.

ממפעלי כור - קבוצת מוצרי צריכה.

מיכתבים

ציירי מנגלה

על קטע ביומן השבוע של הטלוויזיה (הלוות בלי שטן", "יומן אישי", העולם הזה 16.12.87).
גם אני נדהמתי מהקטע של ציירי מנגלה בחסדי עצמם ששודר בטלוויזיה ביומןהחדשות השבועי.
היה זה קטע לא רק מגוחך, אלא גם בלתי אמין לחלוטין.
ואת מי שצריך לגנות על כך זה לא רווקא הצייר מוטווההפנים ומרכיב המישקפיים הכי חם, אלא את עורכיחדשות של הטלוויזיה שבכלל איפשרו לקטע כזה להופיע על המרקע. אסמאלי הוא מטיט פז המאצ' המלא בולשיט. הרי מי שאיפשר לו את הופעתו הוא...
שמוחה פרי, רחובות

גאולה שלמה

על מקורה של אימרה היסטורית (להביא גאולה לעולם", "יומן אישי", העולם הזה 16.12.87).
המחקר היסטורי שערך אורי אבנרי למקורה של האימרה "המילחמה היא עניין חשוב מדי וכו'" ראוי לכל שבח.
אבל, אם היה ברצונו להביא, כדרכי חז"ל, גאולה לעולם, בכך שהוא מביא דברים בשם אומרים, מן הראוי היה שיביא גאולה שלמה ויציטט את האימרה כלשונה.
למרות שמקובל לחשוב שטאלייראן קבע כי "המילחמה היא עניין חשוב מדי מכרי להשאירו בידי הגנרלים", מה שהוא אמר היה שונה במידה קצת.
וכה אמר טאלייראן: "מילחמה היא עניין חשוב מדי מכרי להשאירו לאנשי שבא".
זאת אומרת שלא רק גנרלים יכולים לגרום אסונות במילחמה: **דני אבישי, תל-אביב**

הברכה והקלרה

על מן נוסף של העמדת דברים על דיוקם ("יומן אישי", העולם הזה 16.12.87).
עורך העולם הזה תיקן את המעוות שעשו דובר ראשיהממשלה ויו"ר ועדת חוץ וביטחון, ביחסים את האימרה המילחמית לא לאב האומה של האימרה. ובכך קיים העורך, ככתוב אצלנו בפרקי אבות, "כל האומר דבר בשם אומרו, מביא גאולה לעולם".
אבל האם נשתכח מכבוד העורך, כי בגלותו ברכים את טעותם של שני הנכבדים הנ"ל הוא גם סיבך אותם. הלא גם נאמר אצלנו, במקום אחר (ילקוט משלי): "האומר דבר בשם מי שלא אמר, מביא קללה לעולם". **פנחס פוטרמן, חולון**

עיר קטנה בגרמניה

על בנייהקילתה של עסקנית מיפ' לנתהעבודה סנטה יוספטל (תמ"ו רוריס", העולם הזה 16.12.87).
מן הראוי היה לציין בקטע שבישר על יום הולדתה של סנטה יוספטל את שמה המפורש של העיר בה היא נולדה לפני 75 שנה.
זאת היא פירט, עיר קטנה (כיום, כ-100 אלף תושבים) בבוואריה, הידועה בתעשיית המראות והצעצועים שלה, אך במיוחד ביחסה יוצאתהדופן ליהודים. עורב בימיהביניים שימשה פירט כעיר מקלט ליהודים בעת הדיחות הגדולות.
ואגב, 11 שנים אחר לידתה של הגב' יוספטל נולד בראש פירט למישפחת קיסנינגר היהודית, בן, שקראו לו אלפרד. קיסנינגר היה הבן הזה כהנרי קיסנינגר, שריהחזק של ארצותהברית (במימשל ניקסון ופורד). שרה הנדלר, חיפה

החברות של דניאלה

על השמות המועדפים לבנות אוסט"ר ריה ("מיכתבים", העולם הזה 9.12.87).
גם אני אוהד מושבע של דניאלה שמי ושמתתי לגלות (ממכתבם של הקוראים אורכן, כי שמה (הפרט) צועד באוסטרירה בראש מיצעד השמות המועדפים לבנות.
מה שמעניין לא פחות אלה הם השמות המופיי עיינ ברשימה אחרי דניאלה.
ענייני בשנתון הסטטיסטי בשגרירות אוסט"ר ריה בתל-אביב וגיליתי כי במקום השני סנדרה ואחר-כך קתרינה, ניקול, סספאני ומרטינה.
הלל דינוביץ, תל-אביב

מה קרה

לתנועת השלום

מחנה השלום הישראלי חייב לערוך חשבוןנפש נוקב. לעצרתהמחאה של שלום עכשיו ביום השבת באו כמה אלפי מפגינים בלבד. מה קרה לשלום עכשיו? מה נותר מתנועתהשלום הישראלי? — התשובה לשאלה קשורה בכרית שנקרתה בין שלום עכשיו ומפלגת העבודה. כרית, שהביאה מאות אלפים להפגנות כנגד טבח שאתילה, אך לא איפשרה לי תנועה לתקוף את מיעולת העבודה כשזו חזרה לשליטון.

ילדי המילחמה

פנים רבות לחגיגההנוכח • כפיות הטובה של מדינת-ישראל כלפי ג'ונתן פולארד ואשתו החולה • תיקווה ותהילה — סרט של ילד על מילחמה • מי המציא את ה"אסטאבלישמנט"? • סטאלין בסרט ישראלי חדש.

רוצה להשתקם

כתב העולם הזה בדק את יחסה של החברה הישראלית לעברייני המנסה להשתקם. הוא ניסה להתקבל לעבודות שונות. לפתוח חשבונות בבנקים. לשכור דירה ואף למצוא שידוך. התוצאות היו כמעט חד-משמעיות — סירוב מוחלט. היו אף שי הציעו לו להסתיר את עברו, לפני שטרקן בפניו את דלתם.

רוצה ילד

יפה רייפער, אשתו של אסיר-עולם, רוצה להקים מישפחה. היא מודעת לקשיים שעומדים לפניה. טיפוליהפוריות שהיא עוברת אף מקשים יותר — אך היא נלחמת על זכותה לילד מבעלה. ניסוחים על רוצה הילד מביעות מגופו והפריית בורעת של ביע' לה לא הצליח. יפה לא מוותרת.

רחל המרחלת מדווחת:

מנהל בכיר חושש מהמאהבת הראשונה • גבר צעיר נמשך לאשתו של הקבלן העשיר בגלל הצ'קאפיל • לאישה נעלמו היפות המיקצועיות? • אילנה שושן (בתמונה), למשל, נמצאת בנייר העבודה והתענוגות של לבנה חכים וישראל רינגל • חנוך לוין לא אומר כלום על משבר חייההנישואין של אחיו דליד רחל • ניצה • כמעט ולא קם דור שני לגפורים. את המצב הצילון • וזה לוי, חני פרי ונאוה חן.

המדורים הקבועים:

מיכתבים — עיר בגרמניה
איגרת העורך — רצח בסופרמרקס
הגדרת — הנואמים שבנואמים
במדינה — כלים שלובים
תשקיקה — הסברה לאנשים
יומן אישי — פך ופס
אנשים — זיוכית ולא ויטראז'
מזה הם אומרים — יצחק מודעי.
חיים רמון. שלמה עמר. רפי סוויסה.
בני נאון. דוד קריבושה

כתבת השער הקידמי:

ישראלית בעזה

כתבת העולם הזה היתה העיתונאית הישראלית הראשונה להעזה לבלות לילה בעזה הנצורה. במשך 36 שעות רצופות ראתה את המתרחש בחזית המילחמה. מהצד הפלסטיני. נבתה עדויות. שוחחה עם מנהיגים. עמדה על הסיבות הגליות והסמויות שהפכו את הרצועה לשדהקרב. סיפוריזוועה על יחס החיילים לפצועים ולכלכל התושבים. בתוספת שמועות פרועות העושות להן כנפיים באין דיווחאמת בכלייהתיקשורת הרשמיים. האוכלוסיה עומדת מאוחדת מאחורי המפגינים. החיילים נעים בתנאי-קרב. צמיגים בוערים. אש חיה מול אבנים. בית-חולים כבוע. אחרי שאירעו בו סצנות מחרדות. דם ותימרותעשן.

כתבת השער האחורי:

יומנה של "מחבלת"

אום-סמיר התגייסה בשנותהעשרה שלה למחתרת החזית העממית לשיחרור פלסטין בעזה. כיום היא בעלת-מישפחה. אך עדיין פעילה. במיסמך מיוחד במינו היא מתארת את חוויותיה ופעולותיה כחברת-מחתרת בשנים הראשונות של הכיבוש. כאשר אריאל שרון העליט עם "יד חזקה". אם רוצים להבין מה קורה עכשיו בעזה בפרט. ובשטחים בכלל. כדאי לקרוא מיסמך זה. הוא מתאר את עלייתו של דור חדש נחושהחלטה. הרור שמנהל עתה את המאבק.

מונסה תשוחרר!

נעמי אדווה פגשה את הדסה מונסה בבלא. מי שהיתה סגנית-מנהל בנק צפון אמריקה. שי הורשעה ונידונה לחמש שנות-מאסר, מנסה אחרי פחות משנתי-מאסר להשתחרר מטעמים הומניטריים. ועדתההחריגים עומדת לאשר זאת. למרות התחבשויות שעל ידיה, מישק פריהשמט, והביקורים התכרי פים במרפאה, היא לא נראית כמי שחולה במחלה אנרשה.

החברים של מיקי

מיכה רייסר עדיין מתוח וקופצני. מתנהג כמי שאינו מעכל שהכל מאחוריו. עדיין מפחד לעשות טעויות. המערכה, לגביו, עוד לא תמה. הוא מסביר את שתיקתו, וקובל על כך שמבין כל 200 מקבליהאפציות מיקרה המישפחה את החי קירות בארכע אנשי-צבא בלבד, בעוד שרבים מבין ה-200 (שעליהם נמנים אנשי עסקים, תיקשורת וביטחון) לא נחקרו כלל. עדיין מגדיר את מיקי אלבין כחבר — לא מתבייש.

אתה והשקל חד-גדיא

והכלכלה האמריקאית

איך תשפיע מגמת המיתון במשק האמריקאי על הייצוא הישראלי לארצות-הברית? • מאיר תחליף את סגל שיחליף את נוביק • מחפשים נהגים דוברי-אנגלית לשירות-לימוזין • מה מחפש פרס מול המטרופוליטן? • יואל גורדושי, אח של, לנהול מיפעל סיקנטי • עדה הודסלס כותבת את הביוגרפיה של אימלדה מרקס • ריקלים נערך מרשימת ה-400 •

ציבור מבולבל

מי שרוצה להביא להסדרת הדת מן המדינה בישראל, כדאי שיקרא תחילה את המסמך הסקל שהוזמן על-ידי העולם הזה. המסקנה העיקרית שנובעת ממנו היא כי אין בארץ מחנה חילוני אמיתי. וגם הציבור הדתי מבולבל למדי. ולראיה, חצי מהמסורתיים תומכים בתחבורה ציבורית לים בשבתות, בעוד שחילוניים רבים תומכים בסמלים דתיים, ורובם אינם רוצים בבישוי אין אזרחים. מבולבל. לא? אין. פלא שהמצב נשאר על כנו.

דף חדש

ניו-יורק, ניו-יורק

כמה שנים יצטרך אלן גינזברג לעבוד כדי לקנות ציור של ראושנברג ומה עושה דן בראמוץ במסוף העסקים של ניו-יורק? • טימס? על איזו ספה תשב איוולדה של ואנגר באופרה המעוצבת כידי הצייר הנודע דיויד הוקני ומדוע יהודה עמיחי הוא משורר גדול אך מפרגן קצת פחות מרשים. כל זה בדיווחו השוטף של עורך דף חדש שחור ועלה מירידתו לניו-יורק.

תחנת ביניים

הוא התחיל את דרכו כשוטף-רצפות. גם היום אין דבר המעיד עליו שהוא מיליונר. אחד מגדולי האספנים בתחומו. מזה שלוש שנים אף מוצאת תערוכת-תילבושות מאוס-פו הפרטי במוסיאון-ישראל. עיסקי התכ-שיטנות אומנם טבועים בדמו — אביו היה צורך בירושלים — אך את ידיעותיו רכש בעיקר בסיפריה המכניזית של ניו-יורק. היום הוא מומחה עולמי לצורפות, לתכשיטים ולתלי-בושות יהודיות. דרך ארוכה.

קולנוע — מרוץ איטריות
זה וגם זה — אפרופו בליה
לילות ישראל — סופניות קולנועיות
דף חדש — ניו-יורק, ניו-יורק
תשבץ —
מיכתבים לרדתי —
הזרסוקם — שולוש כוכבים
רחל המרחלת — על כל העולם
תמרורים — מתרגם מארמית
אתה והשקל — חדי-גדיא

מיכתבים

לא נורא

על כמות הקאלוריות בסופגניה מצויה (מי שרוצה בדיאטה, שיחפש לו חג אחר!), "מה הם אומרים", העולם הזה 16.12.87.

אם למחברת ספריהבישול שרואינה, לכבוד חנוכה, לא היתה תשובה לכמות הקאלוריות בסופגניה, לי יש: 150 קאלוריות. אבל זה לא נורא. זה קצת יותר מאשר בכננה (130 קאלוריות), בדיוק כמו בספל קקאו והרבה פחות מאשר בהמבורגר של ממש (300 קאלוריות). רות דביר, תל-אביב.

תזכורת מן ההיסטוריה

על יעילותן של אבנים ("המרי ב' בשטחים", העולם הזה 16.12.87). למי שאינו מכיר את ההיסטוריה — גם בעזרת אבנים אפשר לנצח.

עיתונאים בלילהגלשנים

על היחס לתיקשורת ("בלי עיתון נאים!", העולם הזה 12.12.87). כתבתם כאילו בלילהגלשנים לא ניתן לעייתונאים להגיע לשטח ולסקר את האירוע. המציאות היתה אחרת: לעיתונאים ניתנה כל העזרה האפשרית והסיקור היה בהתאם. חיים בר, קריית-שמונה.

מה שנכון. נכון

על מה שהעלה קורא, אחרי שצפה בטלוויזיה.

ציפוריהפלא מביסות את האתיופים בעזרת האל והאבנים

ראיתי בטלוויזיה, בערב שבת, אשף-מיספרים, שעשה גימטריה אחר גימטריה. ואז שאלתי את עצמי: והעולם הזה? (174) וגם עיתני זהב נק" (174). יגאל חסון, ירושלים.

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל-אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בתי-לפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972-3-245242. מנוי 2009, ובטלסקס — RMYM IL 341667.

רגע של עברית

התופעה של שגירים זרים בישראל המשתלטים היטב על הלשון העברית, כפי שעשו לאחרונה שגריר ארצות-הברית, תומאס פיקרינג ושגריר גרמניה, וילהלם האס, איננה חדשה. כבר בגיליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה דווח מפי עיתונאית-צמרת על מה שקורה לה בעת שהיא נפגשת עם שגריר זר מסויים (היה זה פייר זילבר הצרפתי, ששלט בלשון העברית שליטה מושלמת).

● "אנו מדברים בינוני אנגלית, מפני שצרפתית אינני יודעת ובעברית הוא זיכר מתקן אותי!"

קורא יקר,

השבוע עצרה המישטרה חשוד ברצח הפופולר בסופרמרקט הירושלמי. החשוד הוא יהודי, עובד-לשעבר בסופרמרקט.

מעצר החשוד אינו מעיד על אשמתו, ואין להסיק מכך מסקנות לגבי האיש. אך הוא מוכיח, לכל הפחות, מהו כיוון החקירה. אין לו שמץ של קשר עם רקע לאומי כלשהו. בעניין זה התנהל ויכוח בין העולם הזה ובין מישטרת-ירושלים.

"לאומני או

פלילי"

אחרי הרצח פירסם העולם הזה כתבה מפורטת על המיקרה, פרי חקירתו של חבר-המערכת יוסי עינדור. החקירה הוכיחה בעליל שלא יכול להיות לפשע זה שום קשר עם מניעים לאומיים, וכי קרוב-לודאי שהרצח הוא איש המכיר היטב את המקום וסירייה-עבודה בו (העולם הזה 12.12.87).

בין השאר מתחה הכתבה ביקורת על מישטרת

מפקד יהודאי רקע לאומני

רת-ירושלים, שהכירה מיד אחרי הרצח את האפשרות שהוא בוצע על רקע "לאומני". על כך הגיב רפי לוי, דובר מתוהדהדרום וירושלים, במכתב חריף.

מיד לאחר הרצח ביקש ממני הכתב להיפגש עימי, על-מנת לקבל פרטים על הרצח הפופולר. אני נעניתי מיד ונפגשתי עם הכתב במשרד. כשניתן בהחלט להגדיר את המיפגש כמיפגש היכרות נעים ביותר.

במהלך השיחה נשאלתי רבות על הרצח, ולכל השאלות עניתי כרצון ובמגמה למסור דברים אמיתיים עד כמה שידוע לי. ואכן, מסרתי לכתב את גירסת המישטרה בהקשר למניע אפשרי, כפי שמסרתי לכל כלי-התיקשורת בארץ ובעולם. במהלך שיחתנו הרגשתי לפני הכתב שהרקע והמניע לרצח לא ידוע עדיין, והמישטרה חוקרת בכל כיוון אפשרי — כשניתנת עדיפות לחקירה בנושא פלילי למטרת-יחיד, והוספתו שכלל שער בר הזמן מתחזקת הדריעה שמדובר ברצח על רקע

פלילי, וצינתי את דעתי שאין זה הוגן להצביע מיד על רקע לאומני, בגלל שיטת הרצח. את האמת על תוכן שיחתי עם הכתב, יודע מר עינדור, ולכן לא הרחב את הכתבה.

לסיכום עלי להדגיש כי אומנם אינני אחראי לתוכן הכתבה, והכתב רשאי לפרסם כל דבר, וכבר נאמר שהנייר סובל הכל, אבל ההגנות והאמינות העיתונאית מחייבת לפרסם לפחות את עמדת-המישטרה כפי שנמסרה לכתב, ובמיוחד כאשר הפנייה לקבל את הפרטים והגירסה היתה מצידו של הכתב.

עוד כאן מיכתבו של הדובר. רומני שהוא מחטיא את המטרה.

אין לנו כל ויכוח עם רפי לוי. הדברים אכן היו כפי שתוארו במכתבו, ובפגישה הידדיתית של היתה לו עם כתבתו אמר את הדברים כפי שציינו. אולם מה שנאמר בשיחה בין דובר וכתב, בחרי-הדברים, אינו חשוב כמו מה שנאמר בהתייחסויות פומביות בכלי-התיקשורת.

מיד עם היוודע דבר-הרצח, פורסמו בשם המישטרה ברוב כלי-התיקשורת גירסות, שקבעו כי הרצח בוצע על רקע פלילי. "או על רקע לאומני", והמישטרה חוקרת את כל האפשרויות. עצם הזכרת האפשרות של "רקע לאומני", שלא היה לה שמץ של תימוכין ושנגדה את ההגיון, היתה הרתי-אסון. מובן, שאחרי רצח כזה, הרוחות משתלהבות בנקל. במצב השורר בארץ בכלל, ובירושלים בפרט, הרי עצם העלאת האפשרות שיש לרצח כזה אכזרי, "רקע לאומני" די בה כדי לפוצץ תכית של אנקישריפה. ואכן, מיד לאחר מכן נערכה בירושלים הפגנה מטעם הימין הקיצוני, שדרשה עונש-מוות ל"מחבלים", ובהל' וויית הקורבנות הושמעו קריאות רמות נגד הערבים, וזכויות מאיר כהנא.

שמעתי כמו אוזניי ראיין עם מפקד מישטרת-ירושלים, תת-ניצב יוסף יהודאי, בתוכנית ערב חדש. המראיינת, אילנה ריין, שאלה את המפקד אם אכן מצביעה שיטת-הרצח על "רקע לאומני". השאלה נבעה, כמובן, מן הפירסומים שהיו לפני כן בעיתונות מפי המישטרה. יהודאי לא יצא נגד גירסה זו בו במקום ובתוקף, אלא הגיח לרושם להיווצר שאכן תיתכן אפשרות כזאת, בין שאר האפשרויות.

על כך יצא זעמנו. היה ברור לנו שכל פסוק כזה מרעיל בארות ועלול לגרום להתפוצצות נוראה, רצח-לשמי-נקם, ומה-לא.

לצערי אין זו הפעם הראשונה שבה נוקטת מישטרת-ירושלים לשון זו, כאשר אין שמץ של ראייה המצביעה על כיוון לאומי. הנוסחה היא "המישטרה חוקרת אם יש לפשע מניע לאומני או פלילי..."

כל התבטאות כזאת שופכת שמן על מדורה מסוכנת.

רק"ח * ו"העולם הזה"

במשך השנים פירסם העולם הזה כתבות רבות על רק"ח, שבהן נמתחה ביקורת על דרכה של מיפלה זו.

העולם הזה לא התכוון מעולם לפקפק ביושר רם האיש של ראשי רק"ח, הרבנים בדיעותיהם. הביקורת היתה על דיעות אלה, ולא על התנהגותם תם האישית של המנהיגים.

אם במיקרים מסויימים נוצר הרושם אחר, מציטור העולם הזה על רויסם זה, שלא היה מכוון.

דא.מ.א.מ.א.

הנדון:

הם עמדו בקור, בערב גשום. הנאמנים שבנאמנים

דוח נכאאים

בגמר עצרת המחאה של שלום עכשיו בשבת האחרונה, הייתי מרוכז מאוד. לא היתה זאת הרגשה פרטית. הריכאון ממש עמד באוויר החורפי הקר. הוא ליווה את האלפים, שהתייילו להתפזר אחרי שעה של נאומים. לא היתה זאת רוח של תנועה, העומדת לעלות על המיתרסים, כשהיא חרורה רחוקה, בוטחת בצירקתה ובעוצמתה. מחנה השלום הישראלי מוכה. הוא עומד חסרי-אונים מול פני האסון המתרחש לנגד עינינו.

מה מקור התחושה הזאת של חוסר-אונים, של תבוסה? יש לה סיבה חיצונית. האנשים האלה, שהתכנסו ברחבת המוסיאון התלאביכי לקריאת שלום עכשיו, רואים בעיניים פקורות את הטראגדיה של מדינתנו, השוקעת בבוץ של הכיבוש. רצח הילדים בשטחים הכבושים, הדיכוי היומיומי, הריסת הבתים וגירוש המנהיגים, הברוטאליזם של כל מערכות החינוך, הפיכת צה"ל למיטרה קולוניאלית — כל זה נראה להם כתהליך בלתי הפיך של הריסת כל הטוב והיפה בחיינו. מודעות מוגברת זו היא קללה. היא מביאה עימה דיכאון עמוק.

אבל יש גם סיבה פנימית לרוח הנכאיים של מחנה השלום. אחרי שבוטחים של טבחיות, אחרי היריעות הדמיוניות המגנינות, באו לרחבה כמה אלפים. לא עוד 400 האלפים, שהתכנסו תחת דגל זה אחרי הטבח של צברה ושאתילה. לא עוד 100 האלפים שהתכנסו לפני כן, כדי למחות על הפלישה ללבנון. כמה אלפים. רבים מהם קשישים וקשישות, אנשים מכירים זה את זה מהרבה הפגנות קודמות, הוותיקים שבוותיקים, הנאמנים שבנאמנים. גם קצת נוער. כמעט כולם אשכנזים. האם זוהי תנועת השלום הישראלית? האם זה מה שנותר ממנה? האם זהו כל הציבור המתפקד ביום-פקודה?

מחנה השלום הישראלי, על כל חלקיו, חייב לערוך לעצמו חשבון-נפש נוקב. תנועת שלום עכשיו, שקראה להפגנה זו, מצויה לכך על אחת כמה וכמה. במשך שלוש שנים, מאז הקמתה של ממשלת-האחדות-הלאומית, כמעט ולא נשמע קולה של תנועה זו.

פעם קראה להמונים והוציאה אותם לרחוב. עכשיו הפכה למכונת-שיכפול של הודעות לעיתונות, כמו עשרות גופים אחרים.

הפגנת 400 האלפים הפכה ויכוח רחוק, כמו ניצחון מזהיר של קבוצת כדורגל שירדה מומן מנכסיה. משהו שנזכרים בו, שמתגעגע אליו, שמרברים עליו בנוסטלגיה, אך שחלף לבלי שוב. משהו קרה ל"שלום עכשיו" אחרי ההפגנה ההיא. מי שרוצה להקים אותה לתחייה, או להקים אחרת תחתה, חייב לנתח את הדברים בגלילי-לב, כדי לתקן את הטעוץ תיקון.

בימיהוזהר שלה היתה שלום עכשיו מיטרה גדולה. לא היו לה המוני-תכרים. לא היו לה תכרים בכלל, מלבד כמה קבוצות של פעילים. גדולתה של התנועה היתה בכוחה לכנס במקום אחד את כל רכבי מחנה השלום הישראלי, החל ביונים של מפלגת העבודה, אנשי-ימין ודתיים מתונים, וכלה בשמאל הקיצוני.

כולם באו, מפני שהאמינו כי "שלום עכשיו" היא תנועה בלתי-מפלגתית, שאינה שותפה למישחקים הפוליטיים, שאין בה מעשי-חרם, שהיא מהווה מכנה משותף רחב ביותר.

זה לא היה לגמרי נכון. התנועה החרימה את רק"ח, ולמעשה גם את של"י. היא לא קיבלה חסותות את האזרחים הערבים של ישראל. אבל זה נסלח לה, בזכות הישגיה הגדולים. גם המחזרים עצמם באו להפגנותיה והשתתפו בהן באופן אנונימי. נסלח לה גם הנוסח המימי של סיסמאותיה, התחמקותה מן ההכרעות הקשות. היה בזה הגיון. מי שרוצה לכנס להמונים, במיסגרת של מכנה משותף רחב ביותר, אינו צריך לדבר בשפה ברורה מדי.

לא אחת היתה צורך לדחוף את שלום עכשיו. לא אחת נעזרה לפעולה קר אחרי שגופים קטנים ועיקביים יותר סללו את הדרך בעוירות והוכיחו שאפשר ללכת בה. כך היה בראשית המחאה על מלחמת-הלבנון.

אבל כל זה לא היה חשוב. ההפגנות הגדולות של "שלום עכשיו" רשמו פרק מזהיר בתולדות המדינה, הציילו את כבודה בעיני רבים בארץ וברחבי-העולם.

בזאת היתה גדולתה, בזאת היתה תהלתה. עד שהגיעה לשיאה — הפגנת 400 האלפים.

אותה הפגנה, שהיתה היא כל השיאים, נשאה בקרבה את ורע הפורענות.

פעילי שלום עכשיו רצו לעשות משהו גדול ומיוחד-במינו, מול פני הוועה המיוחדת-במינה של הטבח שנערך במחנות בחסות צה"ל. כדי להביא את המחאה למימדים חסר-תקדים, כר-תה "שלום עכשיו" ברית עם מפלגת העבודה. היתה זאת ברית-נוחיות. שלום עכשיו רצתה לארגן מחאה אדירה על הטבח. היא ביטאה את תחושתם של המוני בעלי-המצפון בארץ, שלא יכלו לשבת בשקט, מול פני הוועה. ואילו מפלגת העבודה רצתה לטשטש את העובדה שהיא תמכה בפלישה ללבנון. היא רצתה לנצל את המחאה הציבורית הגואה כדי לשים קץ לשלטון הליכוד.

כתוצאה מן הברית הזאת הביאו מפלגת העבודה ומפ"ם מאות אלפים מקיבוציהם ומסניפיהם, בהסעה מאורגנת שרק הכלים הלוגיסטיים של מפלגות אלה היו מסוגלים להפעילה. תמורת זאת הועלו לבימה שימעון פרס, שהצביע בעד הפלישה, ויצחק רבין, שייצג לאריאל שרון איך למנוע את המים והחשמל מהמוני האוכלוסיה בבי"רות הנצורה.

עצרת-המחאה של "שלום עכשיו": דיכאון

ואילו כל מי שהתנגד למלחמת-הלבנון מן הרגע הראשון, כל מי שפעל נגדה תוך סיכון עצמי, הורד מן הבימה בהפגנה זו.

ההצלחה היתה גדולה. רק כעבור זמן הסתבר כי המחיר היה גדול שיבעתים. "שלום עכשיו" הפכה זנב של מפלגת העבודה ובנותיה. היא הכניסה את עצמה לכלוב של זהב, לשבי מרופד.

אי-אפשר היה לחזור על ההישג הכביר של אותה הפגנה, מבלי להזדקק שוב לחסדי המפלגות ההן. ממילא הוענק למפלגות ההן וטו מוחלט על כל מעשי התנועה.

למעשה קבעו ראשי מפלגת העבודה לשלום עכשיו את כי להזמין ואת מי להחרים, מה להגיד ומה לא להגיד, מתי להרים קול ומתי לשתוק.

זה לא היה ברור כל-כך, והנוק לא היה גלוי כל-כך, כל עוד היתה מפלגת העבודה, יחד עם מפ"ם ור"ץ, באפוזיציה.

אך זה נחשף בצורה בוטה כאשר חזרה מפלגת העבודה לשלטון, בהשתתפות קדישה עם הליכוד.

במקום שיש הבדל בין הגישות (המוצהרות) של המערך והליכוד, עדיין ניתן לשלום עכשיו להרים קול. למשל, למען כינוס ועידה בינלאומית. לטובת שימעון פרס, נגד יצחק שמיר.

אך כל ההחלטות החשובות של הממשלה הזאת מתקבלות פה-אחר, והמערך שותף להן באופן מלא. אי-אפשר למחות נגדן מבלי לתקוף את המערך.

וכך, שנתיים אחרי אותה הפגנת-פאר, התגלה לפעילי "שלום עכשיו" שהם לכודים בדילמה.

מי שקרא את ההזמנה הפומבית להפגנת השבוע, לא יכול היה להתעלם מעובדה מוזרה.

המודעות תקפו את הליכוד. הן לא תקפו את האדם האחד האחראי למה שמתרחש בשעה זו בגדה וברצועה.

שמו של האיש הזה, שנשמר בסוד, הוא יצחק רבין.

הוא האחראי לכל אורח, לכל אשה, לכל ילד, לכל זקן שנהרג בימים האחרונים על-ידי חיילי צה"ל ומשמר-הגבול. הוא האחראי לעידוד שניתן לחיילים לירות כדי להרוג. הוא המחליט לגרש מנהיגים מתונים, לעצור מנהיגים מתונים אחרים, להרוס בתים בסיטונות, להנהיג בשטחים הכבושים "יד ברזל", להמשיך בהתעללות היומיומית בכל אתר ואתר. והוא גם המשיך בטיוול בעולם בשעה שבשטחים האלה — השטחים "שלו" — נהרגו מדי יום אנשים בלתי חמושים. זה לא היה די חשוב בעיניו כדי לחזור.

אין זו רק אחריות "מיניסטריאלית". זוהי אחריות ישירה למעשים ולמחשבות, להחלטות שהתקבלו ולי מעשים שנשכחו מבלי שהוחלט על כך רשמית.

מי שקרא השבוע להפגנה נגד הוועה, ולא הגדיר במפורש את הכתובת, הסתבך בסתירה פנימית. אי-אפשר לצאת למאבק תוך כדי סתירה פנימית. אי-אפשר לקרוא להמונים לקום ולהשמיע את קול המצפון, כאשר אין אומרים את האמת בפה מלא.

זה הטביע מראש את חותמת הכישלון על העצרת הזאת.

דיו שהזכירו בהפגנה את רבין. דוברי-פ"ם גינה את שר הביטחון בשמו. פרופסור עדי אופיר, שנשא בעצרת נאום נוקב ומדכא, הגדיר את הדברים כהווייתם.

אולם דובר שלום עכשיו בעצרת נזהר מכל אלה. ואף אחד מן השלטנים והסיסמות לא תקף את האחראים למצב.

היה נדמה באילו יצחק שמיר הוא שריהביטחון, וכאילו אריאל שרון הוא הרמטכ"ל.

(אילו היה אריאל שרון שריהביטחון בימים אלה, היתה שלום עכשיו מגייסת בנקל מאות אלפים, וזעם ההמונים היה שם קץ למאורעות-הדמים אחרי היומיים הראשונים. הוא שנאמר לא אחת: רק הימין יכול היה לעשות באין מפריע את השלום עם מצריים, ורק מפלגת העבודה יכולה לנהל באין מפריע טבח וזטא מתמשך בשטחים הכבושים.)

במקום שישולטים החשבון והפחד, המקרה והמימין בר המפלגת והמישחק הפוליטי, לא תיתכן התקרי ממות אמתית של המצפון.

אם שלום עכשיו לא תוכל להתגבר על מחלות ממאירות אלה, אין לה תקווה. ואם אין תקווה לשלום עכשיו, יש צורך חיוני בתנועה חדשה, נקייה, בריאה ותוססת.

כי היעדרה הוא אסון לאומי.

פי ש עכשיו הרבה אנשים בצד הפלסטיני שאינם מאמינים עוד למחנה השלום הישראלי.

נדמה להם כי כוחות השלום הישראליים הם חלק ממכונת הכיבוש. שהיא באה להקנות לישראל אמינות מצפונית בעולם, בעוד שהמעשים הנוראים נמשכים. שהיא מספקת שסתום-ביטחון וניחומים לציבור הישראלי הטוב, ופוטרת אותו מן הצורך לקום ולשים קץ להרג ולהרס. שהיא מספקת אליבי לממשלה.

בקיצור, שיש שיטה ישראלית של "יורים ובריכים", שבה ממלאים כוחות השלום את תפקוד ה"בוכים".

יש ערבים הטוענים כי הצירוף הזה של יורים ובוכים הוא מאורגן ומתואם, כי קול היריות וקול הבכי הם חלק ממנגינה אחת, שאלה הם שני כלים באותה התיזמורת. אלמלא הבכי, אי-אפשר היה לירות. דעת-הקהל הישראלית לא היתה סובלת את זה, ודעת-הקהל העולמית לא היתה עומדת מן הצד.

אחד מגדולי אנשי-הרוח הפלסטיניים, הפרופסור אדוארד סעיד, הנהנה מיוקרה עצומה בארצות-הברית, כתב לא-מכבד מאמר שבו גינה את הבכי הישראלי אף יותר מאשר היריות הישראליות. כי תודות לו מצליחה ישראל לשמור על תדמית של עליונות מוסרית, בה בשעה שהיא עושה מעשים שאינם שונים ממעשי דרוס-אפריקה, הוזכר בגינוי העולם כולו.

תיאוריות אלה מוגזמות מאוד. אין ספק שקול-המצפון הישראלי הוא אמיתי ואותנטי. אך יש גם שמין של אמת בטענות אלה.

אם הבוכים ימשיכו לבכות, בשעה שהיורים ימשיכו לירות — אנחנו הולכים לקראת אסון לאומי, שאין אף לאמר עליו ש"סופו מי ישרונו".

השקורה עכשיו בשטחים הכבושים הוא סימן לבאות. אין לדעת מה יקרה מחר בבוקר, אף אפשר בהחלט לדעת מה יקרה בעוד שנה, בעוד חמש שנים, בעוד עשר.

ההתקוממות של העם הפלסטיני נגד המשך הכיבוש, נגד שלילת החרות הלאומית ושליטת כבוד-הארם, עוברת עתה את הקו האדום.

היא תביא למילחמה מזוהמת מאין כמותה, שתהפוך את הבנים ללגשים, שתקומם נגדנו כל אדם הגון בעולם, שתתבטא, שתמחש את הצינונית המפוארת כפרק חשוד בתולדות האנושות.

זאת אינה נבואת-זעם. זוהי ראייה שקולה של העובדות. ואם יורשה לי לאמר זאת: היא נכונה כמו שכל מה שאמרנו על נושא זה ב-20 השנים האחרונות היה נכון.

אם לא תקום עכשיו תנועת-שלום גדולה, מאוחדת, פעילה, אמיצה, בלתי-תלויה לחלוטין, נקייה מחשבונות מפלגתיים ואישיים — כי אז לא נצליח לעצור את התהליך בטרם אסון.

איש מאיתנו לא יוכל לאמור אז: ידי לא שפכו את הדם הזה!

מאת אורי אבנרי

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ענת סרגוסטי שהתה במשך יומיים רצופים בתוך עזה, ביום ובלילה, בשני הצדדים של המיתרסים, ושוחחה עם מכינים, מנהיגים, חיילים וכצועים

עזה כמות

ביום, שכאו לסייע למפעל-עוגיות ב" עיר ועיתונאי איטלקי, וביחד צפינו בחדשות. בחוץ היה שקט וחשוך וקר. מאות פצועים שכבו בבתי-חולים ברחבי הרצועה ואף בישראל. עשרות הרוגים נטמנו באדמה הלחה. ועצורים, שאת מיספרם קשה למנות, נכלאו בכל מקום אפשרי. על מירקע-הטלוויזיה, שם בחדריהם גורים של בית-המלון הקטן, הופיע סגן-השר רוני מילוא, הממונה מטעם ראש-הממשלה על הערבים ב" ישראל ודיבר. אחריו הופיעו בזה אחר זה השרים דויד לוי, יצחק מודעי ויצחק נבון. לכל אחד מהם היה הרבה מה לאמר על האירועים האחרונים בגדה-המערבית ובמצב-העזה. כולם היו בחליפות ועניבות, וקיים מכל רבב. איש מהם לא היה בימים האחרונים, אם בכלל, בעיר עזה. איש מהם לא דיבר בשבועות האחרונים, אם בכלל, עם מי מתושביה העיר או הרצועה. לאיש מהם לא היה מושג איך זה נראה משם. ומשם הם נראו מוזרים, מרוחקים, אנשים מעולם אחר, המדברים בשפה אחרת ובמושגים אחרים. תושבי עזה, רובם, אינם מכינים את השפה העברית, ובוודאי לא את זו המדוברת בטלוויזיה, והשגורה בפייהם של הפוליטיקאים הישראלים. אך רוב תושבי עזה, אלה שיש בבתיהם מכשיר-טלוויזיה, טורחים בכל ערב לצפות במהדורות-החדשות של הטלוויזיה

ב לילה היה שקט בעזה. שקט וקר. הרחובות היו ריקים, המכוניות רממו, אפילו הצמיגים לא בערו. השמש השוקעת פינתה גם את הרחובות מאדם. בשעה הזאת של אחרי שקיעת החמה, כאשר שני בתי-הקולנוע של העיר היו סגורים, "עקב המצב", כאשר עשרות ואולי מאות המיסעדות ובתי הקפה שוממים ומוגפים, לא נותר אלא לנסות ולסכם את אירועי-היום שעבר, למנות את האבידות, לספור את הפצועים, לארגן את הכוחות ולהכין את היום שלמחרת. טריטור של הליקופטר, שלא הסב את תשומת-ליביו באופן מיוחד באותו הלילה, אמר הרבה יותר לתושבי עזה שבחברתם הייתי. "זה בטח משהו חשוב מגיע", זרק משהו לחלל החדר, כאילו היה ברור לה שכל הנוכחים הבחינו ברעש יוצא-הדופן. רק אחרי ששאלתי למה היא מתכוונת, הסבה את תשומת ליבי למנוע הרועש. המרחק הגיאוגרפי בין עזה לתל-אביב הוא בערך כמו המרחק הגיאוגרפי שבין תל-אביב לחיפה. אילו ישבתי כיום הראשון בערב בבית בחיפה וצפיתי במהדורות-החדשות בטלוויזיה הישראלית, לא הייתי מתרגשת באופן מיוחד. אך אני יושבתי בבית-מלון קטן, אולי היחיד בעיר עזה, בחברת עליה אל-שוואה, בעלת-המקום, פלסטיני נר-סף בשם טלאל, מנהיגת אירגון-הנשים הפלסטיניות בעזה, שני מהנרסים נרמי

ענת סרגוסטי, העולם הזה

להביא מים בקערות, כדי לכבות את הצמיגים הבורים ולפנות אותם מהכביש כך שיהיה פנוי לתנועה. הבעירה אומנם כבתה, אך הריח עדיין נשאר.

באש ובמים חיילים שבאו למחסום צמיגים בוערים שעל הכביש, הוציאו ילדים קטנים מן הבתים והכריחו אותם

ענת סרנסקי, העולם הזה

לגרום להתחלקות הצמיגים. ליד שלולית השמן הבעירו צמיגים ויצרו מחסום בוער על הכביש. ליד המחסום נראו תושבים מעטים. שמן נוסף למדורה.

חי בין החיילים לבין האכנים המת' עופפות. "הם לא מתייחסים אלינו כאל בני אדם", הוא אמר. "איך אפשר לעשות דבר כזה? איך אפשר כך להשאיר פצוע עד שכל הרם זורם ממנו? אף אחד בעולם לא נתקל בתופעות כאלה של כיבוש".

מספר עור-הדין אליקירדה: לפני יומיים ניסו לפתוח בכוח חנויות במרכז העיר. אצלכם היתה שבינה במשך חודשיים ברשות השירות. מישהו ניסה להחזיר אותם לעבודה בכוח? מישהו ירה בהם כי נשק? למה מכריחים אותנו לפתוח את החנויות ולכלוא את רגשותנו? למה שאנחנו לא נוכל לבטא את מה שאנחנו מרגישים על מה שנעשה לנו? איזו מין דמוקרטיה זו?

אפשר לקבל שום שרותים מן העירייה. במהלך שיחתי עם אליקירדה הגיעו למישרדו כמה שיחות-טלפון ובהן דיווחים על המתרחש בעיר עזה ובמקומות אחרים ברצועה. זה לא היה דבר יוצא-דופן. לכל בית שאליו הלכתי ולכל בן-אדם שאיתו דיברתי, הגיעו במהלך השיחה הודעות טלפוניות דומות על מה שקורה בחוץ. כך, בעת ששוחחתי עם אליקירדה, הוא סיפר לי כי באותו הזמן הוטל עוצר אל מחנה-הפלסטים אל-בורג', הנמצא ברומית לעזה. הוא סיפר עוד על פצוע מרפית, שהשאירו אותו במשך שעות רבות ללא עזרה, עד שהגיעה העזרה הראשונה. סיפרו לי במישרדו על פצוע, שהחיילים קשרו על החלק הקדימי של ג'יפ צבאי, וכך נסעו איתו בסיטואציה-העיר, כדי שיהווה מחסום

על הכביש הראשי, המוביל לאור רך הרצועה ובקצה המזרחי של העיר עזה, שפכו התושבים שמן על הכביש, כדי

המזרחית והמופצים כעזה, הם מוכרים בקרב התושבים.

20 השנים הבאות

"אנחנו", אמר לי עור-הדין אליקירדה, "נמצאים עכשיו ב' שנה הראשונה של 20 השנים הבאות". 20 שנה עברו מאז הכיבוש ב-1967 במלחמת ששת-הימים, והשנה זו השנה הראשונה של 20 השנים הבאות. "מה יש לנו? — מעצרים, גירושים, לא נותנים לנו לייצא את הסחורה שלנו. הישראלים רוצים לשנות אותנו, ולהפוך אותנו לפועלים בישראל שינצו את הרחובות ואת המיסעדות, הם רוצים שנעזוב את הארמה שלנו. אבל אנחנו לא נעזוב.

"החיים כאן רעים. אין שום יחסים בין התושבים לבין הברי-המועצה, שאותם מינו השילטונות, לכן גם אי-

סגורות. שער-הכרז של הבתים היו גם הם מוגפים. בפניות הסימטות היו התגודדויות קטנות של בחורים צעירים. מעט ילדים קטנים נראו ברחובות השוממים. תחבורה ציבורית לא נראתה. גם מיסד פר המכוניות הפרטיות היה קטן ביותר. המיסעדות ובתי-הקפה היו גם הם סגורים לחלוטין. ובאוויר היה מתח הרבה מתח.

מדי פעם אפשר היה לשמוע רעש מנוע של רכב מתקרב וחולף במהירות. אלה היו המכוניות הצבאיות שדורו ברחבי העיר. לעיתים, כשהצצתי תוך כדי נסיעה לעבר סימטה צדדית, יכולתי להבחין שיש לרוחבה מחסום אכנים, שלידו עמדו כמה נערים וילדים קטנים.

ברחוב אחר ראיתי קבוצה של חיילים הולכים בטור עורפי, כשהנשק שלוף לפנים, והם מנסים להכריח את בעלי-החנויות לפתוח אותן. זה לא הועיל במיוחד. אלה היו פותחים את החנות וסוגרים אותה מיד אחרי שהחיילים הסתלקו והמשיכו בדרכם. כאחד הרחובות הראשיים עצרנו ליד מישרדו של עור-הדין חאלד אל-קירדה, תושב האוניונס, שמישרדו נמצא בעיר עזה. הוא סיפר לי כי כלילה הקודם ניתק הצבא את החשמל לכל העיר מן השעה 10 בלילה, שהחל ילדים ירו גזז מדמיע לכל עבר, שאיש לא העז לצאת מפתח-הבית.

ניסיון להבין ממנו מה גרם לגל-ההפגנות האחרון, שהיה החמור ביותר בשנים האחרונות, לא צלח. הוא ניסה להסביר לי שאין התקרבות במצב, שיחס השילטונות נעשה גם יותר וקשה יותר מאשר בעבר. רבים מן התושבים נעצרו או גורשו ועל התושבים מוטלים מיסים גבוהים ביותר, לעיתים קרובות ללא כל קשר לגובה ההכנסה שלהם. טענה זו, אגב, חזרה שוב ושוב בחלק גדול מן השיחות שניהלתי באותם יומיים בעזה.

המידע עובר שם במהירות. הדברים נודעים, ומיד נוספים להם פירושים ופרשנויות. התבטאויותיו של יצחק רבין, כי בימי כהונתו כשר-ביטחון עשה בשטחים יותר מאשר עשו שרי הליכוד בימי-שילטון הליכוד, לא הוסיפה לו תומכים בקרב הפלסטינים כעזה. למרות שדברים אלה לא פורסמו בעיתונים היוצאים לאור בירושלים

זיה הישראלית. שם לא רק שומעים את הקולות, שם גם רואים את התמונות. והתמונות הן אלה שאינן מוקרנות במדירות-החדשות של הטלוויזיה בער-בית.

הרכב נשאר במחסום

לפני שיצאתי לדרך הזהירו אותי שלא כדאי לנסוע לעזה במכונית בעלת לוחית-זיהוי צהובה של ישראל. אמרו לי שזורקים אבנים על מכוניות מסוג זה.

את המכונית הישראלית שלי החניתי ליד מחסום ארו שבכניסה הצפונית לרצועת-עזה. שם, במחסום, המתין לי רכב מקומי, ובו המלווה המיועד שלי לאותו היום. בחור צעיר, דובר עברית רהוטה, תושב העיר עזה.

כשנוסעים ברצועת-עזה בתוך רכב שלוחית-הזיהוי שלו היא אפורה, שעליה מוטבעת האות 'ע', של העיר עזה, משתרלים ככל האפשר להתרחק מכל רכב צבאי או מישטרי הנראה באופן הקרוב או הרחוק.

מהר מאוד גיליתי שגם הנהג וגם המלווה הפלסטיני שלי רואים את כוחות-הביטחון הרבה לפני, ואז הם ממהרים להיכנס לסימטה הראשונה בדרך, רק לא להיתקל במחסום, כצמיג בוער, בהפגנה מיקרית, בחייל, או בשוטרי מישמרי-הגבול. כל היתקלות כזאת פירושה צרות מכל מיני סוגים.

אם בצורת בדיקת-עורות שיגרית, אם בחקירה, במעצר מרמז, או ב"גיוס" לסילוק מיכשולים ומחסומים, או צמיגים בוערים מן הכביש.

התחנה הראשונה בדרךנו היתה בית-החולים פרטי קטן בשם אל-אהל אל-עורבי שבעיר. שם שכנו באותו היום חמישה מפצועי ההפגנות. כולם נפגעו ממיריות. הותר לי לרבר עם הפצועים רק אחרי שקיבלתי אישור ממי נהל בית-החולים בעצמו.

הפצועים כולם סירבו להודות בשם, אש מהם לא הסכים לחשוף את עצמו בפני המצלמה. אף אחד מהם לא היה מוכן להודות שהשתתף בהפגנה באופן פעיל. לכל אחד היה סיפור אחר, שבו ניסה להסביר איך נקלע, במיקרה, לתוך ההפגנה כשהיה בדרך הביתה, או בדרך לקרוא לאחיו הקטן, או סתם עמד ברחוב במיקרה, ואז חטף את היריה שפצעה אותו.

יתר מאחר הסבירו לי שכוחות הביטחון אוספים את תעודות-הזיהוי של כל הפצועים המאושפזים בבתי-החולים, ואלה נקראים אחרי שיתורם מבית-החולים לחקירה, ולעיתים קרובות אף נעצרים לתקופות שונות בגלל השתתפותם בהפגנות. לא קשה היה לי להבחין כפחד שניכס מעיניהם כאשר ניסו לענות על שאלות.

אין כניסה לעיתונאים

אחרי הסיוור הציע המארח-מלווה שלי שניסע לבית-החולים הגדול של עזה, ש'פא. מאוחר יותר באותו היום הסבירו לי ששמו של בית החולים שהיר, שפרושו מי שופט במלחמת-קודש. ליד הכניסה הראשית לבית החולים עמדו כמה חיילי-צה"ל חגורים בחגור מלא, שנישקם ניצב לגופם, ובדרקו כדקדקנות את כל הבאים. היה ברור שהם לא יתנו לעיתונאים להיכנס פנימה.

צה"ל, כך סיפרו לי רבים ביומיים שהייתי שם, נכנס ביום השישי לתוך בית-החולים. היו שם יריות, אמרו,

מאז אותו היום "כבוש" בית-החולים על-ידי הצבא. הקפנו את החומה המקיפה את בניין בית-החולים. כל השערים האחרים היו סגורים על מנעול ובריה. לא היתה שום אפשרות להיכנס פנימה מבלי לעבור את בדיקתם של החיילים. המשכנו לנסוע ברחובות. התנויות היו

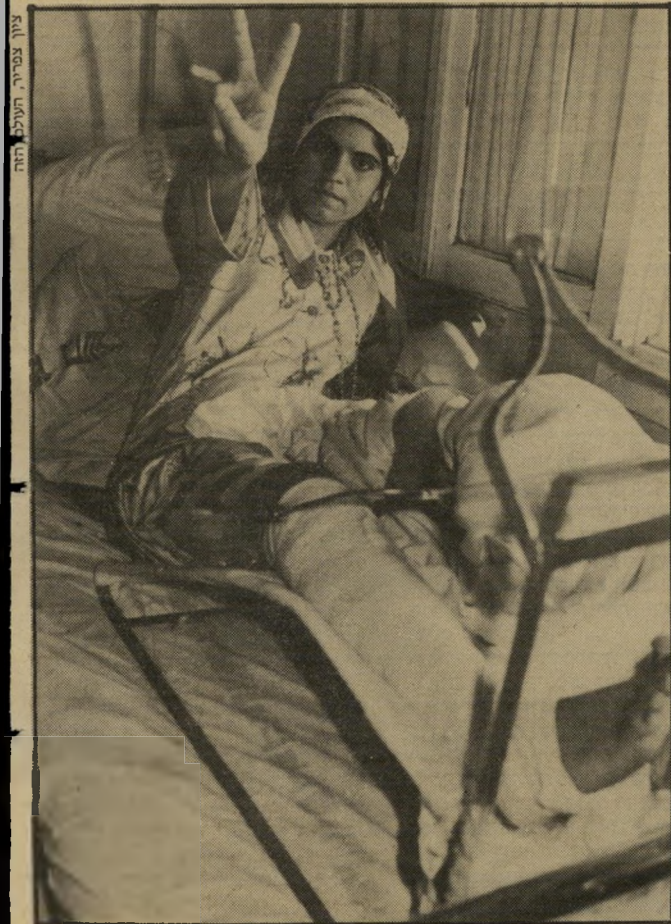

ענת סרנסקי, העולם הזה

אם רוצים להבין מה קורה עכשיו בעזה, כדאי לקרוא מיסמך מיוחד במינו זה.

פלסטינית, שפעלה בעזה בימי שליטתו של אריאל שרון שם לפני 18 שנים

יומנה של "מתבלת"

עזית פציעה אחרי הפגנה (1980)
הכדורים היו רטובים...

ריו. הייתי רק בת 15 באותה תקופה. ההתרגשות שלי כשהיא שאלה אותי לבטח עוררה את חשדה. על כל פנים, היא פתחה את המעטפה וקראה את המכתב לפני שהספקתי לחצות את הרחוב ולתפוס מוניט. היא התחילה לצעוק לאנשים ברחוב כדי שיתפסו אותי. אני זוכרת שהיא השתמשה בהי מון מילים גסות. לא נותרה לי ברירה ונאלצתי לחצות שדה פתוח, ובצד השני תפסתי מוניט כדי להגיע למקום הפגישה שנקבע מראש.

נהגיהמונית אמר "תראי, האשה ההיא צועקת אחריתי" כשנכחה לדעת שאף אחד לא נענה לקריאותיה, היא יצאה מביתה והתחילה לרוץ אחרי בעצמה. משכתי בכתפיי ואמרת לנהגי המונית שמימי לא ראיתי אותה. וזה היה נכון.

שליח למישפחות

לכל המשימות שהוטלו עלינו היו כליך דרמאטיות. אבל חלקן היו מסוכנות למדי. הוטל עלי לחלק משכורות ומכתבים למישפחות חללי-נו והברינו שהסתתרו או שהיו במעצר. המכתבים היו קטנים במיוחד, כדי שלא תהיה בעייה להסתיר אותם, וכי שעתהצורך גם לבלוע אותם. חלוקת הכספים התבצעה כל חודשיים. תכני פות גבוהה יותר היתה מעוררת חשד.

* זה היה כינויו של מוחמד אל-אסוד, מפקד החזית העממית ברצועת עזה באותה תקופה.

זים באיור אחר. המשימות שהוטלו עלינו לא היו מסוכנות במיוחד, אך גם לא היו בלתי-חשובות. זכרני שפעם היה האירגון זקוק בדחיפות למכונת-כתיבה ומכונת-שיכר פול. הממונה עלינו תכנן לגנוב מכונות אלה ממחנה-הדרכה שהיה בקיר-בת-מקום. אני וחברתי-ללא עמדנו כי תצפית, וחבר אחר איים לירות במנהל (שישן במיתקן ושהתעורר מהרעש) אם יקרא למישטרה. למזלנו, הוא לא ניסה לעשות דבר, וטוב שכך, מפני שהאקדח שהיה בידי החבר שלנו היה רטוב מפני שהיה קבור באדמה. כאשר ניסינו אותו מאוחר יותר, הוא פשוט לא פעל! על כל פנים, הישגנו את המכונות, והמפקד העלינו שלנו, צ'ה גווארה מי עזיז גמל לנו בשוקולד. כמבט לאחור, דאגתי יותר איך אכנס הביתה, מבלי להעיר את הורי, מאשר איך לבצע את המשימה.

נגד שיתוף-פעולה

פעולה נוספת, שלא היתה מוצדקת לחת ביותר, היתה ניסיון-הנפיל לרצוח את ראש-עיריית עזה, ראד אל-שווה, פיאוול ומשתף-פעולה ידוע. הקבוצה שלנו כללה חמישה בחורים ושתי בחורות, חברתי ואני. כמשך שבועיים ערכנו תצפיות ולמדנו את לוח-הזמנים שלו — מתי עזב את בניין-העירייה, באיזו שעה הגיע לביתו, סוג המכונית שבה נסע, וכדומה.

תוכניתנו היתה לירות בו בזמן שי-צא מבניין-העירייה. אולם ביום שנקבע, שרץ האיזור במכוניות-סיוור ישראליות, ולא היינו יכולים לעשות דבר מבלי להיתפס. החלטנו חישימהר לשנות את איזור-הפעולה ולנסות ולהי-רוג אותו ליד ביתו. הוא נכנס למכוניתו ונסע, ואנחנו עקבנו אחריו בשתי

זהו מיסמך מיוחד-במינו. הוא מטיל אור על המתרחש כיום ברצועת-עזה.

בעלת היומן הזה הודתה רק בשביתה-מחמרת, "אי-ביסמור", היא התגייסה בשנות-העשרה שלה בעיר עזה לחזית העממית לשיחור פלסטין, אירגונו של ג'ורג' חבש. כאן היא מתארת את חוויותיה בשנים הראשונות של הכיבוש. הרברים מורסמו בביטאון החזית העממית לשיחור פלסטין.

באותה התקופה השליט אריאל שרון "סדר" ברצועת-עזה, תוך הריגת כל איש-מחתרת חמוש שנתפס. שרון מתגאה עד היום בהצלחתו, "השליט סדר" ברצועה — אך התוצאות של ה"סדר" הזה מתגלות כיום. יומנה של אי-ביסמור מתאר היטב כיצד גרמו המעשים של אז לעלייתו של דור חדש, ניצני זנחיש ויתר, המנהל עתה את המאבק. היא גם מתארת את השינוי שחל בעיקבות המעשים האלה בעמדת האוכלוסיה הכללית, שהיתה בתחילה רחוקה מן המחתרות.

ותיקי המחתרת העברית ימצאו ביומן זה הרבה נקודות שיזכירו להם את חוויותיהם שלהם.

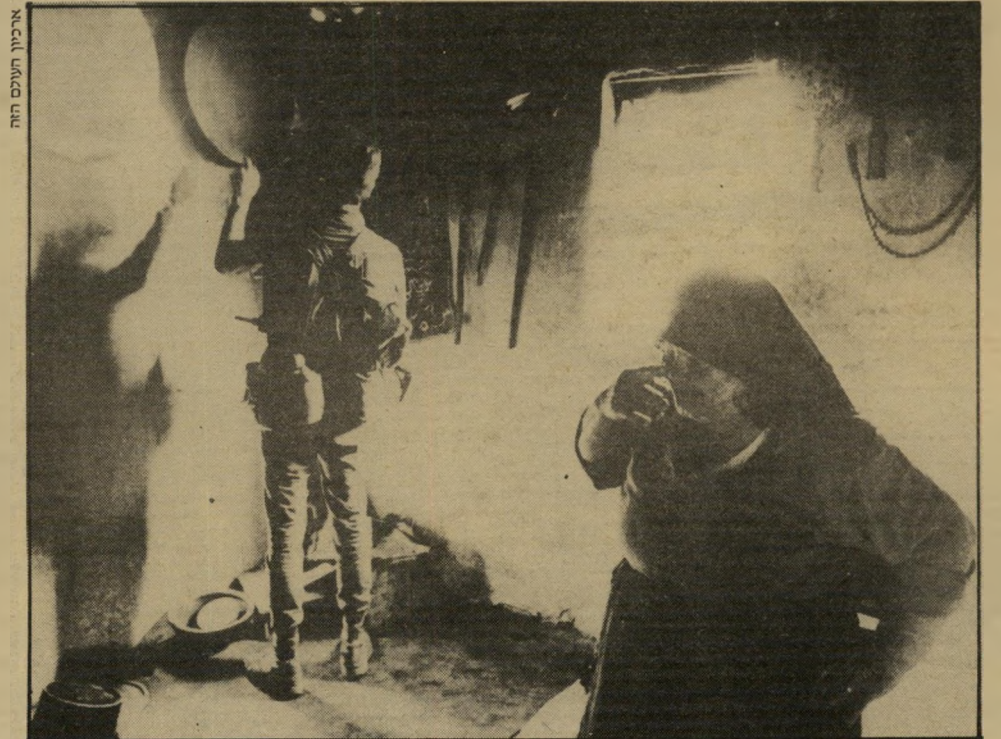
אי-ביסמור עצמה עזבה את הרצועה כדי ללמוד באוניברסיטת בירזות. כיום היא נשואה ואם לשלושה ילדים, אך נשארה חברה פעילה בחזית העממית.

לכצע את החובות שהיו מוטלות עלי. הוטל עלי להעביר נשק ממקום למקום ולהסתיר אותו עד שהיה בו צורך. לפעמים היו מבקשים ממני לקשור קשרים עם מישפחות של משתפי-פעולה, כדי לאסוף עליהם מידע. בתקופה זו פירסמה החזית סיסמות נגד פיתרון של "שלום" עם האוייב. אחת מהחובות שהוטלו עלינו היתה לצייר את הסיסמות האלה על הקירות. פעולה כזו היתה צריכה להתבצע בשי-עות-הלילה המאוחרות, או בשעות-הבוקר המוקדמות. באותו האופן גם חיי-לקנו כרוויים. ההתלהבות שלנו הפיחה בנו אומץ, והיינו רבים כינינו על הזכות לבצע משימה מסוימת. חשנו בשימחה מיוחדת כאשר הוטלה משימה על מישי-הו מאיתנו.

פעם, כאשר חילקתי כרוויים, מעדתי על רגלו של חייל ציוני ישר, שהיה אמור לפטרל ברחובות. מרוב בהלה חזרתי על עיקבותי, וחילקתי את הכרוי

אני הצעירה במישפחה בת חמי-שה ילדים, אך העובדה שהייתי הבת היחידה לא שינתה דבר. הייתי קרובה ביותר לצעיר שבאחי, שהיה אז חבר בחזית העממית לשיחור פלסטין. בזמן הכיבוש הציוני לא היתה לי הכרה מדינית. אבל כולם, צעירים וזקנים, נתקפנו בקדחת, בהתלהבות לאור מית שדחפה אותנו לפעול ולהפגין נגד האוייב.

הייתי צעירה באותה תקופה, בשנות העשרה של חיי, אך מחמת ההשפעה של אחי, הקרוב אלי, התחלתי בהדרגה להכיר את האירגון. לא הייתי פעילה בקרב ההמונים, אך הייתי חברה בתא שכלל כמה חברים נוספים. היו אלה האנשים היחידים באירגון שהיכרתי החל בתקופה שבה גויסתי ועד לתקופה בה עזבתי את רצועת-עזה. הכרנו זה את זה בשמות-המחתרת שלנו בלבד. מישפחתי לא ידעה מעולם על פעילותי זו. אחי חיפה עלי כדי שאוכל

חיפוש בבית (עזה, 1969)
הם פרצו לביתו בפעם האחרונה...

יומנה של נערת מחתרת מה הרגישה? מה היו מניעיה?

פעם הוטל עלי ועל חברתי לבצע משימה כזו. חברתי היתה טיפוס רציני מאד, והחיילים במחסומים היו תמיד נטפלים אליה במיוחד. לי היתה יותר מודעות לאופנה, ולא עשיתי רושם כאילו אני מעורבת במשהו רציני. באחד המחסומים זה השתלם. חברתי נדרשה לצאת מהרכב ולהיכנס לאוהל, שאלו הכינו הציונים כדי לערוך חיפוש שים על גופן של נשים. אני לא התבי קשתי לצאת מהמכונית. למולנו, הכסף והמיכתבים היו אצלי. המיכתבים היו בפי, וכבר הייתי מוכנה לבלוע אותם, אילו היו מבקשים לבדוק גם אותי, אך, למרבה המזל, הם הסתפקו בבריקת חברתי.

כפי שכבר ציינתי, עוד לי אחי וחיי פה עלי כאשר נעדרתי מהבית כדי לבצע את משימותי. אולם הוא נהג עליידי הציונים, ופעילותי הוגבלה מאוד.

היה עלי למצוא תירוצים שונים, כדי לצאת מן הבית. היה זה קשה במיוחד, מאחר שהייתי הבת היחידה ומישפחתי הגנה עלי במיוחד, בייחוד אחרי נפילת אחי. אבל היה זה מצב זמני, שנמשך כמה חודשים בלבד. בינתיים הספקתי לסיים את בית הספר התיכון, והתחלתי ללמוד במיכללה. המורה שלי היה בעבר חבר בחזית העממית, והיה ער לעובדת היותי פעילה באירגון. כאשר היה צורך בכך,

הלוחמים וההמונים

ל מרות שרוב העם הפלסטיני בעזה לא היה מעורב באירגוני

הפגנה עם דגל פלסטיני (עזה, 1969)
אל-שווה התכופ, והכדור לא פגע בו...

נתן לי רשות מיוחדת לצאת מהמייכ ללה. שתיהן הפעולה שלו איפשר לי למלא את חובותי באירגון. לבשתי גם את הלבוש המסורתי של עזה — חצאית שחורה ארוכה וכיסוראש — כך שיכולתי לכסות את פניי, ולא היתה סכנה שהאנשים יזהו אותי ויספרו על כך למישפחתי.

אימונים צבאיים

אחרי תקופה שבה מילאתי חובות מהסוג שתוארה, דרשנו, חברתי ואני, לעבור אימונים למען המחלקה המכאית. הוישגים שלנו, עד לאותה תקופה, היו טובים, החברים שלנו הסירו עזרונם אימונים, שיכשירו

במדיונה

העם

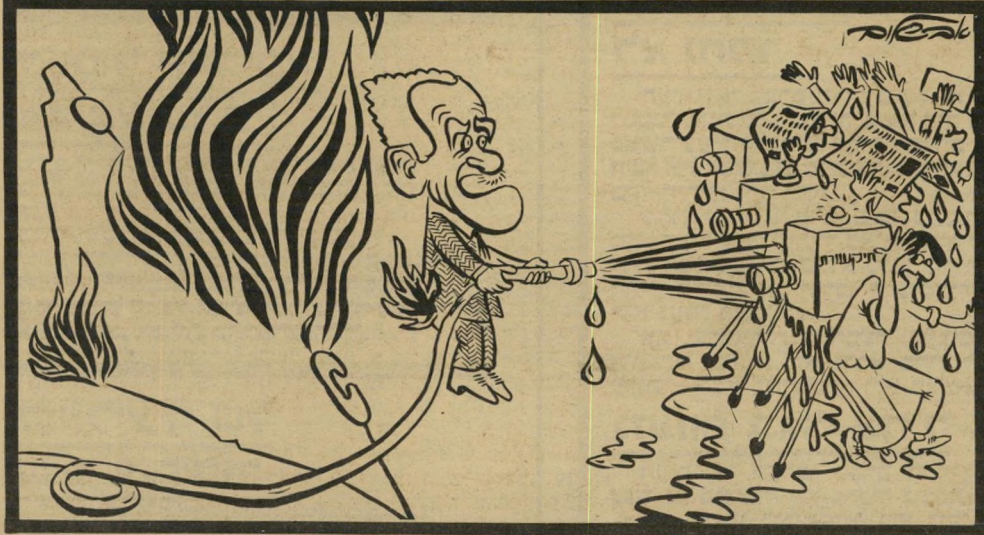
מול המירקה

מאות מיליונים רואים מדי יום את דויד הפלישתי ואת גוליתת הישראלי

כאשר אנוה נפגעת בקרב, הפקודה הראשונה של הקברניט היא לערוך "הערכת נזקים". בתום שבועיים של ניסיונות כוש לים לרכא את ההתקוממות בשטחים הכבושים, היתה ממשלת ישראל רחר קה מערכת ביקורת כזאת. במישרד החוץ, שהוא גם מטה מיפ לגת העבודה, נערכה ביקורת חלקית. כי מן הגשרויות ברחבי העולם הגיעו קריאות אס-אראס. אין כוח בעולם המודרני המסוגל לעמוד מול הריווח של הטלוויזיה.

עתיזוה, והפלסטינים של 1948, שהם אורחיישראל. לכאורה יש הבדלים גדולים בין כל החלקים האלה. ההווייה של הפלסטינים במחנות הפליטים בלבנון, בירדן ובסוריה שונה לגמרי מזו של תושבי השטחים הכבושים, החיים על אדמתם, בחברה מסודרת. יש הבדל גדול בין האוכלוסיה הקבועה בערים כמו בית לחם ועזה ובין הפליטים במחנות הסמוכים, דהיישה וג'באליה. תושבי הגדה המערבית רגילים להתייחס אל העזתיים כאל פלג מפגר מפרימיטיבי, ואילו תושבי רצועת עזה מתייחסים אל אנשייהגדה כאל אנשים מפונקים ורכיכים.

פער גדול עוד יותר קיים בין כל אלה ובין האורחים הפלסטינים של ישראל. עצם החיים בשולי הדמוקרטיה הישראלית, הייצוג בכנסת, קיום מיפ לגות חוקיות, החינוך במערכת הישראלי, ידיעת השפה העברית — כל אלה גרמו לגיבוש ציבור פלסטיני שונה באופיו בתוך ישראל עצמה. אולם במאה ה-20, אין דבר העומד

מכבה האש הגיע!

בפני כוחהמחץ האדיר של התחושה הלאומית. 2.2 מיליון בלב אחד. השבוע פעל חוק הכלים השלובים, ואיחר את כל פלגי העם הפלסטיני. ההתקוממות שהתחילה בעזה — ולא במיקרה — פשטה אל הגדה המערבית. היא חצתה גם את הגבולות המלאכותיים של ירושלים המזרחית המסופחת, ושם נערכו בפעם הראשונה מהומות חמורות ביותר.

עברו רק ימים מעטים, והמתחנות עברה את הקו הירוק, ואחזה בכל חלקי הציבור הפלסטיני בישראל עצמה. גם העסקנים הערביים של מיפלגתהע' בוה ומפ"ם, שאחיהם מתייחסים אליהם בזלזול, נגרפו עם הגל ולא יכלו לעמוד בפניו. הם הצטרפו.

ביום השני השבוע היו כל 2.2 מיליון הפלסטינים שבין היסתיכון והירדן מאוחדים בתנועתמרי אחת. מילחמת ישראל-פלסטיין, בת 100 השנים, שידעה כבר שלבים הרבה, לבשה צורה חדשה.

מי ימלא גבורות. מול התפתחות זו עמד המיסד הישראלי חסרי-אונים ואובד-עצות.

יצחק שמיר השמיע את מליצותיו היומיומיות ("אין כל חדש", "בכל דור ודור היו לנו צרות", "העיקר לא לפחד ולא ללקות במורדרוח"), ודוברי מיפלגתהעבודה החזיקוהחרו אחריו (חיים ברבל: "ליהלחם בהתפרעויות כאילו אין בעיה מדינית, ולטפל בכניעה המדינית כאילו אין התפרעויות"). איש מהם לא היתה תשובה. איש מהם לא היה אף מסוגל לראות את האשלה כמות שהיא.

אחרי-כך הדליקו הכל נרותהנוכה ושרו "מי ימלא גבורות ישראל" — מבלי לחוש בלעג המר הטמון במילים אלה על רקע המאורעות בשטחים הכבושים. זה הבטיח דם נוסף. הרבה דם.

כולו בחסדי ממשלת ישראל, השולטת בקונגרס האמריקאי אף יותר מכפי שהיא שולטת בכנסת. מילה אחת מירושלים תביא לביטול, או לצמצום דראסטי, של סיוע זה. השבוע תימרן מובארכ בין שני איי לוצים אלה. הוא הגיש לישראל מחאות חריפות מדי יום, אך לא החזיר עריין את שגרירו מתלאכאב. אולם אם יימר שך המצב בשטחים הכבושים כפי שי הוא, או אם אף תחול הסלמה, לא יוכל איוון עדין זה להחזיק מעמד. אלה הן רק תוצאות ראשונות. מלוא התוצאות מרחיקות-הלכת על כל מערי כותיהחיים בישראל עצמה, ועל מעמד דה של ישראל בעולם, יתבררו רק ברי בות הימים.

והמרי

חוק הכלים השלובים

במשך 24 שעות התאחדו כל 2.2 מיליון הפלסטינים בין הים והירדן

בקרב העם הפלסטיני פועל חוק הכי לים השלובים. בתודעת הפלסטינים עצמם, נחלק עמם לשני חצאים כמעט-שווים: 2.2 מיליון מהווים את "הפלסטינים של הפנים", כלומר החיים בתוך הארץ, וכמיספר הזה מהווים את "הפלסטינים של החוץ", הפזורים בארצות-הערב ובחבי העולם.

"הפלסטינים של הפנים" מתחלקים גם הם לשני חלקים: "הפלסטינים של 1967", תושבי הגדה המערבית ורצור

ביקורת קשה על רבין

כצמרת מפלגת העבודה יש ביקורת קשה על שר הביטחון יצחק רבין, על שלא הקדים את שובו מארצות הברית, לאור האירועים החמורים בגדה המערבית וכעוה. שרים במערך טענו שרבין, ששב ארצה ביום השני, יכול היה לחזור עוד לפני סוף השבוע, ולא להישאר בארצות הברית בימים שבהם ממילא אין עובדים שם, כאשר המצב בשטחים הכבושים הלך והחמיר.

קונסול אמריקאי

ממוצא ערבי

מוריס דרייפר, הקונסול הכללי של ארצות הברית בירושלים, עומד לסיים את תפקידו בחודש פברואר, בתום שנתיים. בירושלים המזרחית נפוצו שמועות שבמשרד החוץ האמריקאי שוקלים למנות לתפקיד דיסלומט ממוצא ערבי. השמועות מסתמכות על כך שדיסלומט שהור נשלח לייצג את ארצות הברית בדרום אפריקה.

קואליציה של

שינוי והליכוד

בחילה מתגבשת קואליציה חדשה בין מפלגת שינוי והליכוד, תוך כוונה לרוץ ברשימה משותפת בבחירות הבאות לעירייה, ולהתמודד עם אריה גוראל והמערך. יתכן שלקואליציה זו יצטרפו גם כמה גופים רתיים.

גאז מסוג חדש

בעת פיוזר הסגנה ספונטאנית, שרוב משתתפיה היו ערבים ונערכה ליד ביתו של ראש הממשלה בירושלים, השתמשה המיטרה בגאז מדמיע מסוג חדש. זהו גאז שנדבק לבגדים. הוא מדמיע יותר, משתק, ואינו מתנדרף במשך ימים אחדים.

בגין נגד סיכוח

אריה נאור, אחד ממחברי הספר מדות ישראל וארץ ישראל, שייצא לאור בקרוב בהוצאת בית ברל, מגלה באחד מן הפרקים מרוע נמנע ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, מלספח את השטחים הכבושים לישראל. נאור, שהיה מזכיר הממשלה בתקופת ממשלת בגין, מספר בפרק, "אדם ואדמה", כי בגין הגיע לכלל מסקנה כי סיפוח השטחים היה כבר אז מעבר להיות כנות המדינית וההיסטורית. בדיועבד, טוען נאור, היתה בהחלטה זו של בגין תרומה מכרעת לשלום עם מצריים.

בגין שלח מיכתב

ברכה

מנחם בגין, ראש הממשלה לשעבר, שלח מיכתב ברכה לזרם גרונר, המנכ"ל החדש של מלון, "שרתון ספלאוה" בירושלים, לרגל בריחה מצוה של המלון. בגין כתב: "התארתה יחד עם בני מישפחתי במלון, ונהנינו תמיד מהבנסת אורחים חמה שלא תיתכן מלבבת ממנה מאחל לכם שתוסיפו להביא כבוד לישיאל". המלון טורח בכל שנה לשלוח לבגין עוגה ליום הולדתו.

שרון מכנס

פעילים בישיבה

השר אריאל שרון, יו"ר מרכז תנועת החרות, יכנס את פעילי התנועה באיזור ירושלים ובהתנחלויות בגדה המערבית, בישיבת האירא של הרב שלמה גורן, הנמצאת ליד הכותל המערבי בירושלים. הזמנות לחברים נשלחו השבוע, והישיבה נקבעה ל-10 בינואר.

מיזרחים מזדהים

עם הפלסטינים

תנועת המיזרח אל השלום בשיתוף עם תנועת האוהלים, השייכת למפלגת העבודה, עומדת לצאת לכמה מחנות פליטים בגדה המערבית, כדי להביע את הוזהותה עם הפלסטינים במאבקם. השוירה הראשונה תצא ביום החמישי מירושלים לג'לזון, בשעל המכוניות יתנוססו דגלים לבנים.

הרצח בעזה

לא נחקר

העיתונאי מכרם חירי מחול לא נקרא למסור עדות על המיקרה שהוא היה עד לו, כאשר צעיר פלסטיני בבית החולים בעזה חשף את זהויה מול חייל צה"ל וקרא: "ירה בי" והחייל ירה והרגו. מחול, עיתונאי ערבי מיסר, כתב המקור מון, "העיר", הודיע עוד באותו היום למייד קדת הצבא בעזה שהוא מוכן לזהות את החייל הרוצח, אם יערכו לו מיסדר יזהוי. הוא נענה בשלילה. אף שהתקדית פורסמה ברבים וגם הועלתה בבנסת, לא נקרא מחול למסור עדות — לא במיטרה ולא בצבא.

גזענות בגלי צה"ל

העיתונאי הערבי מכרם חירי מחול עמד גם במרכזה של פרשה נוספת: הוא הוזמן לגלי צה"ל כדי להתראיין בתוכנית "נכון לעכשיו". כשראה אותו בתחנה רס"רה מיטבת, נרעש על כי נות" נים לערבי להיכנס לתחנה. הוא הזעיק את רס"ן שלומית אלעד, קצינת הניהול של התחנה, הממלאה בימים אלה את מקומו של מפקד התחנה, הנמצא בחו"ל. הקצינה פנתה אל עורכת, "נכון לעכ" שיו", רינת עינבר, ותבעה ממנה במפגיע שלא להזמין להבא ערבים לתחנה.

מאגר של

כוח עבודה יהודי

מיספר רב של צעירים יהודיים, ביניהם חיילים משוחררים וצעירים לפניצא, המאורגנים בקבוצת חבר לגיוס כוח עבודה זמני ועונתי, נתקלים בקשיים במציאת עבודה. מסתבר שבמקומות עבודה רבים בישראל, שבהם חסרות ידיים עובדות בגלל שביתות הפועלים מן השטחים הכבושים, לא מוכנים לשלם לפועלים יהודיים שכר גבוה מזה המושולם לערבים, ושכר זה נמוך מדמיו האבטלה.

לישכת עורכי הדין

נגד מעצרי שווא

לישכת עורכי הדין מתכוונת להקים ועדה, שתבחין דו"ח יסודי על מעצרי שווא הנעשים עליידי מישטרת ישראל. הוועדה תוקם בגלל טענה על ריבוי מעצרי שווא. הלישכה מקווה שניתן יהיה לאכוף את המסקנות על המישטרה באמצעות חקיקה מתאימה.

הודעות סודיות

לכתבים הצבאיים

אחרי חודש של ניסיון, הגיעו השבוע דוכרי צה"ל וחברת איתורית להסדר, שלפיו כל ההודעות של הדובר, המיועדות לכתבים הצבאיים של העיתונות הישראלית, יועברו במערכת החדשה של איתורית, הכותבת את הידיעות

כעברית וגם אוגרת ידיעות, שאינן יכולות להישמע באותו רגע. שיקליה הסודיות הכריעו, מכיוון שבאשר המכשיר כותב את ההודעה, אין איש, מלבד מקבלי ההודעה, יכול לשמוע את הנאמר.

הכבאים פגעו

במכונית מצרית

מכונית של מכביאש, שנחפזה לכיבוי שריפה, פגעה במכוניתו של עובד בכיר בשגרירות המצרית, ברחוב באזל בתל אביב. הכבאים המשיכו בדרךם, ואיש השג" רירות התלונן בתחנה. לאחר מכן התנצלו הכבאים ומסרו לשגרירות טופס נזק. מד"ר בר על נזק של כ-200 דולר. בכך חוסלה התקדית.

בוקים ומלטשות יתחברו

למישטרה פרטית

עד סוף שנת 1987 יסתיים פרויקט ניתוק מערכות האזעקה בסניפי הבנקים ברחבי הארץ ממישטרת ישראל, וחיבורן לחברה פרטית בשם "מוקד 99". על הפרויקט מנצח איגוד הבנקים, לאור טענת המישטרה שאין לה די אמצעים וכוח כדי לעמוד במטלה הכבדה. בחודש ינואר הקרוב יינתקו כל מערכות האזעקה במלטשותיהלומים מן המישטרה, וחיבורו גם הן למוקד 99, ובכך תהפוך החברה באופן רישמי למישטרה הפרטית הגדולה בישראל.

תשדירי חים

בערוץ השני

יש סיכויים שהערוץ השני ישדר תשדירי שרות בחינם, אם תתקבל תביעתו של מיגור להתנדות והמלכ"רים (מוסדות ללא יכולות רוחח) משרה התיקשורת ומוועדת הכנסת לענייני הערוץ השני. המיגור טוען בתביעתו כי הסדר כזה קיים בכמה ממדינות המערב. גד יעקובי הסביר כי עם חקיקת חוק הערוץ השני יתכן וייקבעו כללים בעניין זה.

עובדים אינם

רוצים לתרום

בקרב עובדי עיריית רמת גן יש התמרמרות רבה בגלל הודעה שנמסרה לעובדים, המחייבת אותם לתרום שכר עבודה של יום וחצי למען קרד צמיחה למיפעלים במצוקה. התרומה חלה על כל העובדים החל ממשכורת נובמבר, והיא מעוגנת בהסכם השכר הקיבוצי. העובדים קיבלו מיכתב, שבו התבקשו הסרבנים להודיע על התנגדותם לוועד. העובדים סוחרים שאם יודיעו על התנגדות, יירשם הדבר בתיקם האישי.

סופר רכש בית בלונדון

אישי העסקים הישראלי דויד סופר רכש באחרונה בית בלונדון. הוא סיים את ענייניו עם האמריקאים, אחרי הסתבכותו שם. הוא שילם את חובותיו, ויכול עכשיו לנסוע לארצות הברית. כינתיים מנהל סופר מגעים עם מסי הכנסה בישראל, כדי להגיע להסדר כספי.

מסע הסברה

למען אגוזי יפקאן

מכון הפקאן בישראל עומד לפתוח במערכת הסברה נרחבת, כדי לחנך את הציבור להשתמש באגוז זה, הממשש כמיטבת הצרפתי תוספת למאכלים שונים, כגון סלטים, פשטידות, מרקים ועוגות. ההסברה תשים את הדגש על כך שהפקאן הוא מאכל מזין, שהשומן שלו אינו גורם להסתיידות עורקים כמו שומן הבשר, למשל. לצורך העניין הוזמן סקר אצל הד"ר מינה צמח, כדי לברר מזה חושב הציבור על אגוז זה. צמח גילתה שהציבור אינו יודע הרבה על הפקאן ואינו מודע לערכו התזונתי, וישיש לפקאן תדמית של מוצר יקר.

כך אחד שכל נפשו

לונדון נחרבת. השכונה הופכת לעייורבות. אך הילדים משחקים. להם כל זה טבעי. גם כאשר הבית שלהם עצמם עולה באש.

כאחד הבקרים מגיע הילד לבית-הספר, ומוצא שם סצנה פרועה של שימחה וצהלה. כלילה נפלה פצצה על בניין בית-הספר. "תורה, ארולף" צועק אחד הילדים. ואילו הילד ביל, גיבור הסרט, מסכם בדיוק: "זה היה הרגע המאושר ביותר של חיי".

שקיעת שמש העמים

ולעומת ילדי הבלז, ילדי סטאלין. סרט ישראלי חדש. לכאורה יש דימיון כלשהו בין שני הסרטים. מבוגרים משחזרים את ילדותם. התסריטאי יימאי נדב לווייתן משחזר את ילדותו בקיבוץ של השומר הצעיר.

הסרט מתחיל בימים האחרונים של פולחן סטאלין, מגיע לשיאו בנאומו המפורסם של ניקיטה חרושצ'וב, שחשף את פשעיו של הרוזן.

אך בסרט הישראלי חסרה האחרות של היצירה. בסרט הבריטי ברור כי הכל נראה בעיניו התמימות של הילד, שבהן משתקפות חולשות האדם באהבה. ואילו לווייתן התקשה להחליט מה הוא עושה.

האם מתוארים הדברים כפי שנראו בעיני ילד? אם כן, מדוע אין רואים זאת. האם מתנכס לווייתן המבוגר בקיבוץ ובמפ"ם, שעוררו בו, כנראה, זעם עמוק?

האם זוהי קאריקטורה מכוונת, סאטירה פרועה או "הומור ואירוניה", כפי שאומר דפיוסיהצ'יבור של מירי זיכרונות? הרבה דברים בסרט אינם אמנים. אנשיהקיבוץ הפכו קאריקיטורות מהלכות על שתיים. הקיבוץ מתואר כמיסגרת כפיייתית, אכזרית, צבועה ומתחסדת. רבקותו בפולחן-סטאלין והאבל על מותו מתוארים בלעג מריר. הרבה דברים אינם סבירים. פשוט לא יכול היה לקרות שחברים יירשו באסיפת-קיבוץ (בראשית שנות ה-50) להשאיר בידיהם את הפיצויים שקיבלו מגרמניה, כרכוש פרטי.

נקודת-האור בסרט היא דמותו של שמוליק שילה, כקומוניסט החולק אחרי סטאלין בעיניים עיוורות, והנתקף אחרי נאום חרושצ'וב בדרכו נוסח-גיבן. רק שיגור הספוטניק הרוסי מחזיר אותו לחיים.

ברגעים אחדים מגיע שילה לפתוס אמיתי, נוגע-ללב. אולי היה מוטב לווייתן להתרכז בדמות זו, ולבנות סביבה עליה כלל-אנושית של האדם המאמין, הרואה באלוהים שלו (אלוהים בשמיים או בשירורם) את התגלמות הצדק, ושלומו נשבר.

האמונה בסטאלין — אחד מגדולי הפושעים של המאה ה-20 — היתה נאיבית. אך אפשר היה להבין אותה על רקע התקופה. מול הרשע המוחלט של היטלר, חשו רבים בצורך להאמין בטוהר המוחלט, ולוה מחירי עצימת-העיניים וההתעלמות מכל הגיון. בסופו של דבר, אין הסרט מתרכז בתום של ילד, ולא בפאתוס של זקן. יש קצת מזה וקצת מזה, אך בעיקר יש בו שינאה תהומית ואופנתית לקיבוץ — שינאה של 1987, לא של 1954.

יש כמה סימנים יפות, למשל: שיבתו של מרדכי אורן מן המעצר הצ'כי (הייתי נוכח בטכס קבלת-פנים בקיבוץ מיזרע, והתיאור די נאמן). או: בריחתה המבווישת עם הנץ השחור של מיספחה שהחליטה לקבל את הפיצויים ולרדת לגרמניה. ויש הרבה צילומים מצוינים (של גדי דנציג).

אילו גיבש התסריטאי את כוונותיו לפני שניגש לעבודה, זה יכול היה להיות סרט טוב.

אתגר ומיסד

מה עשינו לפני שהומצאה המילה "מיסד"? בשנות ה-50 השתמשנו במילים אחרות. העולם הזה, שהיה אז הקול האופוזיציוני התקף ביותר (ואולי היחיד) שקרא תיגר על המיסד, הטיפ נגד "המיסטר". שמואל תמיר אימץ לעצמו את המושג הזה כאשר הקים ב-1959 את מיפלגתו החדשה, וקרא לה "המיסטר החדש".

מניין צצה פיתאום המילה החדשה, אשר יצרה — בהכרח — גם מחשבה חדשה?

היא נולדה, כך הסתבר לי ממאמר שקראתי באחרונה — בבריטניה. עיתונאי בריטי בשם הנרי פיירלי כתב ב-1955 מאמר על אליהי הכוח השולטים בבריטניה, והשתמש בראשונה במילה "אסטאבלישמנט". כעבור שש שנים כתב הפרשן האמריקאי ריצ'ארד רובר פארוויה בשם "הערת על האסטאבלישמנט באמריקה". כך נכנסה המילה לשימוש גם שם.

איני יודע מי התייגם את התייגום העברי המוצלח, "המיסד". הוא התחיל להתהלך בארץ בראשית שנות ה-60, ומנ"ה אחרי המילה החדשה, "אתגר", שגם היא מילאה חלק שזעק למילוי.

לכל מילה, הגוון שלה. המילה "מיסטר" מעלה על הדעת בעיקר את השילטון הפוליטי. כאשר השתמשו במושג זה, הצבעו על הקשר בין המיסטר הפוליטי, החברתי, הכלכלי, הצבאי, החינוכי והרעיוני, וקבעו שזוהי יחידה אחת. המילה "מיסד" מבטאת רעיון זה הרבה יותר טוב.

חבל שלא אני המצאתי אותה.

אורי אבנרי

יונה אישי

בימיה הראשונים. היא שוברת את השיגרה. היא מחזירה לגברים את נעוריהם, ומעניקה להם את התחושה שיש טעם לחייהם ותכלית למעשיהם. היא משחררת את האשה מן השיגרה של בעל, מיטבח ואפרוריות היומיום בכלל. היא מעוררת אינסטינקטים עמוקים. החוזרים אל האדם הקרמון ומעבר לו. אל הקוף וקורמיו. ואם היא משחררת את המבוגרים והמבוגרות, הרי את הילדים על אחת כמה וכמה.

תיקוה ותהילה הוא סרט של ילד על המלחמה. הילד — ג'ון בורמן — התבגר מאז, אך הוא זוכר את מלחמת-העולם השנייה בלונדון של הבלז, כפי שראה אותה בילדותו, על רקע הנאומים של נוויל צ'מברליין, וינסטון צ'רצ'יל והמלך ג'ורג' השישי.

בשביל הילדים זה היה ג'רדן. אבא לבש מדים ונעלם. מסביב עולים הבתים באש. הילדים המאשרים משחקים בין ההריסות. הסרט מורכב מתמונות של ילדות קסומה במלחמה, על חוויותיה המרתקות.

באמצע ההפצצה צונח טייס גרמני בלב השכונה. אנשי הג'א, נשים וילדים רצים למקום. מן השמיים יורד נער גרמני, מנתק את עצמו מן המיצנח, מתמתח, יושב על חבית, מרליק לעצמו סיגריה. שוטר קשיש, מזויין באלת-מישטרה, בא לאסרו. השבו מרים את ידיו, ספק ברצינות, ספק בצחוק, קורץ לאחותו היפה של הילד (המחזירה לו קריצה והחוטפת סטירה מאמה) ומובל מן המקום.

אחד הבאלונים, שהועלו מעל ללונדון מתוך תיקוה שהמטור סים הגרמנים יסתכסכו בכבליהם, משתחרר. הוא מרחף בכבדות אנה ואנה מעל לגגות, כמו דג אגדתי מגושם. התושבים מוחאים לו כף ומריעים לכבודו. הוא מסמל איכשהו את החופש. כאשר באה כיתת-יורים ומעלה אותו באש, הם מבכים אותו כאילו היה חלום שנגזר.

אמה של פאולין השכנה נהרגת בהפצצה. אך החיים נמשכים. הילדים משחרים את הילדה כחופן של תכשיטים שאספו מן ההריסות. תמונתם היא מראה להם את איברי-המין שלה, כשהם עומרים בתור ומציצים בזה אחרי זה.

האחות בת ה-15 שוכבת עם חייל קנדי בחדר הסמוך. הילד ואחותו הקטנה מציצים מבדד לחור-המנעול, ומשושים את ביצועי הווג הצעיר לביצועי ההורים, תוך השמעת חוות-דעת מלומדה. האחות נכנסת להריון.

שני הילדים ב,תיקוה ותהילה"

פנים רבות לחגיגה-הנכונה.

אפשר לראות בו את חג הגבורה היהודית, חג של ניצחון היהודים על הגויים. חג של תנוכת בית-המקדש אחרי שחולל וטוהר.

אפשר לראות בו גם חג כלל-אנושי. חג של התקוממות המרור כאים נגד כובש זר, חג של גבורת המעטים והבלתי-חמושים מול פני צבא-כיבוש גדול ושופע-נישק.

בחגיגה-הנכונה תשמ"ח עמדו שתי תפיסות אלה זו מול זו. התפיסה הראשונה היתה כפי שילטון-הכיבוש בעזה ובשכם, והתפיסה השנייה כפי מתנגדיו.

כמו תמיד, הכיבוש מביא עימו את פיצול אישיותו של הכובש. חכמינו וזכרונם לברכה העניקו לחגיגה-הנכונה את סמליו, מפני שלא רצו לפאר ניצחון שבא אחרי מלחמה רבת-שנים ועקובה מדם. הם שמו את הדגש על התוכן הרוחני של ההתחדשות. תמהני אם התפסידה-החיים, אנשים כמו עובדיה יוסף ושלמה גורן, היו הולכים בדרך זו.

ומי יודע, אולי רקם השבוע מישוה במחנה-הפליטים ג'באליה או בלאטה אגדה חדשה: לחבורת-נוער היה רק פח קטן של נפט. שהספיק להבערת צמיגים במשך יום אחד בלבד. היה עליהם להבעיר צמיגים הרבה. אז קרה נס, והנפט הספיק להבערת צמיגים במשך שמונה ימים שלמים.

מאחורי קווי האויב

פרשת פולארד אינה נותנת לי מנוח.

בגליון של כתבי-עת אמריקאי-ערבי מצאתי את הנוסח המלא של התוכי, ששלח התובע האמריקאי לשופט לפני מתן גזר.

הדין, ובו הנימוקים להטלת "תקופת-מאסר ארוכה" על ג'ונתן פולארד. התובע לא דרש "מאסר-עולם" — כפי שגזר עליו השופט. ביוזמתו.

התובע השתדל ככל יכולתו לתאר את פולארד כנבל, שמכר את נישמתו תמורת בצע-כסף. אולם מן התיאור המפורט ש' בתזכיר עולה תמונה שונה לגמרי. פולארד אומנם קיבל כסף (פחות מכפי שהשפיד מיכאל אלבין המנוח בחשבונות של יורדיו המאשרים). אך ברור כי פעל מתוך מניעים לאומיים.

נראה כי לא חש שום מחויבות כלפי ארצות-הברית. נאמנותו היתה נתונה בשלמותה לישראל.

את הקשר הראשון עם ישראל יצר פולארד עצמו, אך לאחר מכן נגרר, נרחף ופונה על-ידי מפעיליו הישראליים. התוכי מתאר בפירוט רב איך משכו אותו אביאם סלע, רפי איתן ואנשי שיהם. שלב אחר שלב, אל האכדון הבטוח. הוא מסר להם יתרון מאלף מיסמכים סודיים, מהם מיסמכים בעלי מאות עמודים כל אחד. זה מוכרח היה להיגמר באסון.

כאשר נלכד פולארד הוא הוסיף למשוך את חוקריו באף במשך כמה ימים. אף שכבר ידע שהוא אבוד, הוא הוליד אותם שולל, העלה אותם על עקבות כוזבים. כדי לאפשר לכל אנשי הרשת הישראלית לברוח מארצות-הברית. יש הרבה פאתוס בנאמנות זו — שהרי בסופו של דבר הופקר. כאשר הגיע, ברגע האחרון ממש, אל תוך חצר-השגרירות הישראלית, גורש משם ישר אל זרועות הסוכנים של האף-בי-איי, שהמתינו בגלוי ליד השער.

התזכיר מאשר, אגב, את התגלית שפירסמו בשבועון זה, והמסכינה את הזעם הרב של קהילת-המודיעין האמריקאית על פולארד ועל ישראל. פולארד מסר לישראל ניתוחים אמריקאיים קשים וסוכנים של מערכת-הטילים הסובייטיות. ניתוחים אלה מגלים כיצד אוספת ארצות-הברית מידע על ברית-המועצות, ובכלל זה מידע ממקורות אנושיים שאת זהותם יכול היה כל מנתח-מודיעין מוסמך לחשוף... (המיסמכים האלה) מגלים את המקורות האנושיים של המידע ואת המנתחים האמריקאיים".

כלומר: את רשתות-הריגול האמריקאיות הפועלות בברית-המרצות. היה צורך לחסל את כולו.

התזכיר גם מאשר שמפעיליו של פולארד אמרו לו מה לחפש במחשבים של חיל-הים האמריקאי. משמע: מישוה גילה למפעיליו של פולארד מה מצוי במחשבים הסודיים ביותר של המודיעין האמריקאי. האמריקאים היו בוודאי רוצים לדעת מי זה מישוה זה, ומאכן תשוקתם הרבה לשים את ידם על רפי איתן, אביאם סלע וראשי צה"ל וחיל-האוויר דאז.

מעבר לכל המישחקים האלה, בולטת כפיתוי-הטובה הנוראה של מדינת-ישראל כלפי ג'ונתן ואשתו החולה, אן, שהופקרו, כמו טייס שהופל מאחורי קווי-האויב. פסוק זה בא מפיו פולארד, וצוטט גם הוא על-ידי התובע.

ארצות-הברית אינה האויב של ישראל, אך במיקרה זה הפסוק הוא במקומו. מצפוננו אינו יכול לנוח, בשעה ששניים אלה נמקים בכלא.

אם היתה כאן פשלה, היא לא של הפולארדים. היא היתה של מדינת-ישראל. בימינו, אין מדינה מתכחשת עוד למרגליה. יחס המדינה לשניים אלה הוא חרפה.

הוי, איזו מילחמה נחמדה

המילחמה היתה נעלמת מומן מן הנוף האנושי, אילמלא גרמה תענוג כה רב לאנשים כה רבים.

המילחמה משלהבת. היא מרוממת את רוחו של אדם, לפחות

■ על מירפסת דירתה של הפסלת **אילנה גור** כיפרהעתיקה הצטופף קהל בלתי־רגיל לגביה. כמעט כל הנוכחים היו בנקאים. גור החליטה לערוך מסיבת־הפתעה לידידה, **אהרון מאיר**, מי שהיה מנכ"ל בנק ה-

בנק המזרחי, ואז היה היחיד בחבורה שלא חבש כיפה. ■ אורח אחר היה הפרקליט **יגאל ארנון**. הוא נח בכורסה, ואשה יפה ישבה על ברכיו. מישור התלוצץ: "אם אני אבוא לפגישה לילית איתך, האם תשב

בן סרג', גם סיפור ההיכרות בין השניים מתוויק היטב בויכרונות: השניים נפגשו במלחמת יום־כיפור. סרג' ביקש מישורלי טרמפ צפונה. במשך הדרך הארוכה מה תעלה לחיפה, התיידדו, ואלה תוצאות הידידות.

ממשקלה, הציגה גיורה חטובה בשימלה שחורה, וסירבה לקלקל את המראה הצעיר עלידי גילוי גילה.

■ סגן־ניצב **חרותה הרר**, אל, שהתפרסמה כמי שגילמה את **חווה יערי** בשיחזור המישורטי המפורסם, מתכוונת לפי רוח מהמישורה. חרותה היא עורכת־דין במיקצועה, ונחשבת לממלכת במיוחד. היא מתעניית רת לעבור לשוק הפרטי.

■ מישפטן אחר — **אלי טמיר** — מתעסק בימים אלה דווקא בעיסוקי־הבידור. טמיר, שהוא חבר־הליחיים של הזמרת **אילנית** מזה תשע שנים, התחיל להנהיג מהשבוע שעבר ערבים ברזיליים בנ"השקמים. בערב הראשון גרר למקום את כל חבריו ואת אשתו, כמובן.

■ ניצב **גבי עמיר**, מפקד מחוז תל־אביב, זעם ביום השישי: הוא יצא מאירוע חברתי במלון רינאל וגילה שיש פנצ'ר במכוניו תו החדשה. מכיוון שלא התמצא עדיין בנעשה במכונית, לא מצא את הג'ק. הוא הזעיק עזרה מישורטית. השוטרים שהגיעו למקום ויהו אותו, והתקשו גם לסייע בידו להחליף גלגל. סוף טוב — הכול טוב. אבל עמיר הופתע לגלות את הסיפור בעיר תוני סוף־השבוע, כשהוא כתוב בסיגנון מגמתי ועוקצני.

■ בעוד שהעיתונות סוערת בגלל ההפסדים בכור, ובקונצרט מתנהל מסע פנימי של השמעות הדדיות, קם ונסע מנכ"ל הקונצרן, **רן, ישעיהו** ("שיקה") **גביש**, לחו"ל.

■ באחת המסיבות האחרונות שנערכו בעיר נראו שתי חתיכות שבלטו במראן האכזוטי. למי שניסו להתחיל איתן התברר שזאת אם ובתה. האם היא הזמרת

התימניה, **כוכבה הררי**, ובתה היא הזמרת **ורד הררי**. השניים אומנם אינן דומות זו לזו, אך נהוגות להתלבש בסיגנון דומה ונראות יותר כחברות מאשר כאם ובת.

■ המלחין **אהוד מנור** נמנע מללחוץ את ידיהם של אנשים כשהוא פוגש אותם. למי שנפגעים הוא מסביר שבאחר הלילות הוא נרדם בתנוחה לא נוחה, וישן כך במשך כמה שעות. כשהתעורר סבל בידו מכאבים חזקים, המונעים ממנו פעילות סדירה.

■ כאשר וורחת השמש בחורף, נמצאת **תמר אש** בשפת־ימה של תל־אביב. אשל, מי שהייתה שגרירה וחברת־כנסת, טוענת כי חוף־גורדון הוא הממלכה שלה. היא משחקת במטקות, והתאהבה במישחק זה. "בהשוואה אלה לזה, טנים הוא מישחק איטי ומשעמם", היא טוענת.

■ אישה־קולנוע הוותיק **שיש קילר** שוב נראה באחרונה כשהוא מחייך בכל פה. כששואלים אותו לפרש השימחה, הוא מספר שניצח במערכה הראשונה נגד מישורדי־הביטחון על זכויות ההפצה של הסרט שחיי אצבעות מצידון. לדבריו הגיעו אנשי מישורדי־הביטחון למישפט כשאינם מוכנים וערוכים, ועורדי־דיון **יהודה רסלר**, הצליח להוכיח שקולר עשה את המוטל עליו נאמנה בהתאם לחוזה. השופט פסק שעד לשימוע הבא, נאסר על שני הצדדים להשתמש בסרט ולהפיצו בחו"ל.

■ ההצגה אלמנות, שהועלה תה במסגרת פסטיבל־עכו לפני חודשיים, זכתה במקום הראשון בתקנון של הפסטיבל הובטה לזוכה פרס כספי. אך שחקני ההצגה והבימאי **אבנר שלו** לא

דויד גרוסמן הרב של מיגדל־העמק, היה אחד מאורחי־הכבוד בחנוכת ביתם של לילי ואריאל שרון בעיר העתיקה בירושלים. לקראת סיום האירוע החליט הזוג לתרום עוגה גדולה, שהובאה לביתם על־ידי מלון ירושלמי, למיגדל־העמק. הם הכריזו על התרומה, ומייד אחר־כך התחבקו גרוסמן ושרון ארוכות. בתמונה למטה: ח"כ רפאל איתן עם אשת־החברה הירושלמית שרה דוידוביץ. איתן, שהיה בין המוזמנים, בא למקום בחברת בני־הזוג דוידוביץ, שלא היתה בידם הזמנה. השלושה הגיעו בין הראשונים, אך השומרים בפתח התירו רק לרפול להיכנס, והזוג דוידוביץ נאלץ להמתין בחוץ. לאות הזדהות עם ידידיו, החליט רפול גם הוא להישאר בחוץ. מתוך תיקווה שבמהלך הערב יתירו גם לזוג דוידוביץ להיכנס. השלושה עמדו בצד, ליד הצלמים הרבים, במשך שעה ארוכה. שרה דוידוביץ היתה לבושה בשימלת־ערב שחורה, שעליה פרחי־זהב. אך גם אחרי ההמתנה הארוכה לא הותר לזוג דוידוביץ להיכנס, והוא חזר כלעומת שבא. הבעל הוא, אגב, עובד מישורדי־התעשייה והמיסחר. גם רפול לא נכנס.

■ חברי־הכנסת **אהרון אביר** **הצירא** חש בעייפות אחרי הקונגרסים למיניהם — הקוני גרס הספרדי והקונגרס הציוני. לכן טס בסוף השבוע לניו־יורק, ומשם הוא ממשיך לעיר־האורות, פאריס. בתום חופשה בת כמה ימים ישוב ארצה, כדי לנסוע, הפעם בתפקיד, למצריים. שם יעלו המונים — ואברהם־הצירא בראשם — לקיבורו של הקדוש המהולל, הלא הוא סבן.

■ מסיבת יום־הולדת עליזה נחגגה בפאב טאבו לכבוד **מיקי אמדורסקי**, גרושתו של הזמר **בני אמדורסקי**. מיקי האדמוני גית, שהשילה קילוגרמים רבים

אשה יפה זו גם על ברכייה ענה ארנון: "לא. היא יושבת על ברכי מפני שהיא אשת". ■ אילנה גור היתה אחת המוזמנות שבאה לחנוכת־ביתו של **אריאל שרון** ברובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים. לאילנה יש בית בן שלוש קומות ברובע היוקרתי ביותר במנהאטן, ובית בן שלוש קומות כיפו העיִתיקה. כשראתה את שני החדרים של מישפחת־שרון ברובע המוסלמי, תמהה: "איפה כאן הבית?"

■ הפסנתרן המשתף פעולה עם השחקן־זמר **שימרון ישר** **אלי** בהצגת־היחיד שלו זהירות, ויכרונות! הוא חיפאי בשם **ראו**

מזרחי, שנפל קורבן למשבר־הוויסות. למאיר מלאו 64 שנים. את ההזמנות אירגנה מזכירתו של מאיר, ואילנה גור לא הכירה רבים מן המצטופפים בצל־קורי־תה. אבל זה לא הפריע לפסלת החברותית.

■ אחר הבאים למסיבה היה **יוסף גבע** (63), אביו של אל"מ **אלי גבע**, שהתפרסם במילחית־מת־הלבנון. גבע־האב, שהיה אִלוף בצה"ל, התגלה כידיר־נעור רים של מאיר. מסתבר שגם הוא גדל במישפחה רתית, אך החליט — כמו מאיר — ללמוד חקל־אות במיקוה־ישראל. כעבור שנים ניהל גבע חברת־בית של

אביגדור קהלני התגלה כרקדן נלהב. התת־אלוף הצנוע, שהוא ממוצא תימני, בא לע־רבי־הצדעה לתימניה מפורסמת אחרת — שושנה דמארי. כששמע את צלילי המוסיקה התימנית, קפץ ממקומו, עלה לבימה ורקד עם הזמרת. הערב היה רצוף תקלות משעשעות. הזמר בועז שרעבי היה אמור לשיר דואט עם הזמרת, אך הנהלת עינבל איבדה את קל־טות הפלייבאק. כשכבר סוכס על שיר אחר, נישג שרעבי לפנסתר ומצא שהוא נעול. דקות אחדות לאחר־מכן כאשר הקהל התחיל לרקוד על הבימה, נדמה המערכת הסטריאו־פונית. כפיצוי על כך הוזמנו כולם לטעום מהמאכלים התימניים שהובאו למקום.

רחל אבנר, העולם הזה

הדליק חיים לבקוב, אישה-פלמ"ח האגדתי (למעלה מימין). המנחה היה, כמובן, גורביץ עצמו (למעלה משמאל). את שאר הנרות הדליקו הבימאי גרשון פלוטקין, "נשיא כסית"; יוסי הראל, מפקד אוניית-המעפילים, "אקסודוס"; מקס קרמר, בעל עיסקי-תעופה, יליד דרום-אפריקה, כנציג מיוזג'וליות; מאשה צ'רבקובה, ציירת צעירה מברית-המועצות, כסמל ההשתלבות של דור חדש במקום; לאה איש-כסית ונכדיה, כנציגת "נצח כסית".

והם דווקא נהנו לשמוע אותו שר בעברית את הורה, ח' ח' ח' ושירים אחרים. אבל הם טענו שזה אירוע רשמי, והם פוחדים. אבי ענה שהוא מכבד את רצונם. "התחלתי את הופעתי בשירים בצרפתית," סיפר טולרנו הש"ב, "אבל כאשר ראיתי שצנציג המלך הוא אדם סימפטי, מגיב בחמימות, התחלתי לשיר בעברית. הוא היה מבסוט, מחא כפיים, ובסוף ההופעה הזמין אותי לגשת לשולחנו. הוא אמר שהוא נותן לי אישור להביא למארוק, בויזה קולקטיבית, קבוצה של 50 איש — אנשי רוח, אמנים, בעלי-השפעה — שאינם ילידי הארץ הזאת. מארתי לו שזה רעיון מצויז, כי מארוק סובלת מדימוי לא-נכון בעיני הישראלים. אני מתכוונן לצאת עם הקבוצה בקיץ הבא. יש כבר הרבה קופצים."

■ **שרה שובל**, שפרשה באחרונה מעבודתה כקול ישראל לטובת משרד ליחסי-ציבור, חיפשה שם למישרנה. הרעיון המוצלח ביותר בא מבתה, תמי בת ה-18, סטודנטית לספרות, שהיא משוררת, ושכבר הוציאה ספרי-שירים. תמי, אחותה הצעירה של הזמרת ג'יתית שובל, הציעה את השם המקורי להיבנס החוצה. **דפנה ברק**, **זוהר אדלסון**, **נעמי רון**

רחל אבנר, העולם הזה

בקובלנקה, במלון המפואר היימס רינז'י. כאשר מארגני-האירוע התכשרו שאחד מראשי העיר מתכוון להיות נוכח, ושה לא סתם ראשי-עיר אלא הממונה על העיר מטעם המלך, הם נכנסו ללחץ. שמא שיריו של הזמר בעברית יגרמו לאי-נעימות. טר לדנו הרגיע אותם, אמר שלדעתו הם מגוימים בראגתם, כי בעבר כבר נפגש עם ערבים במארוק, החוצה.

החקלאות, הירצתה, בין השאר, על הקשר בין הכוכבים לחיי המין. "מי שנולד במזל עקרב," אמרה, "הוא מיני במיוחד" נחמד קין, שהאזין לדבריה בעניין, הוא עקרב.

■ **טדי קולק** היה אורח-הכבוד באירוע החגיגי שנערך בע"רבי-חנכה, לפני המהומות, בקארדו, ברובע היהודי בירושלים. הקהל היה מורכב בעיקר מתיידיים ומקבוצת-היילים, עולים חדשים, שהוכאו מסידרת-חינוך שהתקיימה בסניכה. מארגני האירוע, אנשי פירסום וחף, האחי ראים על פירסום הרוכב, דאגו לתוכנית האמנותית — שירה בציבור והזמרת דורית רא"ב. אבל כהקדמה, ולפני שיש השתתף בשירת מעוז צור, נשא קולק דברי ברכה, משהו בנוסח "עיר מאוחדת... אחרי אלפיים שנות..." באמצע נאומו נשמעו צעקות: "טדי קולק עוכרי-יש" ראל! הצועק, יהודי דתי, חזר על הקריאה שוב ושוב. קולק הגיב ב"תעוזו אותו". מהקהל נשמעו צעקות תגובה: "כיפאק לטריז" המארגנים דחפו סופגנית חמה לפיו של המפריע, והרחיקו אותו מן המקום.

■ **לאון אדרי**, בעל חברת יונייטד קינג פילם, סיפר השבוע: "מפייסה-סרטים הודיעו לשר המיטרה שגם שוטרים מחובי רים לכבלים הפיראטיים. תשר בתו של חיים בר-לב, בישיבה שהתקיימה לא מזמן בלישכתו בתל-אביב, היתה: מה, השוטרים הם לא כני-אדם?"

■ הזמר **אבי טולרנו** הור פיע לפני שבועיים בפני יהודים

למבקרים בתערוכת ע"ר צובי-המוצק, הנערכת בנוי-החמ"ר, צפויה הפתעה. הדיילת הניצבת בפתח אחד הדוכנים אינה אלא **פנינה רוזנבלום**, למופתעים מסבירה רוזנבלום שהיא עובדת לפי חוזה מיוחד עם החברה שאותה היא מייצגת, וחבריה, המכירים אותה כאשת עסקים ממולחלת, אומרים שהיא לא יצאה מקופחת מהעניין.

■ בתערוכה נשמע **יורם בליזובסקי**, מנכ"ל משרד התעשייה-ההייטק, כשהוא שר אל את אחד המציגים לגבי מחירי רה של מיטה זוגית. עור לפני שהמציג הספיק לענות, חזר על השאלה אחד ממלוויו, אך בקול רם. המנכ"ל פנה אל המלווה ושאל: "אי-אפשר לזכות פה בקצת דיסקרטיות?"

■ אמני הזכויות, **יעקב כהן ואריאל שי**, אינם אוהבים את השימוש במילה ויטראז'. לטענתם זוהי מילה המתאימה לשימוש בינלאומי, אך בהחלט לא מקומי. כתחליף הם מציעים את המילה "זיכית", והם אף פנו לאקדמיה ללשון כדי להשיג הכרה רשמית במילה.

■ אל רשימת הישראלים המוזיקאים במכונית מדגם של מרצדס הנעשה בהזמנה בלבד, הצטרפה באחרונה אשת-החברה הצעירה **מויכל בקר**, בעלה, אישה-עסקים, רכש לה מכונית מדגם מרצדס 560, המוערכת עלי-דיי מביני-עניין ברבע מיליון דולר.

■ האסטרולוגית **איילת בנמל**, שהתראיינה אחרי שיר

רחל אבנר, העולם הזה

עמיקם גורביץ

היה הרוח החיה של מסיבת-החנוכה המסורתית בקפה "כסית", שאלה באו כל ותיקי המקום. צביה ליטמן, אחותו של משה איש-כסית המנוח, החליטה לקיים את המסורת, למרות האבל על מות אחיה. במקום נכחו שלושה דורות של המישפחה (למטה): לאה, אלמנתו של חצקל איש-כסית, שהדליקה נר שמיני, רותי, אלמנתו של משה איש-כסית, ושני ילדיה, לי ותמר. נר שני

שמעו דבר ממארגני-האירוע. לפני ימים אחרים הוזמנו אחרים מהם, בדרך עקיפה, לבית העיתון ואים בתל-אביב, כדי לקבל את הפרס. השחקנים שהגיעו נדרמו לגלות שהאירוע מתקיים בחדר קטן ועלוב, ללא כיבוד. את פניהם קיבלו שני גברים שנשאו נאום קצר. כששאלה השחקנית **מירי פאבריאן** על הפרס, השר בו לה שניים שהמחאה האמריקה עדיין לא נחתמה. השחקנים הנעלבים עזבו את המקום, מה גם שהבימאי שילם את מרבית ההוצאות של ההצגה מכיסו.

■ סירטו השננוי-במחלוקת של הבימאי **ויקטור שיינפלד** אומץ בקו העימות גרם לו בזמנו הרבה עוגמת-נפש, בגלל החרם הישראלי עליו והשימוש הלא-נכון שעשו בו הירדנים, כשהציגו אותו בעריכה חדשה בטלוויזיה הירדנית. סירטו החדש, החלום ושיבוור, שצולם בארץ ושנערך בלונדון, עוסק אף הוא בעימות הישראלי-פלסטיני. הבימאי, הי מודע לרעש שעושים סרטים, חיפש בית שיהיה מוכן להקרין. **אלון גרבוז**, מנהל הסינמטק, הסכים להקרין בתנאי שמועד הקרנת-הסרט לא יפורסם ברבים, ושעיתונאים לא יהיו נוכחים בזמן ההקרנה. הבימאי הסכים לתנאים, והשניים סיכמו שהסרט יוצג לפני מפוצים בלבד.

■ הברדן והחקיין **מוטי גלעד**, חגג את יום-הולדתו ה-41 בחברת בני-מישפחתו ועמרי תיו השחקנים. חבריו, שרצו ל-הפתיעו, גייסו את אחיו, המפיק **אריה גילעד** למיכצע מיר חד, והביאו מבנימינה, מקום הולדתו של מוטי, את הפתיליה שהוריו השתמשו בה לבישול, כשהיה תינוק. היא נשארה בבית למוכרת. יחד עימה הביאו סיר-אלומיניום גדול, ובישלו חמין. אשתו, **אורנה**, הביאה מתנה צנועה, וסיפרה לחברו הטוב, הברדן **גדי יגיל**, שאת המתנה האמיתית השאירה בבית. היא סירבה לגלות מה תוכנה.

■ המלונאית **ענת קריבו** שרה, גרושתו של המנצח והמעי בר **דוד קריבו**, ידועה בפופולריות שלה כחוגי הבלויזים בתל-אביב, אך היא לא תיארה לעצמה עד כמה שהיא מוכרת ואהודה. כשערכה מסיבת יום-הולדת (25), היא הוזמנה כ-100 חברים וידידים, אך בפועל הגיעו 500 אנשים, שהפכו את האירוע הפרטי להפנינג המוני. קריבושה הסכסית עמדה מהצר, וייתרה על שרותי סומרי-הראש שהתקשו לברר מי הבאים. מרבית האורחים היו גברים.

צילצול לארוחת-הבוקר

לידיה אופיר, הוא בא בכל זאת

זה קרה יום לפני מותה של פרדריקה סגל. לידיה אופיר, אלמנתו של שייקה, היתה בביתה כאשר צילצל הטלפון. בצד השני של הקו היתה פרדריקה. היא סיפרה שהזמינה מחזר שלה, אורח מגרמניה, לארוחת-הבוקר. אבל האיש לא בא, ולכן היא הזמינה את לידיה שתבוא במקומו. לידיה אמרה שאינה יכולה להגיע ליפו. תוך כדי כך שוחחו שתי הנשים. הסתבר שפרדריקה היתה במצב-רוח מרומם. היא סיפרה שיש לה שני מחזרים, אחד ישראלי ואחד גרמני, והיא שוקלת למי להינשא. בעוד השתיים מדברות, נשמע צילצול בדלת אצל פרדריקה. "הוי, הוא בא בכל זאת!" אמרה פרדריקה, וסיימה את השיחה. הירשת של פרדריקה היא בת-דודתה, שלא היתה קרובה לה במיוחד. הירושה כוללת דירה בבת-ים ופריטים נוספים. ואילו לסידורי ההלוויה בשבוע שעבר דאגה אחות בעלה המנוח של פרדריקה, דוב סגל. גופתה של פרדריקה עברה נתיחה, כדי לקבוע את סיבת המוות.

לפי הזמנת העולם הזה ערך מכון "דחף" בהנהלת מינה צמח, סקר על יחס היהודים בישראל לצורות הכפייה הדתית. התוצאות מכתיעות

אתה והכפייה הדתית

המסקנה העיקרית: אין בארץ מחנה חילוני אמיתי. מי שמגדירים את עצמם כך נוקטים עמדה חילונית קיצונית בעניין אחד, ובאותה השעה עצמה מוכנים לתמוך בעמדות דתיות קיצוניות בעניין אחר. נראה כי ההכרעה היא אידיאולוגית לגמרי, אולי תוצאה של זיכרונות ילדות, אולי תוצאה של שטיפת-מוח מתמשכת בבית-ההורים, בן-הילדים ובבית-הספר.

לכן, מי שרוצה להביא בישראל להפרדת הדת מן המדינה, צריך לחנך קודם כל את הציבור החילוני. נראה כי הציבור הדתי מגובש יותר, אך גם הוא מבולבל למדי, והדעות בו רחוקות מלהיות אחידות. בנושאים מסויימים קיים גם במחנה הדתי עצמו קיטוב.

מי שמחלק את הציבור בארץ לשני מחנות מגובשים - דתי מול חילוני - טועה. גם מי שמוסיף מחנה שלישי באמצע - מסורתי - אין לו על מה לסמוך.

אומנם יש מחנות המגדירים את עצמם כך, אך התחומים ביניהם מטושטשים לגמרי. יש דתיים התומכים בעמדות חילוניות, ובאותו העניין עצמו יש חילוניים התומכים בעמדות דתיות.

בארץ שורר בלבול מוחלט לגבי הבעיות של דת וחברה - זוהי המסקנה העיקרית הנובעת מסקר שערך מכון "דחף", בהנהלת מינה צמח, לפי הזמנת "העולם הזה". התוצאות מאירות עיניים.

● רוצים בתחבורה בשבת

אחד מנושאי-המחלוקת העיקריים בין המתנות בארץ הוא התחבורה הציבורית בשבתות ובחגים.

אילו היתה קיימת בארץ הפרדה בין הדת והמדינה, היו המטוסים, האוטובוסים והרכבות פועלים שיבעה ימים בשבוע, כנהוג בכל מדינות העולם.

מעולם לא היתה קיימת תחבורת-אוטובוסים בשבת ביישוב העברי בארץ (מלבד בחיפה). הרכבות הושבתו עם קום המדינה, והמטוסים בימי ממשלת הליכוד. תוצאות המישאל לגבי נושא זה מגלות תמונה מאלפת:

אנשים המגדירים עצמם כ־				ה ת ח ו ם
כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים	
				<u>תחבורה ציבורית כללית בשבת</u>
53	12	42	78	בעד
45	87	55	21	נגד
2	1	3	1	אין דיעה
100%	100%	100%	100%	סה"כ
				<u>תחבורה ציבורית לים בשבתות</u>
58	13	50	83	בעד
40	86	47	16	נגד
2	1	3	1	אין דיעה
100%	100%	100%	100%	סה"כ
				<u>מיסות אל־על בשבתות</u>
55	10	49	79	בעד
43	89	48	20	נגד
2	1	3	1	אין דיעה
100%	100%	100%	100%	סה"כ

תוצאות אלה יכולות להפתיע רבים.

הציבור המגדיר את עצמו כ-"מסורתי" מחולק כמעט שווה בשווה, כשקצת יותר ממחציתו תומך בתחבורה ציבורית לים בשבתות, וקצת פחות ממחציתו תומך בתחבורה ציבורית כללית בשבת.

מעניין ש-12% אחוז מהדתיים תומכים גם הם בתחבורה בשבת, בעוד שמיעוט ניכר בקרב החילוניים מתנגד לכך.

אולם ברור כי הרוב העצום של החילוניים תומך בתחבורה ציבורית בשבת, ובמיוחד לים.

אחוז רומה של חילוניים תומך בטיסות אל-על בשבת, והוא הרין לגבי המסורתיים. מעניין שאף בין הרתיים ממש, 10% תומכים בכך.

בסקירה יש רוב של כ-55% לכל סוגי התחבורה בשבתות. אילו היתה קיימת בארץ צורת-הכרעה בדרך של מישאל-עם, כנהוג בכמה מדינות דמוקרטיות, היה הדבר מתגשם.

בניגוד להגיון, אחוז התומכים בהפעלת תחבורה ציבורית בשבת גבוה רווקא בקרב בעלי ההכנסות הגבוהות (שיש להם, מן הסתם, מכונות פרטיות). בעוד שההתנגדות לכך גבוהה רווקא בקרב השכבות בעלות ההכנסה הנמוכה, הוקקות לתחבורה כזאת ביותר.

● נגד חמץ בפסח

עלפי החוק הקיים, אסור להציג בפסח דיברייחמץ.

בניגוד לתמיכה של רוב הציבור בתחבורה בשבת, תומך רוב הציבור בחוק החמץ. לא זה בלבד

● דחיים, מסורתיים, חילוניים

ה סקר נערך בסוף אוקטובר ובתחילת נובמבר 1987.

ה ראיינו 1193 אנשים, מהווים מירגם מייצג של האוכלוסיה היהודית הבוגרת בארץ, להוציא תושבי קיבוצים. כל הראיונות בוצעו פנים אל פנים בבתי-המרוויינים, ונערכו על-פי שאלון מוכן מראש.

אין בארץ נתונים רישמיים לגבי חלוקת האוכלוסיה היהודית בין דתיים, מסורתיים וחילוניים. ההנחה היא ש-47% מגדירים את עצמם כחילוניים, כ-33% מגדירים את עצמם כמסורתיים וכ-20% כדתיים. בין אלה, 5% הם חרדים ו-15% דתיים אורתודוקסים. עורכיהסקר הרכיבו מירגם רומה, אחרי שניתן לכל מרואיין להגדיר את עצמו על-פי שלושת התוארים האלה.

ניתוח הממצאים נערך הן לגבי המירגם כולו, והן - בנפרד - לשכבות השונות שהוגדרו על-פי המאפיינים הבאים:

- יחס לדת (דתיים, מסורתיים, חילוניים).
- גיל.
- מין.
- מוצא.
- רמת-הכנסה.
- תמיכה במחנות הפוליטיים השונים.

צילום: צמח העולם הזה

ציון צפירי, העולם הזה

טוסיקו גברה יחסית בקרב קשישים, אנשים בעלי הכנסה נמוכה ואנשים ממוצא מזרחי.

נישואין אורחיים

אחד הנושאים המרכזיים ביחסים בין הרת והמדינה הוא עניין הנישואין והגירושין, הנתונים בישראל באופן בילעדי בידי המוסדות הרתיים. המרואיינים נשאלו בידי מי יש למסור את הסמכות בעניינים אלה, והוצגו להם ארבע אפשרויות:

התחום				אנשים המגדירים עצמם כ־			
כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים	כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים
ענייני אישות – בידי מי יש לתת את הטיפול בהם?							
– רק בידי הרבנות האורתודוקסית כפי שזה נהוג היום				42	83	47	21
– במיקרים חריגים. בהם ההלכה לא נותנת פיתרון. יש לתת את הטיפול בידי גופים ממלכתיים				14	6	19	14
– בידי רבנים מכל הזרמים ביהדות – אורתודוקסים, קונסרבטיבים ורפורמים				6	1	5	9
– בכל מיקרה יש לתת את הסמכות גם בידי רבנים מכל הזרמים וגם בידי גופים ממלכתיים חילוניים (נישואין אורחיים)				36	9	27	55
– אין דיעה				2	1	2	1
סה"כ				100%	100%	100%	100%

הטבלה מראה כי לגבי נושא זה קיים ניגוד חותך בין הרתיים והחילוניים. בעוד שרוב החילוניים דוגל בנישואין אורחיים לצד הנישואין הרתיים – כך שלכל אורח תהיה האפשרות לבחור בין נישואין אורחיים ונישואין רתיים – הרי הרוב העצום של הרתיים רוצה לשמור על הסמכות הבילעדית של הרבנות האורתודוקסית. מעניין שכמחצית המסורתיים מוכנים לוותר על הבילעדיות האורתודוקסית המוחלטת, ונוטים לאחד הפיתרונות החלופיים.

מסתבר כי לזכויות הקונסרבטיביים והרפורמים אין תמיכה בארץ, וגם בקרב החילוניים פחות מ-10% מגלים בהן עניין. ראוי גם לציין כי יותר מחמישית מן החילוניים מוכנים להשאיר על כנה את הבילעדיות האורתודוקסית.

אם מעמידים זה מול זה את הרוב המוחץ של הרתיים, התומך בבילעדיות לרבנות האורתודוקסית, מול הרוב הקטן של החילוניים, הדוגל בנישואין אורחיים לכל דורש, אין פלא שהמצב הקיים נשאר על כנו.

בציבור כולו יש רוב קטן לשינוי, שיאפשר נישואין אורחיים במיקרים חריגים (פסולי חיתון), אך נראה שאין בכך די כדי לשכנע פוליטיקאים שכדאי לעסוק בכך.

הפרדה בין חילונים ודתיים

ה"עולם הזה" ביקש לבדוק אם ההפרדה בין המחנות השונים, בתחום האזרחי והצבאי, יכולה להיות פיתרון מקובל.

לגבי התחום האזרחי נשאלה השאלה כך: "האם אתה בעד או נגד זה שאנשים דתיים יגורו ביישובים נפרדים רק להם?"

לגבי התחום הצבאי נשאלה השאלה: "איוז מבין שתי האפשרויות הבאות עדיפה בעיניך: שחיילים

שהציבור הרתי והחילוני תומך בכך כמעט פה אחד, אלא שגם בקרב החילוניים תומכים בחוק יותר משני שלישים. מסתבר כי גם החילוניים תומכים בסמלים דתיים, בעודם מתנגדים לכפייה הרתית המוגעת בחייהם בפועל.

התחום				אנשים המגדירים עצמם כ־			
כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים	כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים
ביטול חוק החסך							
בעד				18	4	9	31
נגד				79	95	89	67
אין דיעה				3	1	2	2
סה"כ				100%	100%	100%	100%

שיחורור מצה"ל

בעיית השיחורור של בחורי-הישיבה מצה"ל התעוררה באחרונה מחדש, ומסעירה את הרוחות. הסקר נערך לפני כן, והוא מגלה שבעניין זה יש לרוב הגדול של הציבור דיעה נחרצת: נגד הפטור מבחינה זאת נראה כי אין כמעט הברל בין חילוניים ומסורתיים, המתנגדים לפטור ברוב מוחץ.

מעניין שגם בקרב הרתיים יש יותר משליש המתנגדים לשיחורור. המצב שונה במקצת לגבי פטור הבנות הדתיות מגיוס לצה"ל. בקרב החילוניים יש רוב גדול נגד הפטור. בקרב המסורתיים יש רק רוב קטן נגד הפטור לבנות. ואילו בקרב הרתיים תומך הרוב הגדול בפטור זה. מעניין שכל זאת, גם בקרב הרתיים יש אחוז לא מבוטל המתנגד לפטור. ברור שאילו נערך מישאל-עם, היה מתקבל רוב גדול מאוד של כלל הציבור נגד הפטור לבחורי-הישיבה, ורוב קטן יותר, אך מרשים למדי, נגד פטור הבנות.

התחום				אנשים המגדירים עצמם כ־			
כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים	כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים
ביטול פטור מגיוס לצה"ל לבחורי-ישיבה							
בעד				76	36	80	92
נגד				22	64	18	7
אין דיעה				2	0	2	1
סה"כ				100%	100%	100%	100%
ביטול פטור מגיוס לצה"ל לבנות דתיות							
בעד				59	19	56	79
נגד				39	80	42	20
אין דיעה				2	1	2	1
סה"כ				100%	100%	100%	100%

בסיכום לכל הנושאים האלה: אצל רוב הציבור תלויה הנטייה לשינוי הסטאטוס-קוו בכיוון האנטי-דתי בטיבו של כל נושא בנפרד, ואיננה אחידה לכל הנושאים.

הציבור אינו מוכן לוותר על סממנים שונים שהפכו כבר לסמלים, כמו ההסתייגות מהצגת חמץ

בפרהסיה בפסח. אולם יש רוב למען תחבורה בשבת ונגד הפטור לבחורי-ישיבה ולבנות דתיות.

אחוז התומכים בפגיעה בסטאטוס-קוו הרתי, לבחון החילוני, גברה יחסית בקרב

השכבות הבאות: צעירים (עד גיל 40), אנשים ממוצא מערבי וילידי הארץ דור

שני, בעלי השכלה גבוהה ובעלי הכנסות גבוהות. אחוז המתנגדים לפגיעה בסטא

אתה והכפייה הדתית

(המשך מעמוד 15)

דתיים ישרתו בצה"ל ביחידות נפרדות ויבטלו המיגבלות הדתיות (כמו שמירת כשרות ושבת) בשאר היחידות — או שיישאר המצב הקיים כיום, שהדתיים ישרתו בצבא יחד עם החילוניים, וישמרו המיגבלות הדתיות (שמירת כשרות ושבת)?

התחום	אנשים המגדירים עצמם כ־			
	כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים
במיגור האזרחי				
בעד בדלנות	34	22	30	41
נגד בדלנות	63	74	67	56
אין דעה	3	4	3	3
סה"כ	100%	100%	100%	100%
שירות בצבא				
בעד בדלנות	13	10	6	19
נגד בדלנות	86	90	93	80
אין דעה	1	0	1	1
סה"כ	100%	100%	100%	100%

מסתבר שרעיון ההפרדה אינו זוכה בתמיכה מוחצת. אמנם, רוב קטן בקרב הציבור החילוני תומך בהפרדה בתחום האזרחי, אך גם רוב זה מצטמצם למיעוט, כאשר מדובר על הפרדה בתחום הצבאי. רק 30% מהמסורתיים ודגלים בישויות נפרדים, ורק 22% בקרב הדתיים. בסך הכל סבור שליש הציבור שזהו הפיתרון הנכון בתחום האזרחי, ושני שלישים סבורים אחרת.

נראה כי יש רצון ציבורי חזק לקיים צבא מאוחד ללא הפרדה, גם במחיר המשיך הכפייה הדתית בצה"ל.

מבחינה זו יש רק הבדל קטן בין דתיים, חילוניים ומסורתיים. דווקא בין המסורתיים קיימת ההתנגדות החזקה ביותר לקיום יחידות צבאיות נפרדות. הנטייה לבדלנות במיגור האזרחי גוברת ככל שמתרחקים מהדת. היא גבוהה יחסית בקרב גילאי 25-18, ממוצא מערבי וילידי הארץ דור שני, בעלי השכלה גבוהה, תומכי גוש המערך. ההתנגדות לכך גבוהה בקרב קשישים, ילידי אסיה ואפריקה, בעלי השכלה עממית ותיכונות חלקית, תומכי גוש הליכוד.

קבורה דתית לכל

ההתנגדות המעטה ביותר לכפייה הדתית קיימת בתחום הקבורה. מסתבר כי הציבור, ברובו הגדול, קושר מוות לדת.

השאלה הוצגה כך: "האם צריך או לא צריך להקים בתיקבורות מיוחדים לאנשים חילוניים, שאינם רוצים להיקבר בטכס דתי?" ככל המיגור יש רק מיעוט קטן התומך בהקמת בתיקבורות שאינם מחייבים קבורה דתית. גם בקרב החילוניים תומכים בכך רק 25%.

התחום	אנשים המגדירים עצמם כ־			
	כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים
הקמת בתיקבורות				
בעד הקמת בתיקבורות שלא מחייבים קבורה דתית	20	15	16	25
נגד הקמת בתיקבורות שלא מחייבים קבורה דתית	75	83	80	70
אין דעה	5	2	4	5
סה"כ	100%	100%	100%	100%

גם לגבי ענייני האישות וענייני הקבורה חלוקות הדעות, לפי המאפיינים ש־ כבר צוינו. תומכים בהפרדה — צעירים עד גיל 40, ילידי הארץ ממוצא מערבי, בעלי השכלה גבוהה, תומכי גוש המערך.

נסף לדתיים

שאלה הבאה היתה: "האם צריכה המדינה להמשיך ולתמוך כספית בשרותים הדתיים (הרבנות הראשית, הישיבות, הכוללים וכו') או שיש לבטל את תמיכת המדינה בגופים האלה?" מבחינה מסוימת, זוהי השאלה המכרעת. למימסד הדתי, שאלת הכסף חשובה מכל שאלה אחרת. בכספים האלה מתקיים המימסד הדתי הגדול על רכבות שכירי ומוסדות החינוך, המבטחים את המשכיותו.

התוצאות מפתיעות למדי: רק רוב זעום מאוד מקרב החילוניים מתנגד להמשך התמיכה. הדתיים תומכים בהמשך הסיוע ברוב עצום, וגם המסורתיים תומכים בו ברוב של שני שלישים. בסך הכל מתנגד רק שליש של הציבור להמשך התמיכה. הדבר מפריך את הטענה כאילו רק קבוצות קואליציוניות גורמות להקצבות הגדולות למימסד הדתי. גם בציבור הרחב אין רוב לביטול.

התחום	אנשים המגדירים עצמם כ־			
	כלל המידגם	דתיים	מסורתיים	חילוניים
בעד תמיכה				
מחייבים את התמיכה	61	90	67	45
עוולים את התמיכה	36	8	29	53
לא הביעו דעה	3	2	4	2
סה"כ	100%	100%	100%	100%

גם לגבי שאלה זו ההתפלגות היא לפי המאפיינים שפורטו.

הסקר בולו מוכיח כי אין בארץ ציבור חילוני מגובש, בעל עמדה אחידה לגבי כל הנישאים הנוגעים להפרדת הדת מן המדינה. רק בדברים הנוגעים במישרין לחינוך יש לחילוני דעה תקיפה, ונראה שגם זו אינה די חזקה כדי להביא לפעולה פוליטית נימרצת לשוני המצב. ניתן להסיק מכך שאין כל סיכוי להיחלם בכפייה הדתית, כל עוד אין הציבור החילוני עצמו מתגבש הרבה יותר.

טרי-כני

השכרת רכב

Thrifty

Car Rental

☎ (03) 283281~2

העולם הזה 2625

לונדון

LUXURY SERVICED APARTMENTS

דירה לשניים במרכז העיר

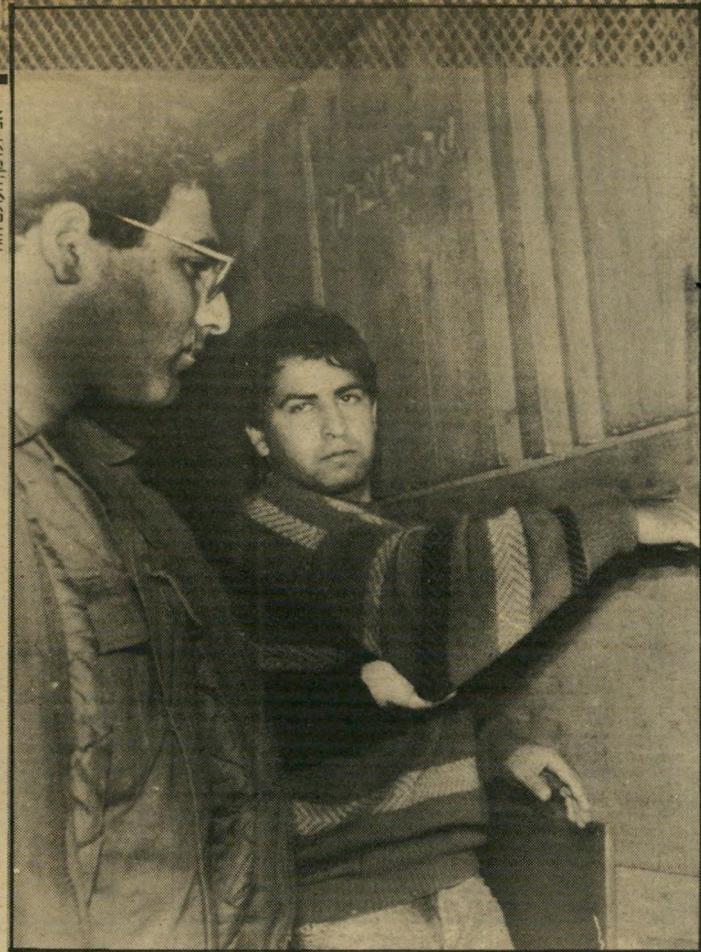
£26 ליום

פרטים והזמנות אצל סוכני הנסיעות

אקורדיוניסטית
מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי-חברה
במסכות
תוכנית מיוחדת לימי-הולדת
טלפון: 221017, תל-אביב

רמדאן מצרי (מימין), לובש סוודר מכוספס, ולמטה מסתיר את פניו) נאשם באונס ומעשי סדום — הכל על שובר הגלים של מלון „הילטון“

אבי ולדמן, העולם הזה

אבי ולדמן, העולם הזה

כי מישקפי נשברו. לפני שהוא הלך הוא שאל כמה כסף יש לי בתיק ואמר שאם אשקר הוא יהרוג אותי. הוא לקח 30 שקל ואת מפתחותי.
רק כאשר הגעתי למיטרה הרג שתי שאני מרממת מפיה הטבעת. נש לחתי לרופא לבדיקה. לא הייתי בתולה כאשר זה קרה, והיה לי חבר לפני כן. כעת אין לי חבר.
עד כאן עדותה של מישל.
אחרי סיום עדותה נחקרה העדה על ידי הסניגור. עורכי הדין ניסה לערער את עדותה ומצא כי היו פרטים רבים

היו חלקים מעשבים ואני החלקתי ונעלי נקרעו. החזקתי את הנעליים בידי וכאשר החלקתי הוא חשב שאני עושה זאת בכוונה.
הוא ציווה עלי להתפשט, עשיתי כמצוותו. הוא אמר לי לשכב על הסלע ולדפוק אותו בפה. הוא היה לבוש ורק הפשיל מעט את מכנסיו. ישבתי על כרכי ועשיתי כדבריו. אחר כך הוא אנס אותי בדרך הרגילה ואז הוא ציווה עלי לשכב על הבטן ובעל אותי מאחור. הוא אמר לי לזחול על ארבע ושוב עשה בי מעשה סדום. אחר כך

הוא ניסה שוב לנשק אותי ואני דחפתי אותו. הוא התרגז מאוד, שם את ידו על פי ורחף אותי ארצה. התחלתי לבכות והוא אמר לי לשתוק, אחרת ירצח אותי. הגשם כמעט פסק והוא אחז בידי והוביל אותי ברחובות צדדיים. לא הכרתי את הרחובות, ופיתאום ראיתי שאנחנו ליד חוף מלון הילטון. הוא לקח אותי לשרותייהגברים וציווה עלי להתפשט. סרבתי, הוא היכה בראשי, נפלתי ומישקפי נשברו. אני קיצרתי רואי וכלי מישקפיים כמעט ואינני רואה כלום. זחלתי על

אבי ולדמן, העולם הזה

אונס על הסלע

ביקרו אז בישראל גם סבי וסבתי והתי גוררנו יחד בדירה במרכז תל-אביב. ב-19 באוקטובר, שהיה היום הראשון בשבוע, ניסיתי לנסוע בבוקר לאי לת, אבל הכביש היה סגור בגלל שיט פונות, וחורתי. בערב נסעתי לתחנה המרכזית כדי להחליף את הכרטיס. זה היה בערך בשעה 6 וחצי. עברתי דרך התחנה לכיוון אוטובוס מיספר חמש.

מישל, (שם בדוי). כל מירטיזוהותה של התיירת נאסרו לפרסום, הודי מנה עליידי מישטרת ישראל לחזור לארץ, ולנסות לזהות חשוד שנעצר בתחנה המרכזית בתל-אביב. מישל, צעירה צנומה ונמוכה, ביקרה בישראל כתיירת באוקטובר השנה, ונאנסה בי אכזריות בשפתיהם בתל-אביב ליד מלון הילטון. היא נשארה בארץ חמי

אחרי האונס, נמלטה התיירת בשחייה מתחת לכני המים, בערב חורפי גשום

מישהו דיבר אלי עברית, אבל לא הבנתי מילה והמשכתי ללכת. הוא התחיל לרדוף אחרי ואמר לי משהו באנגלית. הוא שאל אם אני רוצה לטייל בדיונגוף, הסכמתי. נכנסתי עם האיש למונית שירות ונסענו. ירדנו כמקום שדיונגוף נפגש בכרייהודה, והוא אמר שיראה לי היכן נמצאות סירות המיפרש. קנינו אננס, אכלתי אותו בדרך והיבטתי בסירות. אני חושבת שזה היה בנמל-הישי.

שם ימים נוספים כדי לאפשר למישל טרה למצוא את האנס, אך זה לא נמצא. כאשר עצרה המיטרה בראשית דצמבר את רמדאן מצרי, 24, מעזה, ששוטט בתחנה המרכזית והציע לתיי רת להצטרף אליו, הוזמנה מישל ליש ראל כדי לנסות ולזהותו. מישטרת ישראל שילמה עבור הכרטיס. מישל הגיעה לישראל, ולמחרת בבוקר עברה עלייני שורת הגברים שעמרו במיסי דריוהוי לפניה. היא עברה עלייני כל השורה, ואחר כך ויהתה, ללא כל ספק, את מצרי.

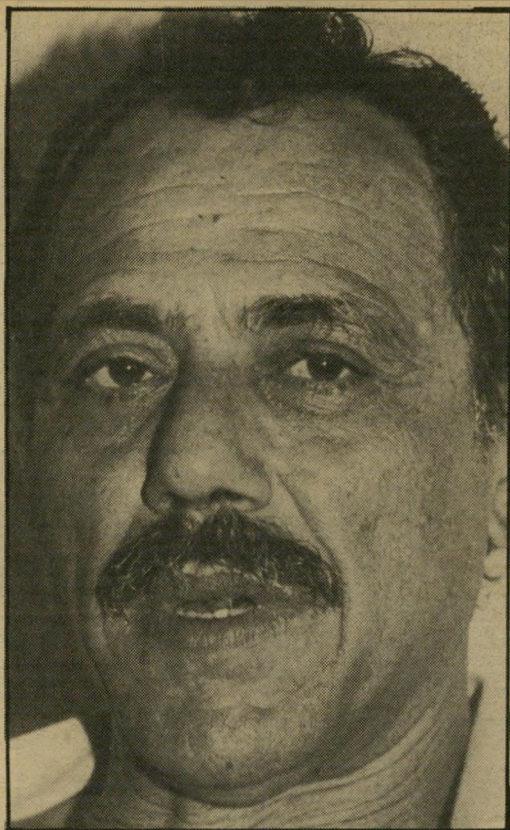
לפני שחזרה ללונדון. מקום-מגוריה, באה התיירת לבית-המישפט ומסרה את עדותה בפני השופט מנחם אילן. את סיפורה סיפרה בחקירה הראשית שערכה התובעת נאוה שילר.
וכך סיפרה מישל:
באתי לישראל ב-8 באוקטובר השנה, ועזבתי ב-27 לחודש. הייתי אמורה לחזור ללונדון ב-22 באוקטובר, אבל נשאיתי עוד חמישה ימים כדי לנסות ולזהות את האדם שאנס אותי. יחד אתי

הריצפה ומיששתי כדי למצוא את מישקפי. שמעתי אותו מדבר עברית עם מישהו, אך לא צעקתי לעזרה כי פחדתי שזה חבר שלו, ושניים הם יותר מסוכנים מאחד. מצאתי את מישקפי ויצאנו החוצה.
ישבנו על החוף והוא סיפר לי שיש מיקרים שהוא מתעצבן ואינו יכול לשלוט בעצמו. הוא ציווה עלי לגעת בראשו והרגשתי שהוא חם מאוד. קמתי ללכת, אבל הוא משך בידי בחוזקה וסחב אותי לכיוון הסלעים. הוא משך אותי לסלע הקיצוני ביותר. הסלעים

אותם סיפרה בבית-המישפט אך לא בעת חקירתה במיטרה. הוא שאל אותה מדוע אחרי שהגבר ניסה לנשקה מתחת לעמודי-הבית בגשם והיכה אותה, המשיכה ללכת אתו ולא ברחה ממנו. מישל אמרה כי לא חשבה לרגע שהאיש יאנס אותה. היא היתה בטוחה כי תוכל להסביר לו שאיננה מעוניינת בו ולדחותו ללא אלימות.
מצרי נאשם בחמישה מגעים מיניים בניגוד לרצונה וכן בגניבת כספה. הוא נמצא במעצר עד תום ההליכים.
אילנה אלון

הוא קם ואמר לי לא להביט בו. ראיתי שהוא הולך ועקבתי אחריו במבטי. הוא חזר ואמר לי שעלי לחכות לו כי הוא יחזור בעוד חצי שעה. הוא ציווה שלא אביט בו פן יהרוג אותי.
חיכיתי עשר דקות ולבשתי משהו, לבשתי עוד בגד ונכנסתי למים. פחדתי לחזור דרך הסלעים, כמו שהגענו, כי חששתי שהוא מתחבא שם. הלכתי במים ואחר כך שחיתי. נתקלתי בגדר במים, צללתי ועברתי מתחתיה. יצאתי מהמים, ועל החוף פגשתי דיג, הוא לקח אותי למיטרה. לא ראיתי כלום

הוא קם ואמר לי לא להביט בו. ראיתי שהוא הולך ועקבתי אחריו במבטי. הוא חזר ואמר לי שעלי לחכות לו כי הוא יחזור בעוד חצי שעה. הוא ציווה שלא אביט בו פן יהרוג אותי.
חיכיתי עשר דקות ולבשתי משהו, לבשתי עוד בגד ונכנסתי למים. פחדתי לחזור דרך הסלעים, כמו שהגענו, כי חששתי שהוא מתחבא שם. הלכתי במים ואחר כך שחיתי. נתקלתי בגדר במים, צללתי ועברתי מתחתיה. יצאתי מהמים, ועל החוף פגשתי דיג, הוא לקח אותי למיטרה. לא ראיתי כלום

שלמה עמר:

„מה, שא שאר כל חיי עם ג'בנת?"

חיים רמון:

„החלשתי להיות בקהל שמותח ביקורת!"

יצחק מודעי:

„פרישה מהליברלים? לא היה ולא נברא!"

בעוד שהכול עוסקים בחבריה הכנסת גידעון גדות ומיכה רייסר, והחלטת היועץ המישפטי לממשלה שלא להעמידם לדין, שב ועלה פיתאום שמו של חבר הכנסת שלמה עמר. ח"כ, ח"כ ופרשיותיו. לעמר – יש שתיים: „פרשת האזנות והפגישות הלילית בהא-הידועה. תהיתי מה פיתאום נזכרו בקיומו.

בשבוע שעבר הודלף שהיועץ המישפטי לממשלה, יוסף חריש, עומד להגיש לכנסת בקשה להסרת חסינות. אני, כדרכי בקודש, הודעתי מייד שאני מוכן ומוזמן להסיר את חסינותי. הגיעו אלי שמועות מאומות שחריש ממילא עומד לעשות זאת כל יום.

● **מה צפוי לך, להערכתך, בקרוב?**

יזמינו אותי לוועדת הכנסת. שם אודיע שאני מוכן להסיר את

ח"כ העבודה חיים רמון היה אמור לשאת דברים בהפגנת „שלום עכשיו" שנערכה במוצאי שבת בתל-אביב. אבל במהלך ההפגנה השקטה נאמר מעל הבמה ש„נבצר מח"כ רמון לנאום". היו שחשבו שרמון חלה, או שלא הצליח להגיע להפגנה. אבל מסתבר שהח"כ הצעיר דווקא הגיע למקום, אלא שהחליט שלא לנאום. מדוע, שאלתי אותו.

אני חבר במפלגה, שלמורת רוחי היא שותפה בממשלה. ומאחר ואני בכל-אופן מייצג אותה, חשבתי שאת הוויכוחים אעשה בתוך מפלגתי, ולא מעל בימה של הפגנה.

מודעי שוקל פרישה מהליברלים – כך אמרה כותרת רעשנית בסוף-השבוע.

„הבום" הנוכחי נחת בעיקבות התבוסה שנחל מחנה מודעי בהצבעה על רשימת המועמדים של הליברלים לקונגרס הציוני. מכיוון שכבר נתקלתי בעבר בכותרות דרמטיות מעין אלה בענייניו של מודעי בפרט, והמיפלגה הליברלית בכלל, טילפנתי אליו והתעניינתי האם עלי להתייחס אל זה הפעם ברצינות.

כל הפירסום הזה, לא היה ולא נברא! זה ממש כלום! קראי את מה שאני אמרת לתיקטורת לציטוט – „אקרא לכולם לעשות כמוני, לזנוק מהלך שבסופו יביא להצטרפות הליברלים לחרות,

פרשות

החסינות. אגב, להודעתי אין כל מעמד. עלי-פה החוק, זה בכלל לא ביד. ועדת הכנסת מחליטה מה שהיא מחליטה, ואחרי-כך זה עובר למליאת הכנסת, המאשרת בדרך-כלל את המלצת הוועדה. זהו. אחרי-כך – המישפט!

● **מהו לוח-הזמנים, לדעתך?**

אני מעריך שההליך כנסת יארך כחודש ימים. המישפט יתנהל, קרוב לוודאי, ביוני-יולי. יהיה לנו קיץ חם...

● **אתה נשמע מדוכא. מה, לא צפית את ההתפתחויות?**

את יודעת מה? דווקא אשמח להתמודד, פעם אחת ולתמיד, עם הכל: האזנות, הפגישות הליליות – הכול! מה, שא שאר כל חיי עם ג'בנת?

הפגנות

הבנתי שחלק מן הציבור יראה בי נציג של שר-הביטחון, והבנתי שיש לי בעייה עם זה.

אני שלם עם השאיפה של מפלגתי לשבור את הקיפאון במסיבת הסכם כולל. יחד עם זאת אני מוטרד מהעובדה שאנחנו נאלצים להתמודד עם מהומות, אי-סדרים, מרי אורח, כל אחד כמו שהוא מגדיר את הנעשה עכשיו – תוך כדי פגיעה והרג של בני-אדם, ובכלל זה ילדים וגנבים. להיות בקהל המותח ביקורת על מה שקורה, והמרגיש רע עם מה שקורה, זה בסדר, אבל לנאום נאום פרוגרמטי לפני הקהל – זה נראה לי לא-מתאים.

● **זו היתה החלטה שלך, או שמישהו אמר לך?**

ההחלטה היתה כולה שלי. גם ההחלטה לנאום, גם ההתלבטויות שלאחר-מכן, וגם ההחלטה לא לנאום. (דניאלה שם)

מיפלגות

ואז נראה מי מעוניין באיחוד (עם חרות) ומי סתם מדבר... – אז מה הקשר בין זה ובין הכותרת שהרביקו לי?

● **כלומר, אינך שוקל לעזוב את מיפלגתך הבעייתית?**

אנחנו נכנסים כעת לשנת-בחירות, ותהייה עוד כותרות רבות. אני מעדיף להתעלם מכל העניין. אין בכך כלום!

● **כלומר: צפויה לנו תקופה שקטה, לשם שינוי, במיפלגתך?**

לאו דווקא. צפויות התפתחויות.

● **מתי?**

אני עוד לא יכול לאמר. אני עוד לא יודע. (דפנה ברק)

דויד קריבוושה:

„המוסיקאים לא מחייחים בנכוד למוסיקה קלה!“

עוד תזמורת לתל-אביב. בימים אלה התחילו 65 נגנים בחזרות לקראת הקונצרט הראשון שלהם בסוף החודש. 65 הנגנים, בנייהומו המוסיקלי ובניצוחו של דויד קריבוושה, יהיו את „הסימפוניה הקלה של תל-אביב“.

עם כל הכבוד למוסיקה, האם אנחנו זקוקים לעוד תזמורת, שאלתי את דויד קריבוושה.

התזמורת הזאת עומדת למלא חלל אמיתי שיש במוסיקה. אין אף תזמורת אחת בישראל המנגנת מוסיקה קלאסית קלה, מוסיקה של מחזות וסרטים, ומוסיקת פופ ורוק.

● **התזמורות הקיימות אינן יכולות לנגן מוסיקה כזאת, כשצריך?**

יכולות, אבל לא רוצות, כנראה. כשהן עושות זאת פעם בשנה, זו חגיגה גדולה לאוהבי המוסיקה הקלה, ואז גם מתברר איזה קהל גדול יש לה.

● **האם זו איזו פחיתות-כבוד לנגן מוסיקה קלה?**

כן. גם בעיני הקהל של המוסיקה הקלאסית, וגם אצל המוסיקאים הרציניים, שפשוט לא מתייחסים בכבוד אפילו למוסיקה קלאסית קלה, שלא לדבר על פופ ורוק.

● **כמה קונצרטים אתה מתכוון לקיים במשך שנה?**

לפחות 10. ומלבד הקונצרטים שאנחנו נחליט עליהם, אנחנו נהיה התזמורת של הזמרים הבאים מחו"ל, שאינם יכולים להביא

מוסיקה

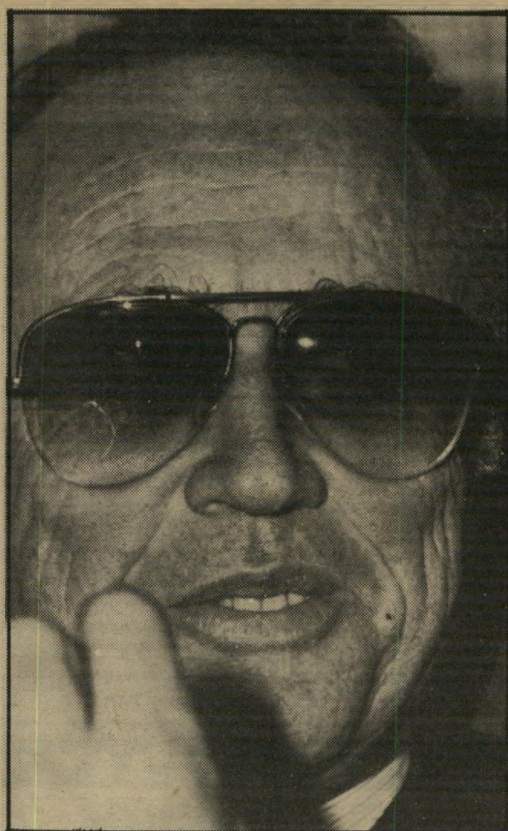
הנה את תזמורתיהם. עצם קיומנו יתן אור ירוק לזמרים כאלה לבוא ארצה.

● **עכשיו נעזוב להדג את האמנות והכבוד, ונעבור לכסף. כמה תעלה החזקת תזמורת בת 65 איש לשנה?**

אני מעריך שמשוה בסביבות 300 אלף דולר.

● **כשליש מתקציב, יד ושם וחצי מתקציב הביטחון של השגרירות של ישראל שרון. האם זה באמת חשוב, תזמורת מיוחדת למוסיקה קלה?**

לפי דעתי מאוד חשוב. הקהל הישראלי אוהב מוסיקה, ועד היום הוא קיבל רק חלק ממה שהוא אוהב ורוצה לשמוע, וזה חבל. (דניאלה שמ"י)

בני גאון:

„מרגילים את העם לאובר-דרפט תמידי!“

בכל רחוב, מעל לכל חנות-מזון גדולה, מתנוססים שלטים האומרים „קנה היום, שלם בעוד חודשיים“. אנשים קונים כמו משוגעים, מה שצריך מה שלא כל-כך צריך. כשמגיע זמן הפרעון, כמה מהם אינם משלמים, כמה צ'קים חוזרים.

שאלתי את מנכ"ל ה„קראופ“, בני גאון, למה זה טוב ליהודים, מאיפה העתקנו את שיטת הקנה-היום-שלם-בפעם-אחרת.

זו בהחלט המצאה ישראלית מקורית. בשום מקום בעולם לא קונים לחם ומרגרינה באשראי. אני, אישית, מאוד נגד זה. מרגילים את עם ישראל לאובר-דרפט תמידי.

● **מי זה הרגילו? הרי גם אתה בפנים?**

נכון, אני בפנים מחוסר-ברירה. רשת אחת התחילה במיצעים האלה, וגררה את כולנו. לדעתי, זה מערער את היכולת של תיכנון התקציב הממשלתי, והופך את האשראי למיצור הכריזמטי.

● **אז למה שלא תהיה הראשון לצאת מהעסק?**

אינני יכול. אני עלול להינזק מזה. היה טוב אילו כל הרשתות ביחד היו מפסיקות.

● **כמה צ'קים חוזרים, כשמגיע זמן התשלומים?**

היום משלמים מעט מאוד בצ'קים. השימוש בכרטיסי-אשראי עלה מאוד. אבל בכל זאת יש צ'קים ויש כאלה שחוזרים. באופן יחסי מעט מאוד, כ-0.5 אחוז ממחזורי-המכירות הכולל, שהם כ-4% מהצ'קים, שזה כרבע מהצ'קים החוזרים בקניית מוצרי-צריכה כמו מקררים, רהיטים וכו'.

מיסחר

● **ואיך גובים את ה-4% האלה?**

קודם כל, החנות עצמה מנסה לגבות את התשלום מהלקוח. אם זה לא הולך, פונים לטיפול מישפטי, ואם גם זה נכשל, פונים לחברות-גבייה, שממש פורחות בימים אלה.

● **באיזה אמצעים גובים מיושרי-הגבייה האלה?**

אני לא יודע. אבל אם הם מצליחים לגבות, הם משאירים לעצמם בין רגע לחצי מערך הגבייה.

● **ואתה היית שמח, אילו כל המובצעים הללו היו מופסקים?**

הייתי מאוד שמח, ואני חושב שזה לטובת כל הצדדים, ובעיקר לטובת הצרכן. (דניאלה שמ"י)

רפי סוויסה:

„ברשת-אהבים? המצאה של עיתונאים חולניים!“

רפי סוויסה? זוכרים את השם? פעם, בעבר הרחוק – לפני פחות משנה – זה היה השם שעשה כותרות. בעיקבות הכותרות, פרש מתפקידו כנציב שרות בתי-הסוהר, אחר-כך כיכב בכותרות בגלל ההסתבכות הפלילית של דויד בנו. אחר-כך – נעלם. השבוע פורסם כי הוא מתעתד לשוב ולרוץ לכנסת. שאלתי אותו מה האמת בפירסומים.

אני לא רץ. אני רוצה ללכת כמה שיותר לאט ובטוח. אני רוצה לחזור לכנסת. לא עשיתי שום-דבר רע. עד עצם היום הזה שירתתי את המדינה והציבור ככל שיכולתי.

● **אינך פוחד מהתחדשות הכותרות בענייניך?**

איזה כותרות? איזה פירסומים? על מה? אני שואל: על מה? לא מעלתי, לא גנבתי, לא לקחתי אגורה אחת לכיס. השתדלתי תמיד לעשות רק טוב.

● **הסנאטור האמריקאי גרי הארט פרש מהמירוץ לנשיאות בגלל פרשיית-אהבים שיוחסה לו, ועכשיו**

בחירות

שב למירוץ, למרות שמאיימים לגלות פרשיות אהבה נוספות שלו. גם כך יוחסו אי-אולה פרשיות כאלה. אינך פוחד שזה ישוב לכותרות עם שובך לזירה הפוליטית?

הלוא זוהי המצאה של כמה עיתונאים חולניים כמות. את הרי יודעת זאת. אז למה את לא כותבת את זה? אני אפילו לא רוצה להיזכר בזה.

● **איך אתה עובד כדי לשוב לכנסת? מה בדיוק אתה עושה בנידון?**

רק התחלתי, ריבוננו של עולם. אני עוד לא... ממש לא... הכול מוקדם מדי. לא צריך לפרסם, במדינה הזאת, כל נשימה של רפי סוויסה. (דפנה ברק)

קולנוע

כוכבים מוראקמי שאיש לא מכיר

**למרות העובדה שסרטו
נושא בשורה אנושית קשה,
התגלה הבימאי ג'ימי מוראקמי
(כשהרוח נושבת - סרט)
הנפשה - לא בסינון דיסני
לפעמים. ראה שעון) כנפס
מלאת'חן והומור.**

נעים להיכר בכיקורו של מוראקמי בפסטיבל-חפיה, ביקור מפתיע ומאלף, שלקח מעניין בצידו.

ראשית התגלה מוראקמי, כמצופה מאיש ש'יצר סרט מעין זה, כאדם המכבד כל אדם. מרגע

בימאי מוראקמי רוקד בחיפה כשהרוח הטובה נושבת

שנחת ועד לשעה שהמריא בחזרה לראבלין, שם הוא גר עם אשתו האירית זה 15 שנים, הוא גילה נדיבות שאין כדוגמתה. היה חייכן וסבלן, גם כשנאלץ להמתין שעה ארוכה למסיבת-עיתונאים שערך (פשוט משום שזו של תיאור אנגלופולוס התארכה יותר על המידה), והיה מוכן לשוחח עם מיקצוענים וחובבים כאחד על כל נושא שרק צץ בראשו.

כשהתברר, שלהקנת סרטו הגיעו אנשים רבים באיחור, וכיניהם גם צעירים חמימזג, שי' תבעו בקולניות להכניסם לאולם, נדמה היה כי מוראקמי יעלה. לא. הוא פשוט הציע להתחיל את הקרנת-הסרט מהתחלה, למען כל אלה שהופרעו או שהחמיצו חלק ממנו, וקיבל את ההפרעה כמח"מאה. אני אוהב דברים קונטרוברסליים. חוסר-שלווה היא עדות לכך. אינני כועס בכלל."

כדי להוכיח שאינו כועס האריך את שהותו בישראל ביום שלם. הפגישה איתו עזרה לאנשים רבים, כיניהם אנימטורים מושבעים, להבין את הסרט טוב יותר מאשר בראייה ראשונה. לא תמיד, מתברר, פגישה עם בימאי היא עניין רכי' לותי. לפעמים האיש ורעיונותיו משלימים את התמונה שעל הבר.

תדריך

חובה לראות:

תל-אביב: מטאל ג'אקט, החנות מעבר ל'פניה, ז'אן דה פלורט, מגדל הדבורים.
ירושלים: ז'אן דה פלורט.
חיפה: ז'אן דה פלורט.

תל-אביב:

.... **מטאל ג'אקט** (חנ 2, ארצות-הברית) — סטנלי קובריק ומלחמתו בפאשיזם ובגבורה המ' קודשת הנלעגת בנוסה אמריקה. קשה בללוע אותה, אבל אסור לוותר עליה.
.... **החנות מעבר לפינה** (חנ 5, ארצות-הברית) — פנינה מזוהרת של ארנסט לוביטש על אהבתו של זבן פשוט, אלא שהזבן הוא ג'יימס סטוארט.

.... **מגדל הדבורים** (לב, יוון) — סרט לא קל ואיטי של תיאור אנגלופולוס על מגדל-דבורים המחליט בסתיו חייו ללכת בנתיבי-הפרחים. מש' לים לקולנוע בפרט ולאמנות בכלל ועצב אנושי עמוק. קצת פחות מתוחכם מהרגיל אצל בכיר בימאיייון.

שישבת / הקרנות מיוחדות

תל-אביב:

.... **מסחרי האורגניזם** (שישי, 14.30, פריז) — אחד הסרטים שטעמם לא נס. על מחדליהם של כל המישטרים האפשריים. רושן מאקבייב במיטבו.

.... **סלח לי אתה נושך את צווארי** (שבט, 17.00, פריז) — אחד מסרטי-המופת של רומן פולנסקי על פרנקנשטיין ושותפיו בהומור קורר.

עדנה פינדר

ג'ון לון: הקיסר הפך לג'ון

רחשו אי-פעם. ברטולוצי עוסק, אומנם, רק בציר אחד בלבד, שהוביל את האומה הגדולה בעולם מקיצוניות שילטונית אחת לשניה, אבל הוא רומז, בדרך, לעשרות היבטים נוספים שקיימים, משפיעים, ואין ספק, שגם ראויים, לטיפול נרחב. זה אינו הסרט שיסביר את המהפכה הסינית, כפי שמצפים אולי חלק מן הצופים, אבל זה סרט ראשון, הולם בהחלט, כדי לפתוח אסופה של סרטים אודות המהפכה הזאת, ואלה בוודאי עוד יבואו בהמשך.

אזרחים טובים: לפני ואחרי הפצצה

יומרה אינטלקטואלית, ודומה להפליא לחילופי-דברים שבין בעל לאשה שחיו הרבה שנים זה לצד זה.
דיוקא מן השיגרה הזאת, מן השלווה והיציבות שמסתמנות מן השיחות הללו, הופכת ההתרשמות הסופית של הסרט למחרידה עוד יותר. ג'ון מייילס ופגי אשקרופט, שתרמו את קולותיהם, עשו לסרט שרות מופלא בכך שהורידו את הדרמה שבו למינימום, ובכך הגבירו את הניגוד שבין הנאמר ל' מתרחש. הסרט אולי אינו משעשע, אך אסור להחמיצו.

צומו יאמאסקי וריקיה יאסוקה: ריגול גסטרונומי

ובאותה שעה אך במרחק כמה שולחנות בלבד, יושב איש הזולל וטורף ברעש אימתני את הספאגטי שלו ונהנה הנאה מרובה מלהזים את כל כללי-הזהב של המחנכת.
מבין שלושת הסרטים שעשה איטמי עד היום, שלושתם עוסקים בנקודות-התרופה של בני-עמו — אחד בנושא טכסי-הלוויה, אחר — "אשת מס" בהשתמטות מתשלום מיסים (שניהם הוצגו בפסטיבל חיפה). זהו הסרט המצחיק ביותר, אבל בעל המיבנה הרופף ביותר. סאטירה משעשעת.

קיסרות

משחק מסוכן

הקיסר האחרון (גת, תל-אביב, בריטניה) — למרות מבול-האזהרות האינטלקטואליות שהמטירה העיתונות הישראלית על צופיו ה' מוטנציאליים של הסרט, בהחלט מומלץ לראות אותו, מכמה וכמה סיבות.

ראשית, בשל הצד החזותי שלו. אין צורך להרחיב את הדיובר על היכולת של ברנארדו ברטולוצי (הטאגנו האחרון בפריז, אסטרטגיית העכביש, 1900 ועוד) בשטח הזה, ועל שיתוף-הפעולה המופלא שלו עם הצלם ויטוריו סטורארו. הפעם הוא זכה לאובייקטים מהיבטים כדוגמת העיר האסורה שבמרקו פקין, חלום ששום תפאורה הוליוודית לא יכולה לשחזר. התילבושות, התפאורות והאיפור הן מלאכת-מח' שבת, ואין להניח שאפשר למצוא דרכים מוצלחות יותר מזאת של סטורארו כדי להנציח את כל זה.

שנית, ההיסטוריה. יתכן מאוד שהקיסר האחרון של סין, פו יי, לא היה אדם מעניין במיוחד בזכות עצמו. אולם כעצצוע בידי גורל משונה, שהכתיר אותו לקיסרות בגיל שלוש, גזל ממנו את כס'המלוכה בגיל שמונה, שלח אותו לגלות בגיל 18 ויצר נסיבות שבהן לא התבגר האיש אלא על סף הזיקנה, הסיפור הוא בהחלט יוצא דופן. סיפור-החיים של פו יי שמתחיל כתינוק בעמדה של מישטר אבסולוטי, ומסיים את חייו כגנן אפור בשורות ממשלה עממית, ראוי לתשומת-לב. שלישית, זוהי אחת מהדרמות ההיסטוריות הגדולות שה'

השואה של

אזרח מרובע

כשהרוח נושבת (תכלת, תל-אביב, בריטניה) — להבדיל מרוב הסרטים המצוריים, הסרט הזה אינו מיועד לילדים. ואם כבר

לוקחים אותם לשם, מוטב להסביר להם היטב במה המדובר, ואז הוא אף יכול להיות סרט חינוכי ממדרגה ראשונה. לא חינוך בנוסח וולט דיסני, אלא בנוסח סוף המאה-העשרים. הסרט מבוסס על ספר מצויר של ריימונד בריגס, המספר על זוג אנגלי קשיש, שמתכוון בכל הרצינות וההצטינות, לקראת המלחמה הגרעינית העתידה לבוא, ואינו מבין מדוע לא הכל נהוגים כמותם. הסרט כולו מתרכז אך ורק בהם, וחלקו הראשון, המתאר את הכנת המיקלט, הציד וכל שאר המר' כיבים הדרושים לאדם כאשר יסתתר מן הנשורת הגרעינית, מזכיר סאטירה על המעמד הבריטי הבינוני.

אולם ככל שנמשך הסרט, מצטיירת תמונה שונה, מחרידה ומאימת הרבה יותר, וזו מתבהרת לחלוטין עם נפילת פצצת האטום, שאכן אינה מאחרת לבוא. מכאן והלאה, הופך הסרט לתמונה שחורה ומפחידה. מתברר כי כל ההכנות, היו שוות כקליפת השום. המנהיגים, שחילקו את ההוראות לקראת ה' הפצצה, לא ידעו כלל מה הם עושים, והאזרח, הבוטח בתבונה ובאחריות של מנהיגיו, כורה לעצמו קבר בטוח.
טכניקת האנימציה משתדלת לספק תמונות פשוטות ככל האפשר, שלא יגזלו את תשומת-הלב מן הנושא עצמו. הקר' יינות, המורכבת כולה משיחותיהם של בני-הזוג, נעדרת כל

המרוץ אחרי

האיטריות

טאמפופו (לב, תל-אביב, יפאן) — עם-ישראל, הזולל לאחרונה בתי-אבון הולך ומתגבר, מעדינים מכל פינות-העולם (לראייה מוספים

עביר-ס של העיתונים היומיים), יבין היטב את הסרט הזה. יוזו איטמי, שחקן לשעבר שהיה לבימאי, פשוט נטל את הנושא של הזלילה הגדולה והפך אותו על פניו. במקום ה' אפוקליפסה של מארקו פרי, הוא מצייר תמונה סארקסטית של הבל אנושי. גיבורת הסרט, טאמפופו, אלמנה שירשה מיס' באה, מתקשה לספק את רצון לקוחותיה, עד שנכנסים לחייה נהג'משאית ועוזרו, המחליטים להושיע אותה ממצוקתה.

כל הבעיה נעוצה בהכנה נכונה של האיטריות, כדי שיתאימו בדיוק לטעם הלקוחות. הגברת אינה יודעת כיצד עושים זאת. ועל כן, יוצאת השלישייה העליזה לעיר הגדולה, על מנת לשי' אול, לקנות או לגנוב את הסודות המיקצועיים של המיתחרים. בכל פעם שנדמה להם כי גילו המצאה חדשה, הם חוזרים למיסבאה, ומנסים אותה על הסועדים התמימים שבאים אליהם. התוצאות מצטיירות מיד על פני הקורבנות ה' מיועדים.

הסרט כולו מורכב למעשה מן האפיסודות הללו, חלקן מצ' חיקות ביותר, כולן סארקסטיות וכמה מהן מבריקות במלוא מובן המילה. למשל, ביקור במיסעדה אלגנטית, שעל אחד משולחנותיה מסבה מורה לגיונים ולנימוסין, המחנכת את תלמידותיה כיצד יש לאכול פאסטה איטלקית. באותו מקום

מה עושים שחקני הכדורגל של נבחרת ישראל בערב שלפני המישחק? סרט דוקומנטרי על מנהגי השולחן של הישראלי הלא־מוצק במסיבה של ענת גטניו

חנוכה למכבים ולבית־דים

מה עושים שחקני הכדורגל של נבחרת ישראל בערב שלפני המישחק בין נבחרתם לנבחרת השוויצרית? אוכלים אוכל סיני וסופגניות במיטת עזת שרי שבכיכר מילנו. השחקנים היו קצת מתוחים, והעדיפו לא להחשיף למצלמה, מפני שעבר לפני משחק כה חשוב הם אמורים להיות במנוחה מוחלטת. לכן הם גם עזבו בשעה מוקדמת. למרות שהם היו מעטים ביחס לשאר החוגגים, הורגשה הנוכחות שלהם היטב. הפופולארי מכולם היה כמוכרן השחקן **אורי מלמיליאן**, שכולם רצו לצלמו ולהצטלם בחברתו. **אריה כהן**, מבעלי המקום, התרוצץ בין האורחים כשמגשי־אוכל בידיו. **אריה ויכנסקי**, אחד מהבליינים התוססים של תל־אביב, היה עצבני במיוחד. שעורה כיסתה את עינו הימנית, וחבריו התכדחו על חשבונו. הוא לא כל־כך אהב את זה.

יהודית נגר עזרה באירוח, אך את ההצגה גנבה הכוכבנית הבריטית **ג'ולי אן ווטסון** בת ה־23, שבלטה בגובהה ובתלבושתה באדום־שחור. היצירה התמירה, המתנשאת לגובה של 1.83 מטר, שוחחה במרץ ובתנועות ידיים עם אישה־עסקים הצעיר **דני זיירלני**, שהיה במצב־רוח מרומם וכהרגלו סיפר בדיחות ואימרות־שפר למיניהם.

הישייר והחוצפני. כשנשאלה מיהו הגבר היושב לצידה השיבה שזהו בעלה. הגבר, שליווה אותה, וש־נתגלה כאישה־עסקים אבי סוויד, נהנה מהמחמאה.

האדמונית, בת ה־17 וחצי, היתה הבחורה המיוחדת ביותר באירוע ולו רק בגלל סיגנון דיבורה

אלון גרבוז מנהל־הסינמטה גרבוז, עסוק למישכנו החדש. גרבוז, שכקולנוען לא

שלי גל בת ה־21, היא יפה אקאריירה בתחום־העסק בדוגמנות. כעת היא עובדת במערכת

אבי כהן שחקן־כדורגל החתיך, המתגורר כיום בחו"ל, חזר לארץ למישחק נגד נבחרת־שווייץ. למסיבה הוא בא בגופו ושוחח עם המאמן מוטל'ה שפילר. נערת־הזוהר לשעבר, **ציפי לוי** (בתצלום למטה), ובעלה המושבניק **רפי רפאלי** (בתצלום לצידה).

אתי דן הדוגמנית (בתצלום מימין), אחותו של הכדורגלן אלי אוחנה, שבה לארץ לאחר שהות ממושכת בפאריס. דן, העובדת כדוגמנית־בית של חברת־אופנה צרפתית, פגשה במסיבה את הדוגמנית קלרה רון (בתצלום לצידה). השתיים שוחחו על ענייני־עבודה.

סוזי בן-יעקוב ידועה כמי שמעבירה את מרבית ימות השנה על שפת הים. בן-יעקוב, המודעת לנזקי-השמש, היא קוסמטיקאית במיקצועה וטוענת שפניה הם ההוכחה הטובה ביותר לסתירת התיאוריות המקובלות, שמסתירות את פניהן מבושה.

דוד (בתצלום בזרועותיו), המכונה קומנדו סוניה בגלל פעילותה כצנזורית, והניף אותה אל-על כדי להוכיח לה ולאחרים שהיא יותר קלה ממה שאני שים מדמים לעצמם. למרות ניגודי-אינטרסים השניים הם ידידים טובים.

התל-אביבי, ואחיו של הצייר יאיר שם אלו בהעברתו של הסינמטק מזדהה עם הצנזורה, פגש את סוניה

סופגניות קולנועיות

הרבה סופגניות קולנועיות ונורות חנוכה סינמסקופיים קישטו את המי סיבה שערבה ענת גזניר במיסעדה החרשה שלה הנקראת מונטיפיורי. אנג' לים ולורדים לא היו שם, אך הרבה אנשים וחברים שמפרגנים לה באו לאחל לה מזל-טוב וחגי-שמח. החכמים באו לאכול את המאכלים המשגעים שהכינו בני-מישפחתה. גזניר, המודעת לכוח-המשיכה החזק שלה, שיחקה את תפקיד המארחת במיקצועיות מפתיעה וידעה להעניק לכל אחד את מבוקשו.

ליכה שרפשטיין במכנסי-עור וחולצה תואמת. הוא בא בגפו, אך חבריו סיפרו כי חזר לחיקה של השחקנית עירית שלג, למרות שהם עדיין גרים בדירות נפרדות. דובי גל (בתצלום למטה) בודק את פיה של השחקנית מירי פאביאן.

הפופולאריים. גל, שסיימה רומאן לפני שבוע, התאוששה במהירות מסחררת, והיא צמודה עכשיו למוטי שך בן ה-20 (בתצלום לצידה), שמגלה בה עניין רב.

איתית, שמעדיפה יום מאשר עיסוק אחד הירחונים

כתב: זהר אוהליאב, צילם: אבי ולדמן

"הייתי עבריין משתקם!"

כתב "העולם הזה" התחזה כעבריין המוסה לשקם את חייו ובדק את יחסם של מעסיקים, בוקאים, שדכנים, חנוונים ומשכירי דירות

לימים אלה ישבתי בבית הסוהר במשך חצי שנה. אני מצטער שלא אמרתי לך זאת בהתחלה, אבל זו המציאות. כל אותה עת התרוצצו עיני לכל עבר, וישיבתי הפכה בלתי רגועה.

כחיוך ובטון תומך, ואף אודה, הגיב מנהל כוח האדם כך: "יפה וטוב שהיית ישר איתי. גם לולא היית מגלה לי, הייתי יודע עליך. כל עובד חדש אצלנו חייב למלא טפסים, ואנחנו שולחים אותם למחלקת רישום-פילי של המיטרה. בכל מצב, לא הייתי מקבל אותך."

הוא הסביר: "בבית-מלון אנחנו עסק הזקוק לאישור הפעלה מדי שנה בשנה. אם לא ננהג עליפי ההוראות, שליחת טפסים של עובדים למחלקת רישום-פילי, הרי שלא יאשרו לנו את הפעלת בית-המלון. אני מייצג את בית-המלון כעובד שכיר, ולכן אסור לי להפר את נוהלי העבודה."

שיחקתי את האדם הנבון והש-תרלתי להתחמק ממנו במבטני, והוא המשיך בטון מתנצל: "אם אני מקבל אותך כחדרן, הלא זה נושא מאוד רגיש

חשבון-שקים, כספומט, ויזה, ובוודאי שלא קראשאי." הבעתי בעיניי חוסר-הבנה. הוא מיהר להבהיר לי: "נראה, אולי במשך הזמן, כשנכיר אותך יותר." נפרדתי ממנו במילות תודה, ו-השתדלתי להיראות מושפל ככל ה-אפשר.

הכל הולך למיטרה

האווירה הנעימה של השתנה לא השתנתה גם כאשר הצגתי את עצמי לפני מנהל כוח-האדם בבית-המלון דן פנורמה בתל-אביב כך: "בתקופה שבין חזרתי מחו"ל ועד

היפרכל בקניון-איילון כמשוחרר משרות סדיר בצה"ל, מחוסר-עבודה. הוא ציין שמשכורתי ההתחלתית תהיה כ-600 ש"ח, ושאת התנאים הסוציאליים אקבל רק אחרי חצי שנת-עבודה. באותם רגעי-המתנה למנהל הישיר, הזכרתי באוזני מנהל-הפרכל את עובדתי הוותיק אסיר-לשעבר.

אחרי ששלח בי מבט כוחן, אמר לי בצורה חריש-מעטית, כשאנו עומדים בין דלפקי השוקולדות והממתקים: "אם כך, אין שום טעם שתדבר עם האחראי. אינני יכול לקבל אותך כי קופאי, ולגבי שאר המישרות — אני מלא עד אפס מקומי." הוא שב ואמר זאת גם אחרי ש-הבעתי לפניו את רצוני העז להשתקם ולחזור למוטב.

לא שקים!

לי ויחזיתי עם מר דסקל, פקיד סניף בנק המזרחי ברחוב אלנבי בתל-אביב, האחראי גם לפתיחת חש-בונות. אחרי שיחה קצרה הוא הסכים לפתוח לי חשבון-שקים, שכלל כרטיס-כספומט ואישור קראשאי מסוים. כל עוד הצגתי את עצמי כאדם רגיל מהישוב, הגר בקירבת-מקום, הוא הסכים לכל תנאי חשבון-השקים. אחרי שיחה לבבית זו התחלתי להיראות חסר-מנוחה, וזתי באי-נוחות על הכיסא, ובגימגום הצגתי את עצמי כעבריין שהשתחרר באחרונה מבית-הסוהר.

אחרי רגע של דממה, בטון שקט, רגוע ונינוח הוא אמר לי: "אין כל בעיות. הרי אתה אורח ככל אורח, ואני חייב לפתוח לך חשבון עובד-ישוב, שבו אתה אמור להגיע לסניף בעצמך כדי למשוך כספים. אני לא מאשר לך

שנות ה-50 לחייה, לבושה בצורה אלגנטית, כיאה למנהלת חנות יוקרית, ביקשה ממני להופיע לראיון מסכם עם אחד ממנהלי-החברה. בסיום הראיון גיליתי לה כי למעשה אני עיתונאי, הבודק את יחס הציבור הישראלי אל העבריינים המשתקמים.

לא קופאי

ש לי צורך בקופאים. אם זה נראה לך, תמתין פה כמה דקות כדי שהמנהל האחראי לקופאים יוכל לשוחח איתך ולהסביר לך את מהות העבודה!"

הצגתי את עצמי לפני מנהל ה-

"אני לא יכולה לקבל אותך לעבודה אצלנו, למרות שאתה עושה עליי רושם די טוב. אני גם בטוחה שברשת-החנויות שלנו לא יקבלו אותך. אולי אם לא היית מגלה לי, הייתי מקבלת אותך כמוכר במחלקת-הלבשת-גברים." זאת הייתה תשובתה של מנהלת-החנות של פולנת בקניון איילון, אחרי ששיחקתי את תפקיד העבריין-לשעבר, שישב בבית-הסוהר בעוון עבירות רכוש ומירמה. היא גם סיפרה לי כי "היית לנו עובדת, שבצורה מיקרית התגלה לי, שבעבר היא גנבה. הייתי חייבת לה עביר את המידע הזה להנהלה, והיא פוטרה מיד."

"לך, אישית, אני מציעה שלא תגלה על עברך, כי אחרת לא תמצא אף פעם עבודה."

בתחילת הראיון הצגתי את עצמי לפני מנהל להזכיר את העבר הפלילי שיש לי, כביכול, אלא כבחור שסיים זה עתה את שרותו הסדיר, מתגורר לא הרחק מקניון-איילון, מחוסר-עבודה ו-בעל ניסיון כמוכר-בגדים.

היא, מנהלת החנות, אשה נאה כי

ה"היפרכל" בקניון-איילון
"אין שום טעם..."

חנות "פולגת"
...והיא פוטרה מיד

מיפעל, "ריטה"
בוצעו כאן גניבות..."

מישרד כוחה אדם ב, "טרה"
אני מקבל אותך כפי שאתה"

"בנק לאומי"
זו תהיה בעיה, בנל העבר שלך..."

העניין. קשה לי להאמין שהם יסכימו שתפתח חשבון. אתה יודע: מי שעשה פעם אחת שגיאה, יכול לחזור עליה שוב."

נכנסתי לדבריו: "תהיה גלוי איתי. אני מעדיף את זה, ושלא ידברו מאחורי גבי. חוץ מזה, אני מבין אותך, כי זה לא העסק הפרטי שלך. תהיה חופשי איתי. זה בסדר."

או הכחתי שהוא מדבר בחופשיות רבה יותר, והוא אמר: "זו תהיה בעיה, בגלל העבר שלך. יש לי ביטחון שהמנהל לא יסכים לפתוח לך חשבון."

יש
לי שכנים...

מיידע בלוח תל-אביבי עינייה אותי במיוחד, לאור "המחיר ההרמנות", כפי שנאמר בה. היה מדובר ברירת שלושה חדרים למכירה, מרווחת, משופצת באזור יוקרתי של העיר הגדולה, בין דיונוף-סטור לבין תיאטרון הבימה. הדירה שוכנת ברחוב דיונוף 27 בתל-אביב.

בניידוג בשנות ה-60 לחייהם הראו לי את דירתם, באופן מאוד יסודי וידידותי. הם אף הציעו לי לשבת ולשתות. שוחחנו, כמובן, על תנאים שונים הקשורים בקניית הדירה. לאחר-מכן, בגימגום קל, הצגתי את תפקיד העברייני-לשעבר, שישב בבית הסוהר. כל מי שהיה נוכח במקום יכול היה להבחין בנקל בשינוי הפיתאומי ביחסם כלפיי. הוא הפך בלתי-ידידותי, קר ודוחה.

בעלת-הבית אמרה לי: "יש לי שכנים טובים, ואני לא רוצה שיעשו להם בעיות. חשוב לי שלא יציקו להם. אתה מבין אותי?"

באותה עת מיהר בעלה לסגור את כל אורות-החשמל, והתפנה במהרה להגיד לי בקרירות "שלום לך", למרות שאני הבנתי את רצוני לראות את הדירה שוב, "כי בכל זאת לא מדובר בוגר-נעליים או בעגבניות".

למחרת טילפנתי אליהם, והבעתי את רצוני להיפגש אצל עורך-הדין שלי, או נמסר לי עליידי האשה כי "זה לא נראה לנו. זה פשוט לא זה."

בחור צעיר, בעל קול סימפאטי, השיב לי כך: "אני לא מוכן שתגור איתי, בגלל העבר שלך. אני מצטער, אבל אני חייב להיות דוגרי איתך. בחיי שהיה לי כף לדבר איתך."

זאת היתה תשובתו הקצרה והחד-משמעית לגבי רצוני להיות שותף לדירה שהוא שוכר במושבה הגרמנית, ברחוב המגיד 18 בירושלים.

התשובה באה אחרי שהצגתי את עצמי כמי שישב בבית-הסוהר. היא לא השתנתה גם אחרי שהרגשתי כי "העבר לגביי מת. השתקמתי, ואני רוצה להתחיל בחיים חדשים. אין לי כל קשר עם החברים שלי בעבר, ואין לך מה לדאוג."

הוא, בעל-הדירה, עובר כפקיד, בעל השכלה תיכונית מלאה, הציע חדר בדירתו בעבור 115 דולר לחודש, ללא הוצאות שוטפות.

עד לרגע שבו שיחקתי את תפקיד העברייני-לשעבר, הוא הסכים באופן עקרוני לקבל אותי כשותף לדירתו. הוא אף הזמין אותי לבקר בדירה, "כדי שהדברים יהיו רציניים" כדבריו.

"אי-אפשר להסתיר"

רזק, בן 29, עובר כפקיד וגר עם הוריו. כך הצגתי את עצמי בפני רחל. השכנית במישר-שידוכים ירד-שלמי. היא הזמינה אותי לפגישת היכרות ארוכה, כדי שיוכלו להתאים לי ביתר רצינות אשה על-פי ציפיותי. המשרד, בנה קינן, שוכן ברחוב שטראוס בירושלים.

דמי-ההרשמה הם כסף 345 ש"ח, ואם השידוך יצליח עלי להוסיף עוד כ-500 ש"ח.

לקראת סיום השיחה הערתי את תשומת-ליבי, תוך כדי גימגום ומעט עצבנות, לעובדה שישבתי בעבר **עוזד רכטמן**

צילום: אבי ולדמן
(המשך בעמוד 40)

ביטחון עצמי, וכך השתדלתי גם אני להיראות.

הצגתי את עצמי כחיל משוחרר ומחוסר-עבודה, ותשובתו לגבי קבלתי לעבודה היתה חיובית. "יש לנו כמה מקומות-עבודה עבורך: בתערוכת וכי קמה, או בהפעלת מכונות. אני מחפש במיוחד יהודי שיעבור במחלקת-הקמה בתקופה הקרובה."

הוא גם סיפר לי על תנאי-השכר, הפרמיות והתנאים הסוציאליים שקשור רים לתפקיד. אחרי תשובתו החיובית, ולאחר-מכן תשובתו השלילית, גיליתי לו שאני עיתונאי של העולם הזה, ושאני בורק מקרוב גם את היחס של מקומות-עבודה אל העברייני המשתקם. שוב נתקלתי באותו מבט המום, מסרב להאמין, והוא המשיך להיאנח. בסיום השיחה, אחרי שכבר נודעה לו עובדת היותי עיתונאי, הוא הוסיף: "כעיקרון, אני רואה באופן חיובי את העזרה שהתבררה חייבת להעניק לעבריינים משתקמים. אילו היה לי עסק פרטי, הייתי מקבלם לעבודה, כדרך לעזור להם."

הם לא יסכימו

כנתי לדני, פקיד סניף בנק לאומי ברחוב ז'בוטינסקי, באזור התעשייה של רמת-גן. הוא שאל אותי שאלות שונות

בענייני רכוש וממון, ואתה הלא ישת בכית-סוהר בשל כך."

עשר דקות מוקדם יותר הוא נשמע אחרת: "עקרונית, המישרה של חדרן היא אקטואלית עבורך. אני זקוקים לחדרנים, ואני מוכן לקבל אותך לתקופת-ניסיון, כפי שנהוג אצלנו". תשובתו החיובית החזיקה מעמד עד שהתחלתי לשחק את תפקיד העברייני לשעבר.

גם לפני שיפירתי לו, לקראת סוף השיחה, שאני בסך הכל עיתונאי העורך תחקיר על שיקום-אסירים, הוא דאג שאני אבין היטב כי קיים הבדל בין היותו עובד של בית-המלוך ובין היותו האדם הפרטי.

בחור צעיר, אינטליגנט, בעל רקע בחינוך, ונעים-הליכות.

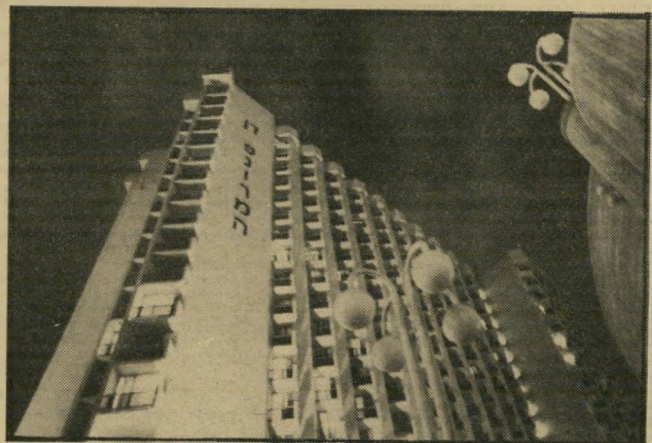
כאדם פרטי הוא נשמע אחרת: "אני אישית הייתי נותן לך צ'אנס, אילו היה לי עסק פרטי. ברצינות גמורה, הייתי מקבל אותך לעבודה. אין ספק שהייתי זהיר מאוד, אך הייתי נותן לך את כל ההזדמנויות שתוכיח את עצמך."

היו מעצרים

יאת תהיה בעיה גדולה, לקבל אותך לעבודה. אינני יודע. אני צריך לחשוב עם הבוס שלי, שהוא מנהל-המיפעל. עד כמה שאני יודע, הוא ישלול

בנק המזרחי ברחוב אלנבי
אולי, כשוכר אותך יותר..."

מלון "ריפנורמה"
כאיש פרטי הייתי נותן לך..."

את הרעיון של קבלת עברייני-לשעבר לעבודה, במיוחד לאור מה שמתרחש פה באחרונה.

בתקופה האחרונה בוצעו פה גניבות. ביוזמתי נפתחו תיקים במישר טרה, היו מעצרים, ואני משתדל לנקות את המיפעל מגניבות. כעת אני צריך לבוא לבוס שלי בהצעה לקבל אדם בעל עבר פלילי. יש לי ספק רב אם התשובה תהיה חיובית."

זאת היתה תשובתו של מנהל כוח אדם בויפה באזור-התעשייה של רמת-גן, שהשתדל לעכל את דבריי, כאשר שיחקתי שוב את תפקיד העברייני, שישב בבית-סוהר בעוון עבירות רכוש, והמנסה לשקם את חייו. הוא ניסה לרלוף ממני פרטים על הפשע שביצעתי. שיבתו היתה חסרת-מנוחה, והוא אף הירבה להיאנח. בתחילת הראיון היה רגוע מאוד, שופע

ניו-יורק, ניו-יורק, ניו-יורק

מדוח מן המקורות

נתון

בכל זאת לא תליאבי ולא רומה לה וכל הדיבורים על תליאבי כעל מין ניו-יורק קטנה — דיכריי הבל ורעות רוח. כל עיר וייחודה המובהק שלה. כרגיל, כאן הכל בגדול. המונית הצהובה אומנם אינה גדולה מן התליאביית אבל מיספר המוניות... לפעמים העין קולטת מראה תריסר מוניות ויותר במבט אחד, כולן בתנועה. גם הסיפור על כך שמרבית נהגי המוניות כאן ישראלים — הגזמה גדולה, לפחות. נסעתי כאן בעשרות מוניות ואף לא ישראלי אחד נהג בהן. ובניגוד לביקורי הקודמים — גם לא יהודי אחד. פרסים, כושים, פקיסטאנים, יוונים, קובנים ויוצאי אמריקה הלטינית. נהג אחד — פליט סין העממית.

נותנים אצלכם לצאת? תשובה: כן, אם יש לך קרובים בחוץ. כמה זמן חיכית? — שבוע שנים. אבל זה היה ב-1976. היום מחכים הרבה יותר.

סרובניקים. על סין העממית: זה לא ארץ בשביל בני אדם. זה ארץ בשביל שוורים וזוחלים. עוד עושה הנפשות לרעיון הגדול. ובשביל זה צריך היה להפסיד את היחסים בין וושינגטון ופקינג.

במגדל החדש כבר היית?

ב Trump Tower כבר ביקרת? — אפילו מפי המשרד גבריאלי פרייל. ואכן, השאלה הראשונה כאן אינה כדבר ההצגה האחרונה בברודווי או התערוכות הנוכחיות (ג'וליאן שנאבל ופראנק סטלה).

מה לעשות, לוקחים מונית צהובה ונוסעים לבקר את ה Trump Tower הנקרא כך על-שם בעליו.

מה אומר לכם, בניין נאה. גורדי-שחקים בצורת קבוצת ימיג'רלים, שמתוכה מודק לך אחד ענקי בזוכית אפלה, בלתי-חרייה לקרני-השמש. שוכן כבוד בשרה החמישית, בלב מנהטן. מן הבניינים היפים שראיתי בימי חלדי, כמו בא לסתור את הטענה שמה שהוא תיפקודי ונקי מאורנאמנטים אינו יכול להיות בהכרח גם דקוראטיבי ואלגנטי.

ואתה שואל את עצמך, איך זה שכאן הם "עוברים", גורדי-שחקים האלה, שעה שבי לונדון, בפאריס או במילאנו הם סתם מיטרד ציבורי ונופי.

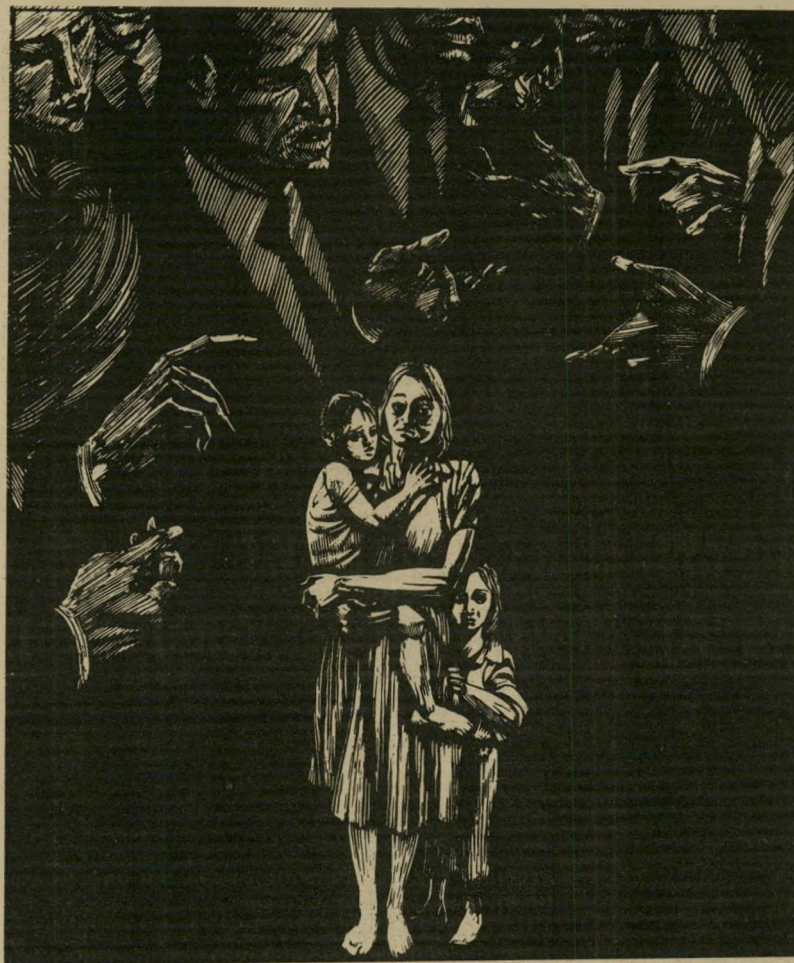
התשובה חייבת להיות קשורה באופיה של העיר הזאת, וכן גם בעובדה שכאן הם ניצבים בחברת בניינים, גורדי-שחקים אחרים, ולא מוזקרים אל-על בברירות מזהירה כשהם מגמדים את כל סביבותיהם.

הלכה: כשאתה מתנשא על פני סביבתך, זו שולחת אותך לחלל החיצון שבו אתה ניצב כמו אגודל עולה.

ואחריך עוד באות השאלות הפרובוקטיביות בנוסח: נו, איך אוויר-הפסגות (המוזום) שם למעלה? ומה נשמע עם רעש המטוסים? ואיך זה לשלם 6,000 דולר טבין ותקילוי לחודש בעד דירה ב 3 חדרים לא-גדולים, וכולי. יש כאן איוה מוסר-השכל באיזשהו מקום. אבל הוא יפה, השד ייקח אותך, המיגדל הזה.

אוור פסגות ועם לבדד

הטלוויזיה אף היא מלאה כולה אוויר-פסגות. גורבאצ'וב ורייגן, ורייגן וגורבאצ'וב, שלא לשכוח את ראיסה וננסי וננסי וראיסה שהרבה שלום-כית כנראה אינו שורר ביניהן. יומנים ארוכים, פרשנות, ראיונות. למי שמתעניין בפוליטיקה — חגיגה אמיתית. וגם למי שלא כל-יך אוהב מומחים למיניהם.

חיתוך-עץ: דייוויד ג. קליין

אמריקה בעיני עצמה: חברת-שפע וצרכי-סעד. המומחים חוזים משבר כלכלי. האם יחזור השפל של 1929? בינתיים נרכשים ציורים בני זמננו במאות אלפי דולארים

שלנו. לפחות באורך השידורים על מישפט דמיאניוק.

אחרי הכל, דמיאניוק שייך לעבר. פגישת רייגן וגורבאצ'וב תקבע אם יהיה לנו — כן, גם לנו, צרכני-הפצחים — עתיד.

בעשור האחרון, ובעיקר בשנים האחרונות, תחת ניהולו המקריח של אורי פורת, נעשינו סתרגנים, ברלנים, מופרשים משאר העולם — אפילו יותר משהיינו. תוכנית ימי-ביניים, כמו זו של חיים יבין, לבטל את כל המישררים האינטליגנטיים, עשויה היתה לצמוח רק באווירה הפופוליסטית של שילטון-הטעם של סוקי-מחנה יהודה.

בסדר, אני לא נאיבי. יש מישהו המעוניין בכך, כלומר, לסלק את ירון לונדון, רם עברון, יצחק רועה ודומיהם מן המסך. יש גם מי שמעוניין שישראל לא תצטרף למישפחת-העמים אלא תישאר "גוי לברד ישכון" המתמקד לנצח בכעיות של אשכנזים וספרדים, יונים וניצים, חילונים ודתיים, ואחרון-אחרון-חביב — הנאצים.

יש מי וגם לא קשה לנחש מיהו. הצרה היא שאנחנו, כולנו, נותנים לו יד, אגרה — ועין.

הציונות

עולה הרבה כסף

שיגעון רכישת התמונות — שיגעון בהגדרה הקלינית של המושג — מוסיף להשתולל. הפעם

כבר לא מדובר בואן-גוך. במכירה פומבית, שנערכה כאן לפני שבוע, השיגה תמונת-שמן של וילם דהיקונינג (אשה בירוק, כך שמה), מן השנים 1953-1955, סכום של 2,035,000 דולר (הוסיפו על כך 10% עמלת סאת'בי). ציור-שמן של צייר חשוב יותר בעיני, פראנסיס ביקון האנגלי (דמות עם שני יושפים, בעיקבות ציורו של ולאסקו האפיפיור אינוקנטי העשירי), משנת 1963, נמכר בכריסט'ז תמורת 1,320,000 דולר. מחירי-שיא אחרים לאמנות בת זמננו כללו: 814,000 דולר בעד ציור של רוברט ראושנברג. תמונה חסרת-שם של ג'קסון פולוק הנודע, בשחור ובלבן, נמכרה ב-1.2 מיליון דולר לאספן יפאני. ציור של מוריס לואיס, שעבודותיו הוצגו לפני כשנה שנתיים במוזיאון תליאבי. נמכר ב-484,000 דולר (פלוס עמלה).

כמה "משיגים" אביגדור סטימצקי ורוד גלעד? אצלנו בעד ציוריהם?

כן, אני יודע, עניין של היצע וביקוש. אבל גם של להיות במקום הנכון בזמן הנכון עם העבודות הנכונות. רומה שמכל האמנים, הציירים שלנו הם ששילמו את המחיר היקר ביותר בעד הציונות שלהם.

ואל תענו לי שדהיקונינג או ויליאם מוריס הם הרבה יותר גדולים מאורי ליפשיץ, פנחס כהנא, לאה ניקל, אביגדור סטימצקי, יגאל תומרקין, אביבה אורי, מנשה קרישמן או רפי לביא. כי זה פשוט לא נכון.

פרופסור. נשוא פנים

אבל לא רק הציירים. לתשומת-לב הפרופ' סורים ואנשי האקדמיה שלנו, שכמעט אין חודש שבו אין מישהו בא עליהם בטריוניה בשל משכור-תיהם, דמי השבתון שלהם וסתם בזבזנותם: אלן גינזברג, פרופסור נשוא-פנים" או "מצויין" — זה תוארו — בברוקלין קולג', "מביא הביתה" משכורת של 68,000 דולר טבין ותקילוי לשנה; זאת מלבד דמי השבתון וההשתלמות שלו. כל זה, תמורת יום עבודה אחד בשבוע הכולל שש שעות הוראה ("אני לא מלמד, אני משוחח איתם") ועוד שעותיים של קבלת-קהל.

נכון: במשכורת כזאת יידרשו לו 13 שנות הוראה כדי לרכוש ציור של ראושנברג ולא הרבה פחות — לקנות ציור של שכנו וידייר-מנוער לרייבס. לעומת זאת, הוא יודקק לחמש שנות הוראה בלבד כדי לרכוש ציור של מלקולם מורלי (מי זה?), שנמכר בחודש שעבר במכירה פומבית כאן, תמורת הסכום נשוא-הפנים או המצויין של 352,000 דולר.

תאמרו: גינזברג מיקרה חריג. אחרי הכל: "נשוא פנים". אשיב לכם: האחרים מקבלים לא הרבה פחות. עכשיו אתם יודעים מדוע דן מירון ובנימין הרשובסקי יידיד מעדיפים את קולונל ביה ואת י"ר.

כשפרופסור ישראלי לא-מצויין כמוני מביא הביתה 10,000 דולר נטו לשנה — זאת ממש סיבה למסיבה.

מילא. לקנות את ראושנברג אני ממילא לא יכול להרשות לעצמי ובמורלי(?) אני גם לא מעוניין. אני מוכן בהחלט להסתפק ביחוקאל שטרייכמן, אביגדור סטימצקי, יגאל תומרקין, מוישלה ברנשטיין ורוד גלעד.

אבל המשכורת, המשכורת... למי שלא ידע זאת: הציונות, רבותי, עולה כסף. הרבה כסף. מלבד כל הדברים האחרים שהיא עולה: אריק שרון, רפול, הרבנים חיים דרוקמן, שלמה גורן ומאיר כהנא, יובל נאמן, מאיר כהן אבידוב, אריה גוראל ומועצת יש"ע.

השאלה הגדולה היא אם המחיר הזה כראי. הנהג הסיני שלי (סין העממית) היה מן הסתם משיב כמו ג'ורג' סטיינר: לא.

בגישה עם משורר

לפני הפגישה עם אוקטאביו פאז — גדול משוררי מכסיקו (מחיקו בלשונם), דיפלומט ואיש-העולם הגדול, פגישה רשמית, אגב, שתוכננה בתיווכה של נספחת-התרבות היפה של ספרד כאן — הולכים לפגישה חשובה יותר

בעיני עם אלן גינזברג. נדברים להיפגש לשעה שתיים (שנינו עייפים). מבליים בחדר, כרגיל, 8 שעות.

השרדן (survivor) הגדול. ויליאם קארלוס ויליאמס, פטרוננו בנעוריו, כתב עליו בשנות החמישים כי לפלא הוא בעיניו שהבחור הצעיר שעבר שיבעה מדורי גיהנום (די גם באחד רציני) עורנו בחיים. זה היה, כאמור, בשנות החמישים. ועכשיו אנחנו בשנות השמונים המאוחרות.

שרדן אמיתי. עכשיו הוא עסוק בהוצאת תקליט שבו הוא קורא את שיריו על רקע מוסיקת ג'ז המנוגנת בידיו כמה מטובי נגני הג'ז המקומיים. לא מכבר החלה הוצאת הארפר-אנדרו הויקי רתית להוציא לאור את כל כתביו. קובץ כל השירים, שאינו כולל את שיריו המאוחרים ביותר, כבר הופיע בכריכה קלה בהוצאת פנווין האנגלית.

עכשיו באמת נתקיימה מישאלת-נעורים שלו: הוא באמת הגיע לכל מקום. הוצאת-הנעורים של הביטניקס, City Lights, מודיעה בקטלוג

פראנק סטלה, באטלייה

ג'וליאן שנאבל, בתערוכתו ב"וויטני"

האחרון שלה שהממור הארוך הראשון שלו, HOWL, עברית בתרגומו של דן עומר זכרנו לברכה, תפוצתו כבר עברה את קו ה-400,000. זאת באנגלית בלבד. ומה בדבר 24 השונות האחרות אליהן תורגם השיר?

האמריקאים לא שכחו

העיתונות העברית שכחה. האמריקאים לא שכחו. את אמה לזרוס, כמוכבד, משוררת, שספק אם מישו היה נזכר בה השנה, במלאת 100 שנים למוותה, אלמלא היה השיר החקוק על גבי אנדרטת החירות האמריקאית - כן, זו המחזיקה בידה את הלפיד - פרי עטה.

בהודעה לעיתונות הישראלית, כותב שגריר ארצות-הברית בישראל: "ב-19 בנובמבר מלאו מאה שנה למוותה של אמה לזרוס, המשוררת היהודיה האמריקאית. היא אולי ידועה בעיקר בשל שירה 'הקולוסוס החדש' המעטרת את אנדרטת-החירות בנמל ניו-יורק, ואשר מילותיו המרגשות מצאו להן הד ושימוש השראה למיליונים אינספור של בני אדם, בהיכנסם לארצות-הברית.

"פחות ידועה היא השקפתה של אמה לזרוס על הקשרים בין ההיסטוריה היהודית והאמריקאית. כך כתבה בשנת 1884 על מרד בר-כוכבא: בשבט יהודה הקטן הזה הנאבק על חרותו כנגד הרודן הבלתי-מנוצח, אני רואה את הוריהם הרוחניים של אלה שקיבלו על עצמם עול-גלות ואף הלכו למוות במאבקם למען המצפון. בהקדמה על סלעי ניו-אינגלנד, ביערות פנסילבניה, על פני היבשת הענקית הזאת, את הרפובליקה של המערב. אני רואה בבר-כוכבא אותה רוח פטריוטית אשר נסיבות נוחות וברות-מזל יותר היקנו לושינטון את מוניטיו בעולם."

עוד מציין השגריר בגילוי דעתו כי 15 שנה לפני שהרצל פירסם את חזונו הציוני קראה אמה לזרוס - כמו ניחנה ברוח נבואה - להקמת מדינה יהודית אשר תעניק לקורבנות הרדיפות "קיום חופשי, בטוח ומכובד."

ובאמת, לולא השגריר האמריקני - מי מאיתנו היה זוכר זאת!

ארמון על הספר המסובך הזה (דילשוני, שורה מול שורה, וכו'). כל הכבוד.

כל אותו זמן מתבונן בי אלן בסלחנות אבהית ומצלם מכל זווית אפשרית. אני - עיף עוד יותר - משעין את ראשי על כף יד. אחר-כך אני מבקש לשנות את התנוחה אבל אלן לא מרשה: ככה יותר טוב. עכשיו אני מתעצבן עוד יותר. הוא מצלם ומחייך ואני צורח לתוך האפרכסת כאילו הייתי מבקש להעביר איזה מסר חיוני לבית שממולי: לקחתי ל.ס.ר. לקחתי ל.ס.ר.

התוצאה הצפויה: כהלה נוראה בישראל. האיש השתגע. עכשיו הוא כבר לוקח ל.ס.ר. באמריקה.

בשר מן התנור הבולי

באותו זמן עוברת בחדר דמות-רפאים בלא קול. זהו ג'וליוס, אחיו הבוגר של פיטר אורלובסקי, חבר נעוריו של אלן שגם מתגורר (כיום, עם אשתו) בדירה הסמוכה (אלן סידר להם, אלא מה?). ג'וליוס ולאפקאריו, שני אחיו של פיטר, מאושפזים מזה חמש-עשרה שנה באותו מוסד לחולי-נפש שבו מצאה גם אימו של אלן, נעמי, אשר לזכרה מוקדש הקדיש. את מותה אחת לשנה-שנתיים, הוא יוצא לחופשה בת כמה שבועות. ומי מארח אותו בביתו? כמוכן, אלן.

אני מהרהר שאולי באמת היה נזיר בודהיסטי בגילגול הקודם. מכל מקום, מנהל תיקים כבוסה לא היה ולא יהיה, תהיה אשר תהיה ה"Karma" שלו בגילגול הנוכחי.

באחת בלילה יושבים שוב במיסעדה, הפעם במיסעדה פולנית סמוכה בשורה A. בידו עם ג'וליוס, שעדיין לא הוציא מילה מפיו, אוכלים מערנים פולניים: פורשט עם ביצה או תפוחי ארמה מהבילים ושמת, פירושקי (כיסונים ממולאים בכשר או בתפוחי-ארמה כבצל מטוגן), בשר מן התנור בואריאציות גולדברג ודיכורי מתיקה. כעבור חצי השעה נכנסים למיסעדה - ארט ד'לוגוף - בעל מועדון ה"Village Gate" המפורסם, אשתו הצלמת הישראלית אביטל, ועימם בחורה האחרת על העיצוב הגראפי של הוויז'ואל וזימס והצייר המכסיקני (ארגנטינאי), שאותו גילתה ואשר את מוניטיו היא מקדמת על ידי שילוב הקריקטורות ללא-הנושא שלו במאמרים שונים. "נכון שהרישומים נפלאים?"

עכשיו אני מוכרח לראות עוד תיקרישומים באמצע הלילה.

אלן מדבר על חשיבותו של ארט בקירוב לבבות החוקים, באירגון מיפגשים בין יהודים וערבים, בין שואל וימין, באירגון מופעי-צדקה למען אמנים פליטים או גוועים ברעב. לדבריו, ארט הוא "מין מוגה של פילוסוף ובינוסמן - אם לא היה גם בינוסמן לא היה מצליח להחזיק את

המועדון פלוס בר פלוס אולם-מיפגשים והוצאות שלו עשרים שנה!"

יליד אמריקה, ד'לוגוף המדבר עברית בניב אמריקני, נראה כמו אחד מבני הפמליה של גורבאצ'וב בטלוויזיה. הוא גם חובש לראשו פאפאה (כובע-פרווה) רוסי.

אני עצמי בפאפאה צהובה, אמריקנית. שני מפוחים באמצע הלילה באיטט סיידר התחתון, שמפניו מזוהים כל תייר הבא לניו-יורק.

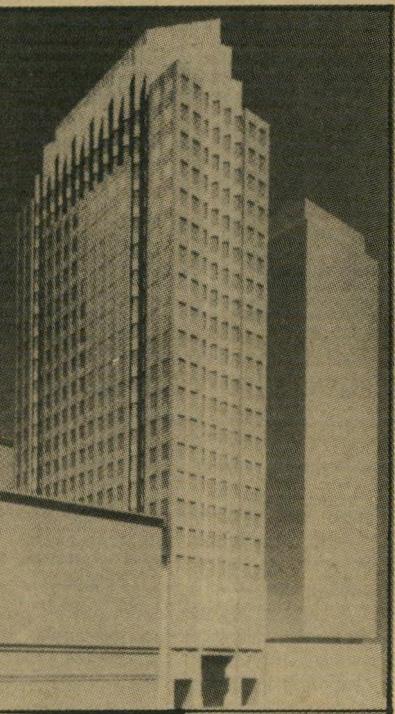
ד'לוגוף ממין אותי להופעה של זמרי גוספל כושיים המתקיימת בימים אלה במועדון. Sorry, אין זמן, אני נאלץ לסרב. ארץ-הקודש (שנת-הלימודים) קוראת.

אנחנו כבר בחלל החיצון

ידידנו זובין מהטה - אינני יודע אם כבר פירסמו זאת בישראל - אורז או יארוז בתוך זמן קצר את המיוזורות בדרכו ללוס-אנג'לס, להשתתף שם בהפקה חדשה של טריסטן ואיזולדה לריכארד ואגנר, שמארגניה מבטיחים כי תהיה אחד האירועים האופראיים הגדולים של העשור. ואכן, אם לשפוט על-פי שמות היוצרים, מדובר באירוע יוצא-דופן: מהטה והפילהרמונית של לוס-אנג'לס מופקדים על המוסיקה; דייוויד הוקני - על התפאורות והאביזרים; הבימאי - בימאי התיאטרון היהודי-האנגלי רבי-התוויה ג'ונתן מילר. עליו כתבו בשעתו בטיימס הגיוויורקי כי יש לו יותר רעיונות בימיו פרובוקטיביים בראשו משיש לגמל פרעושים...

הוקני עסוק, ראשו ורובו, כולל דייוויד, בהגדרה מחדש של המושג "מרחב" לצורך ההצגה. "אני חושב", הוא אומר למראיין, "שלצורה שבה אנחנו מתארים או מציגים את המרחב נודעת השפעה רבה על האופן שבו אנחנו מתנהגים בתוכו. כשאנשים מבקשים לחקור את החלל החיצון, אני אומר להם שאנחנו כבר מצויים בחלל החיצון מן הרגע שבו אנו יודעים מה לעשות בו."

החלל שהוקני עושה בו - על הבמה ומוחוץ לה - הוא "החלל שבו אנחנו פונים או משנים

נסיגות חדשניים לבנות בקטן, על-יד גדול

כיוון כשאנחנו מסתובבים מסביב לפינה. כלומר, לא פרספקטיבה קבועה, חזיתית, נצפית מנקודת תצפית אחת.

עוד דבר שבו אינו מעוניין הוא לצייר תפאורות. במקום זאת, הוא רוצה לעשות אותן - בחומרים סיתנטיים. כך נראה כי הספה שאותה עיצב לאופרה של ואגנר - ספק ספה ספק אובייקט פיסולי - תלך מכאן ישר למוסיאון.

"החלל הגמיש" שעליו מדבר הוקני יתאפשר כאן תורות למערכת אוטומטית חדשנית של תאורה שעד כה נוסחה בעיקר במופע-דיוק. על ה"Vari Light" אומרים שהיא תאפשר יתר גיוון צבעוני, חופש שליטה ובקרה, מידת דיוק מירבית ועם זאת גמישות והיענות מיידית לכל מה (המשך בעמוד 28)

(המשך מעמוד 27)

שמתרחש על הבימה, שכמותם עוד לא נראו מעולם על בימת תיאטרון או אופרה.

הוועד האנטי-ציוני יבוטל

כן, האם ריווחה העיתונות הישראלית על כך שממשלת ברית-המועצות מתכוונת לבטל את הוועד האנטי-ציוני הרשמי שהוקם בה באפריל 1983?

הודעה על כך באה כאן היום מפי דובר אמריקני, לא רוסי.

גם אם אין לכך משמעות רבה בתחום היחסים שבין הקרמלין לבין ישראל, אין ספק שהמחווה היא כבחינת צעד נוסף לסילוק המיכשולים.

וזו גם חשיבותו. שכן הוועד נראה בעיני רבים כביטוי לאנטישמיות רשמית-למחצה מצד ממשלת ברית-המועצות.

עכשיו צריך רק לחכות לתוצאות הבחירות הבאות בישראל, כדי להיווכח אם הצעדים גם מוליכים לאיזשהו מקום.

המברגים הגדולים

הקריאה במרכז הניריוקיר לשירה המכונה בלשון קיצור וחובה בשם ה-Y (רחוב 92 פינת שדרת מריסון) מרגשת כרגיל. ולא רק משום

כאן לירידו חיים גורי ואשר אליה הוזמן אישית על-ידי בעל השמחה, לא הופיע.

המפגן הגדול. ועם זאת, משורר מופלא. איך אמר לי גבריאל פרייל השבוע, בהקשר אחר: "יש הרבה יותר משוררים גדולים ממענטשן (בני-ארם, כלומר, כאלה הזכאים לכינוי זה) בעולם". מסקנה: במקום שאין אנשים — השתדל להיות מענטש!

ירושה או סכום כסף

אני עצמי איני מאמין גדול בהורוסקופים. גם לאבאלה-של-העולם הזה. אף על פי שכקורא קבוע של כולס-עד-אחר אני מתרשם לטובה מכומר ההבעה והגיוון של מרים בנימיני. אבל איפה בנימיני ואיפה כל עמיתיה כאשר ביום הראשון לבואי לכאן אני מוצא בעיתון היוורדים המקומי ישראל ניוז. בחתימתה של נחמה צוקר, את התחוות הבאה לבני המזל שלי: "השבוע תכלו נהדר".

עכשיו אני יושב ומחכה ל"ירושה או סכום כסף ממקור בלתי-צפוי" שהובטחו לי גם הם. כינתיים עוד אין סימן. אבל אני כבר סומך על נחמה צוקר שתסדר משהו.

עוד מישור שמחכה לכסף ממקור לא-צפוי הוא וודי אלן. באותו גיליון בעל השם העבריי-אנגלי אני קורא שאפילו בארזים נפלה שלהבת — על תנאי. מתברר כי וודי אלן הודיע כי הוא מוכן כהחלט לחזור בתשובה אבל התנאי שלו הוא

לילה, חודש אחרי חודש, אדם עומד על הבמה ואומר: להיות או לא להיות להיות או לא להיות להיות או לא להיות...

אני: מתי תחזור סוף-סוף לישראל (שבה יש לו ירדנים ומעריצים לא-מעטים)?

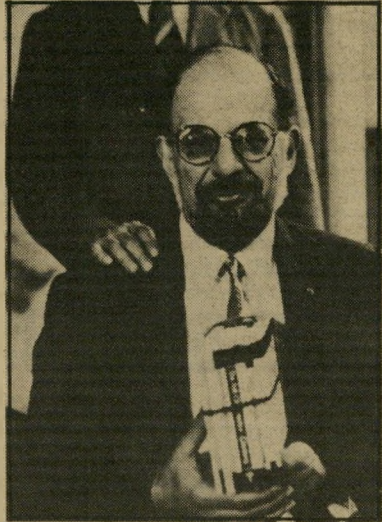
טונג'ל: כשתכתוב לי את המחזה שהבטתה, או כשעומרי ניצו יחזיר לי את כתביהיד של מחזה של נאזים חיכמת שהשאלתי לו.

כינתיים הוא מבטיח/מאיים שיבוא לבקר אצלי במלון.

"טונג'ל, רק אל תביא בקבוק. תזכור: בלילה אני טס בחזרה לישראל".

טונג'ל: come on, נתן, למי אתה חושב אותי? אני: לבולפור חסרת-קנה!

למחרת בבוקר הוא מתייצב במלון, בידו האחת

אלן גינזברג, עם פרס

— דניאלה, חברתו הגרמניה; בשניה — בקבוק אזהר.

אני: טונג'ל, אבל הבטתה...

הוא: מהי הבטחה בין ידידים...

אייאפטר שלא להיכנע לקסמיו.

התוצאה: כשאני עולה למטוס באותו ערב אני מוסר לריילית את הנרתיק ובו כל הכסף שנותר בידי, ואילו את מקומי במטוס אני מחפש על פי הקבלה של כלבו מיס' שבו קניתי חמש מגבות.

ידו האחת

עושה במלאכה

דן בן-אמוץ ירדני שיחי' באמת מצליח להגיע למקומות הנדירים ביותר. הנה אני מתרווח לי בכורסה ופותח את נספח-העסקים (ביונס) של הניו-יורק טיימס כדי לראות מה לעשות בכל המרששים שהטמנתי מתחת לפלטה — השליי

יורד מן המטוס: גורבצ'וב, בפאמחה (כובע פרווה רוסי)

היפואי הנודע במירבציו, בידו כף סיידים, כמו באדייליה של טשרניחובסקי, והוא מתקן סדקים שניבעו בקיר האבן החיצוני של מיקרש-המעט אשר לו. אותה שעה מטייל לו בסביבה להנאתו זוגי-ישראלים מרושני-עונג והבחור נושא עיניו אל בן-אמוץ שלנו וצועק לעברו בעברית: "יא אחמד, מה השעיה?"

מוסר השכל: אין עוד פועלים עבריים/הוורדים בענף הבנייה בישראל. ואכן, סיפורנו הקטן גם באשור של תחקיר ארוך שערך הניו-יורק טיימס בנושא פועלי השטחים העוסקים בעבודות האחר, מה השעיה?

אמת לאמת. אפילו במיסערה שליד ביתי יש ארבעה אחמדים: רק שבבית השימוש שלה, אשר אותו הם כולם מנקים לפי התור, עוד לא ראיתי מעולם מישור עונד צווארון כחול לצווארו.

השאלה שלי אחרת והיא גם מכוונת לכתובת אחרת: הי אתה, יא טוביה, תובכ"א, איך אתה וסיפוריך מגיעים לכל מקום, אפילו לעמודי הראשון של מוסף הביונס של הניו-יורק טיימס? ואני אפילו מפרגן לך, יא טוביה, אבל תשאיר לי משהו בצוואה, כמו שאומר וודי אלן. וגם לי יש תנאי קטן: שאקבל את זה בעורך בחיים, יא קמצן אנדי.

כף סיידים my foot!

מרק העוף שוב מוצח

בית-משפט היתולי בסאן-פראנסיסקו הוציא אתמול פסקדין המאשר סופית מה שאימהות יהודיות על פני כל כדור-הארץ ידעו זה מכבר, והוא, שמרק העוף אכן ראוי לתואר הכבוד שבו הוכתר כאן: "הפניצילין היהודי".

בית-הדין לערעורים ולהירחורים היסטוריים (זה שמו) שמע את עדויותיהם של רופא, נציגה רישמית של הקונגרס היהודי האמריקני, אמה יהודיה ותרנגולת (בסדר: שקן מחפש לתרגולת), בטרם החליט מה שהחליט.

העדויות הרפואית באה מלא-פחות מאשר ראש הצוות של בית-הספר לרפואה שליד אוניברסיטת קליפורניה. הלה העיר שמרק העוף אכן ניהן בסגולות תרופתיות, והוא יעיל במיוחד בהתגברות על הצטננויות.

עורך הדין ג'ף בראון טען בשם האופוזיציה, שאף כי גם הוא אינו חולק על ערכו של מרק העוף הנה אין הוא בגדר המצאה יהודית. עובדה: היוונים, האיטלקים והסינים יכולים כולם לטעון לחזקה עליו.

השופט, שופט עירוני של ממש, התרשם במיוחד מעדותה של ג'ואל ברוקס, מנהלת בפועל של הקונגרס היהודי האמריקני, שעשתה את כל הדרך בחזרה אל הרמב"ם, שהיה כידוע רופא נודע בצד היותו הוגה-הדעות ופוסק-הלכה. מתברר שכבר הרמב"ם טען כי מרק העוף, טוב כשבילך אם גם רע לתרגולת" (אני מצטט את השופט, לא את הרמב"ם).

בפסקדינו הזכיר השופט את המרען הסקוטי

איזולדה לא ירבה על ספה כזאת. הצייר ומעצב-הבימה דיוויד הוקני, יושב על הספה שעיצב לאופרה של ואנגר. המנצח: זובין מהטה עם הפילהרמונית של לוס-אנג'לס

שאלוהים ייתן לו איוה סימן קטן, כמו, למשל, פתיחת חשבון בסך כמה מיליוני דולארים על שמו.

מעניין שגם וודי אלן אינו מאמין גדול בכלכלה האמריקנית (ובכל אמריקה, אגב, לא תמצאו מוצר אמריקני לרפואה חוץ מן ההאמבורגרים. כל השאר יפאני). והראייה: הוא מבקש שאלוהים יפתח את חשבונו החדש בשווייץ דווקא...

טונג'ל קורטיז

בברודווי

אינני יודע איך הוא עושה את זה אבל איכשהו הוא תמיד מצליח לאתר אותי. בברלין, בפאריס ועכשיו גם בניו-יורק. אני חוזר למלון ומוצא פתק מרניאלה: טונג'ל ורניאלה קורטיז מבקשים שתתקשר. אני שוב עייף ודוחה את ההתקשרות עד למחרת. אז אני שומע את כל הסיפור. טונג'ל ורניאלה נמצאים בניו-יורק מזה חודשיים-וחצי. טונג'ל (העדר, חיך הגד, דוב הכסף בפסטיבאל-ברלין) משחק ארבעה תפקידים שונים במחזה ההודי מהבארטה בכימויו של הבמאי האנגלי הגדול פיטר ברוק. ההצגה, בכרדווי, נמשכת תשע-וחצי שעות.

אני: ומישהו בא?

טונג'ל: תתפלא.

אני: ואיך היו הביקורות?

טונג'ל: ככה-ככה.

עוד מתברר כי החזרות על המחזה נערכו בתיאטרון של ברוק בפאריס. הצגת-הכוכבה נערכה בציריך. משם נסעה הלהקה ללוס-אנג'לס. אחרי ניו-יורק, היעד הבא הוא אוסטרליה. משם — לקופנהאגן, לונדון, גלאזגו, טוקיו. אני: אתה מרוצה? טוניסוף ניו-יורק. גם פיטר ברוק לא יזיק לביוגראפיה.

טונג'ל: אין לי כוח לתיאטרון. בקולנוע אתה משחק, "יורים" צלוליד וזהו זה. פה לילה אחרי

שזה המקום היוקרתי ביותר לקריאת דיברי שירה ופרווה בארצות-הברית ואולי בכל העולם כולו. הרגשה משונה היא לעמוד על הבימה שעליה עמדו לפניך ת.ס. אליוט ורוברט גריינס, אונגארטי וויליאם קארלוס ויליאמס, תומאס מאן וקארל סאנדבורג, בורחס וגינרת גראס והיינריך בל ורוברט פרוסט ואי. אי. קאמינגס. כאן גם התקיימה הופעת-הכוכבה של תחת חורש החלב לרילאן תומאס, בהשתתפות המחבר.

לפני ערב הקריאה, ערב "שולחן עגול", דיון ציבורי בנושא. ספרות ישראלית: מבט לאחור על פני ארבעים שנה". משתתפים: עמוס עוז, אנטון שאמאס ועברכם הנאמן, וכמובן — הקהל הפעיל מאוד הלילה...

למעשה, זוהי הפתיחה הרישמית של עונת חגיגות הארבעים למדינת ישראל בניו-יורק. עוז, שאמאס ואני מציגים איש איש עמדות שאינן עולות תמיד בקנה אחד, אחרי-כך מגיע תורו של דיון קצר, אחרי-כך שאלות הקהל. המנחה: דויד טברסקי שהתכונן כהלכה. מאות אנשים ממלאים את שני האולמות: זה שבו נערך הוויכוח והאחר, המרכזי, שבו קורא אנטון שאמאס פרק מתוך הערבסקות שלו בתרגום לאנגלית, עמוס עוז קורא פרק מתוך קופסה שנחורה ואני חותם במיספר שירים. עוז נראה עייף עד מוות, מותש.

גם יותר מדי אמריקה היא כנראה דבר מסוכן לבריאות... אחרי הקריאה עורך המוסר מסיבה נאה שבה משתתפים סופרים, משוררים, מבקרים, עיתונאים ופעילי-תרבות.

מי לא הגיע? ובכן, אני יכול ורשאי רק לדבר בשם עצמי. לא הגיעו מרביתם של עשרת המוזמנים אשר להם ביקשתי לשלוח כרטיסי-הזמנה אישיים, בהם מתי מגר, דן ואילנה מירון, ארווין ואילנה האו (ואילנה בישראל ארווין נסע לצורך ריאיון לקנדה), וכרגיל — יהודה עמיחי, הנמצא כאן שוב בשנת הוראה באוניברסיטת ניו-יורק. ירדנה ישראלית ותיקה שעזמה שוחחתי אף גילתה את אוזני שאפילו למסיבה שנערכה

אלכסנדר פלמינג, ממציא הפניצילין. "האנושות נאלצה להמתין מאות שנים עד שמצאה משהו טוב יותר" ממרק העוף, גור השופט.

בית-המשפט יצא לאחר-מכן לאולם-הכניסה שבו ניתנה לכל אחד מהנוכחים קעריית מרק עוף... מן המיסערה הסינית הסמוכה.

חינוך מאסיר עולם

יפה רייפלר (30) ידעה רק סבל מאז נישואיה לרחמים ("רמי") רייפלר. השניים הכירו כאשר רייפלר היה אסיר נמלט וחיו יחד שנה וחצי עד שנתפס ונשלח למאסר. בהיותו בכלא

נבלים מתחת לחופה בטכס נישואיהם של יפה ורחמים רייפלר, היוז החתן אסיר. השוטרים שהביאוהו לחופה התעקשו כי יענוו לרגליו כבלים גם בעת הצילומים. כדי להסתיר את הכבלים עמדו בנייהזוג קרוב זה לזה, ושימלת החופה עטפה את הכבלים להסתירם. ככלי הנישואין...

החליטו השניים להתחתן. החתן הובא מוכלא לחתונה כאשר ידיו באזיקים ורגליו בכבלים. השוטרים הסכימו להוריד את האזיקים בחתונה אבל השאירו על רגליו את הכבלים. הצלם היה צריך לכסותם בשוולשימלתה של הכלה

עוד בטרם הספיק רייפלר לסיים את תקופת המאסר שהוטלה עליו בשל התפרצויות שונות, התוודה אסיר אחר ככלא על רצח אורלי ביטון. הוא סיפר כי שותפו לרצח היה רייפלר. האסיר סיפר כי הם רצחו יחד את הצעירה

חסידה לכלא יפה, שתחביבה הוא לציור בשמן, ציירה את חלומותיה. בתמונה היא לבושה בשימלה כהה וארוכה, עומדת ליד הכלא המגודר בתיל ומתפללת לתינוק שאותו נושאת חסידה בתוך מבחנה. היא מחכה כבר זמן רב שחלום זה יתממש.

הנאה וקברו את גופתה בחולות ראשון לציון. למרות חיפושים ממושכים לא נמצאה הגופה עד היום. במישפט נטען כי אורלי ברח מהארץ והיא מתגוררת היום בארצות הברית. אבל בית המישפט פסק כי השניים רצחו את הצעירה וגזר עליהם מאסר-עולם. מאז נשואיה יפה לאסירי

יפה, אשתו של רחמים רייפלר, שהורשע ברצח ושנידון למאסר-עולם, נלחמת על זכותה לילד ממנו

הגנים הכי טובים בעולם, בעלי הרי לא בא ממישפחה פשוטה. וחוזי מזה, לפי עמים ילד של אבא לא כל-כך מוצלח, יכול לצאת מוצלח מאוד. בכלל, הכל תלוי איך מגדלים את הילד. למשל, כאשר אני הייתי בצבא, היתה איתי בחורה אחת שהיתה מאומצת. אני בטוחה שאמא שלה לא היתה אשה טובה, יתכן אפילו שהיתה זונה. אבל היתה בחורה נהדרת. חוזי מזה, ילדים זה עניין של מזל.

כאשר שואלים את יפה כיצד תתי מורד כעצמה עם גידולו של תינוק היא אומרת בגאווה: "יש לי ידירה משלי, וזה הרי הבסיס לגידולו של ילד. צריך בית בשביל ילד. יש לי גם כל ההיטים והציוד הדרוש. ואני עובדת בינתיים כדי לשריין לי כסף לעתיד." יפה רוצה

אילנה אלון
(המשך בעמוד 31)

שום דבר בהוכעתו של יוסי בינימין (מימין) אינו מעיד עליו שהוא מולטימיליונר. הוא התחיל את דרכו כנער שליח וכשוטף-רצפות והפך לאספן עתיקות בינלאומי

אנא כורדי!

תחילה עבד כנער-שליח בבת-ימיס' חר שונים, ובמקביל ישב במשך שעות וימים בסיפריה המרכזית של בני-יורק, ברחוב 42. שם רכש את ידיעותיו בעי תיקות, בסוגים השונים של אבני-חן, בסוגי-בדים, בריקמות-כרים, בארכי-טקטורה של רהיטים ברחבי העולם היהודי העתיק. הוא ניסה את כוחו גם בעיצוב תכשיטים.

המיומנות שרכש בבית-המלאכה הי-קטן של אביו בירושלים, עזרה לו בני-יורק הגדולה. "עיצבתי תכשיטים בי-סיגנון אוריינטלי, עם יהלומים ואבנים שהתאימו לסיגנון האירופי", אומר בי-ימינו.

כך החל את דרכו. אטיאט הכירו או-תו בחנויות-התכשיטים ובבת-ימיס'סחר

כשהתגייס לצבא, שירת ביחידת-מודיעין מיוחדת, שפעלה בהר-הצופים במסווה של שוטרים אורחיים. (עד כיבוש ירושלים ב-1967, על פי הסכם שביתת-הנשק עם ירדן, היה הר-הצור-פים מובלעת ישראלית בשטח הירדני, ואסור היה להחזיק בו צבא).

עם שיחרור מצה"ל מיהר לצאת את הארץ, ולחפש את עתידו כנכר.

נער שליח

תחילה טייל באירופה, שהה תאצל קרובים בשווייץ, ומשם המ-שיך לארץ האפשרויות הבלתי-מוג-בלות.

חייב לשמר אותו, שאסור לו למכור. כך עלה הרעיון שחלקים מהאוסף יושאלו לצורך תערוכה במוסיאון בא-רץ. כך התפתח גם הרעיון להציג את התכשיטים במוסיאון האיסלאם.

את הבקאות בתחום זה רכש אחרי הגיעו ב-1966 לארצות-הברית. עד אז הכיר את הצורפות והתכשיטנות מי-וויית-ראייה צרה מאוד, של ילד הגרל בכית-מלאכה של אביו. עולמו מצטמ-צם בדלת-האמות של המקום. כשמספרים על המישפחות הוותי-קות בירושלים, על בתי-המלאכה הק-טנים החבוים ברחובותיה הצרים של העיר, על שכונת הכורדים, מתכוונים גם למישפחתו.

את הדרך מכורדיסטאן הסובייטית לארץ דרך איראן ועיראק עשה אביו כרגל. הוא ברח ללא ידיעת הוריו.

ברוכו לארץ הספיק להיות עצור בבית-סוהר בעיראק, רודים מירושלים נסעו לשחררו ולהביאו ארצה.

אחרי שהגיע, נשא לו לאשה את בת-דודתו. סבו של בינימין עסק בכורדיסטאן במלאכות הצורפות. אביו עסק תחילה כסחר בכולים, אך עד מהרה עבר אף הוא לתחום הצורפות, והקים בית-מלאכה קטן בירושלים. נוסף על חמשת האחרים שהיו אז בעיר. כשהגיע לארץ נשא עימו דרכון אי-ראני, וכך גם יוסי. בדרכוננו נרשם שי-גולד ב"בית אל-מוקדס" — העיר של בית-המקדש.

בינימינוף גרל והתחנך בירושלים. כהיותו בן 13 התגרשו הוריו. אביו נשא אישה שנייה. מנישואים אלה יש לו עוד שני אחים. התא המישפחתי הפ-סיק להיות חממה עבורו.

בינימינוף בתל-אביב
מחפש בחורה ממוצא כורדי

חש לזהותו, ואינו מתנצל על היותו כנכר. הוא רוצה להינשא לבחורה ישראלית, מעריף שתהיה גם היא ממוצא כורדי, "לשמור על המקורות".

ברגל מכורדיסטאן

ה שלוש שנים מוצגות תילבור שות של כלות יהודיות, מהאוסף הפרטי שלו, כתערוכת "ערות" במוס-יאון ישראל בירושלים.

אביבה לנצט-מולר, מנהלת המח-לקה במוסיאון, הגיעה אליו לבני-יורק אחרי ששמעה שיש לו אוסף מכובד של תילבושות ותכשיטים, שנשים יהודיות נהגו לענוד בקהילות השונות. כשראתה את האוסף, אמרה לו שהוא

הוא לבוש בפשטות. חולצת טריקו קצרה ומינססיג'ינס. הליכותיו פשוטות ועממיות. לא ניתן לנחש שהאיש הזה הוא מיליונר, שהוא אחד מגדולי אספני-העתיקות בתחומו.

יוסי בינימינוף (45), בנו של בעל בית-מלאכה קטן לצורפות בירושלים, התחיל את דרכו כארצות-הברית לפני 21 שנה כנער-שליח בין חנויות לע-תיקות בני-יורק, והיה למומחה עולמי לאבני-חן, לצורפות, לתכשיטים, לי-תילבושות יהודיות מקוריות ולריקמה עתיקה.

הוא גולד בירושלים למישפחה ש-הגיעה לארץ בשנות ה-30 מכורדיסטאן הסובייטית. כיום הוא מתגורר בני-יורק, ומגיע לארץ רק לביקורים. הוא גא במוצאו הכורדי, אינו מתכ-

תכשיטים מאוספו של בינימינוף
אחרי שבוע בארץ, מחחיל הש'עמוס

ברחוב 47. "הרבה זוגות-נעליים קרע-תי ברחוב הזה", אומר בינימינוף.

האתגר בשוק האמריקאי, והאפש-רויות הרבות הטמונות בו, קרצו לו. אז, בסוף שנות ה-60, כשהישראלים עדיין לא הציפו את אמריקה, זכה בינימינוף ביחס אוהד ומכניס-אורחים, שעזר לו להתאקלם במקום. אדם שהיה גם כחור ישראלי וגם ממוצא כורדי היה בהחלט דבר שונה בנף היהודי הניו-יורקי.

מכיוון שגרל והתחנך בבית מסורתי, על-פי מינהגי יהדות כורדיסטאן, הת-חיל לנבד בחנויות לדבריי-עתיקות, לעבור בין סוחרים מוכרי-ירושות, חי-פש את הדברים שהכיר מהבית: כלי-בית, מפות-שולחן, צלחות, כלי-הנחשת, בדים רקומים, תילבושות מסורתיות

דמות האמריקאי שהכיר כתנותו של אביו בירושלים משך אותו, סיקרן אר-תו.

הוא הגיע לשם בחוסר-כל. הלם-הנחיתה בניו-יורק עבר גם עליו. "הלם-תרבות", על-פי הגדרתו של בינימינוף.

רחוב 47 בניו-יורק הוא מרכז הי-מיסחר ביהלומים, בתכשיטים ובעתי-קות. כמעט כולו יהודי. זה לא בית-ה-מלאכה הקטן שאליו היה רגיל ביר-שלים.

בינימינוף נהג על פי הכלל האמרי-קאי הידוע: "אם אינך יכול להילחם בו, הצטרף אליו". הוא החליט להצטרף.

עיסקי הצורפות והתכשיטנות היו טבועים בדמו, על כן היה לו ברור שזהו התחום שכרצונו לעסוק בו.

יוסי (שני משמאל) עם אביו, אמו ואחותו בירושלים
דרכון איראני, כלא עיראקי

כאשר יפה מתארת את חיייה של אשת אסיר־עולם עינייה מתעננות. זה, לא ללקק רבש. זה להיות הרבה לבד. יש מתחים ומחירדים. אני מתפרצת לפעמים על המשיטפה בלי כל סיבה, רק מפני שיש לי מרירות, ואני נכנסת לתיסכולים וריכאונות. לפעמים אני עוברת משברים, אבל אני מנסה להת-עורר.

31

יוםי עיךדור

בדירתו התל-אביבית
לקנות ירושות העומדות למכירה

✂ **חרי התערוכה** הראשונה הוא הוזמן להציג תערוכות בכל רחבי אמריקה. בנימינוף קנה, מכר, עשה

לרותי

נעמי
רון

מוכן להדרים למענך. אם את מוכנה להצפין, עוד יותר טוב.

★ ★

טעם האהבה

(29/87) היא רווקה בת 33, חמודה, סימפטית, חתיכה, עיניים ירוקות, מיקצוזה — מטפלת בילדים. אני רוצה לטעום את טעם האהבה, היא כותבת. "חולמת על קשר רציני, עם נחמד בסביבות ה-40, גבר שמבין את החיים, שאפשר לדבר איתו. לא מפריע לי אם הוא נכה-צה"ל, נכות לא קשה, שאפשר להתמודד איתה. הרי מדובר בגבר שחירף את נפשו בשבילנו. רוצה להיות איתך יחד, בטוב וברע."

★ ★

רבקה מיכאלי, בראיון: "בלחיות לבד יש אופציות להרבה מאוד הפתעות. אני לא חושבת שכל הנשים צריכות להיות לבד, אבל מי שחיה לבד, יש בחייה כמה אירועים מאוד-מאוד משמחים, מאוד מרנינים, שלא יכולים להתרחש בחייה של אשה נשואה. אתה נאדם חופשי, אתה לא מתנצל, אתה לא מרמה." שאלה: "תתחנתי שוב?" מיכאלי: "אני חושבת שלא."

★ ★

היא רוצה ילד

"אני מחפשת פרטנר-שותף לילד", הודיעה לי טלפנית (30/87), "שותף לא רק בעשייה, גם בגידול. אילו מצבי הכלכלי היה מבוסס יותר, הייתי מוצאת בכוחות עצמי מישהו שמוצא חן בעיניי, אבל אני זקוקה לעזרה, כי אני לא רוצה ללדת ילד ולורוק אותו למען."

"אני בת 31, הופעה נאה מאוד, נראית צעירה מגילי, עיניים ירוקות, שיער שאטני, גובה 1.70 מטר, מסודרת בחיים, עם דירה משלי, מטפלת מוסי מכת בילדים, חיפאית. האפשרות אם האב יכיר בילד או לא היא נושא לשיחה בינינו. הוא לא חייב להכיר, אבל כמובן שערף שאוכל להצביע על האב, כאשר הילד ישאל על כך. האב יכול להיות נשוי, ואני מצידו מוכנה לשמור על דיסקרטיות."

"אני מצפה לקשר-חברותי טוב, וביתי יהיה פתוח בפניו כאשר ירצה בכך. כרגע זה לא בראש מעייניי להתחתן. אני לא רוצה את הרעיון, אבל הילד חשוב לי יותר. אני עצמאית מאוד. מתכוונת להיות אמא-שיגעון לילדי. לגבי האב חשוב לי שיהיה נחמד, בריא, נאה ומבוסס. אני מקווה שאני לא נשמעת כרודפת-בצע, כי אני בפירוש לא."

★ ★

להכירו כדי לאהבו

המיקצוע: אחות. מקום מגורים: ירושלים. הגיל: 35. אבל אני נראית הרבה פחות. מבטיחה (31/87). "נראית נחמד, בסדר, בסדר גמור אפילו. 1.65 מטר, הופעה נאה מלמעלה עד למטה, טעם טוב, סיגנון ספורט-אלגנט. אוהבת את עבודתי, נהנית לעבוד עם אנשים, מסוגלת להעניק המון חום ואהבה למי שראוי לה."

"אני טיפוס מסויים שאני רוצה להכיר. האופי חשוב לי מאוד. הוא יכול להיות קצת צעיר ממני. אני לא הטיפוס של אהבה-מבט ראשון. אהבה כזאת, ברוב המקרים, היא רק תשוקה. אני רוצה להכירו כדי לאהבו. חשוב לי מישהו שמבין אשה. שונאת כשמוזל-זלים."

★ ★

אחד מזמין בחורה לרקוד איתו, במסיבה. היא אומרת: תודה, לא, והוא אומר: תשובה כזאת אני יכול לשמוע מיפות ממך.

מעכשיו יש תור

אני חייבת התנצלות לכמה מכס. בזכות רותי בטלפון התרבו הפניות אליי, וכדאי שתקחו בחשבון שמעכשיו יש תור. אבל זה תור מיוחד מאוד: המיכתבים המעניינים, המקוריים, הרגילים, יזכו בעדיפות ראשונה, והמיכתבים הקצרים, היבשים, חסרי-הדימוי, שאני נרדמת משיעמום באמצע קריאתם, יטופלו בסוף. אז להשיג תמך בטלפון 221017, תל-אביב, ונא להיות חכמים, שנונים, כנים, פתוחים, רומאנטיים. נכון, אני יודעת שאני רוצה יותר מדי, אבל לרצות מותר.

★ ★

גרועה מאוכזבת

היא ביקשה ממני לא לפרסם את שמה. גרועה בת 32, אם לשניים, בלונדית, יפה, חטובת-גוף, מתגוררת בקוטג' אלגנטי ומטופח בשכונת יוקרית, מרחק כחצי שעה מתל-אביב. היא לא מבקשת ממני להכיר לה מישהו, היא רק רוצה לספר את הסיפור שלה, כיצד התאכזבה ממישרד-היכריוות מסוים. רוצה להזהיר.

"לפני שנה יצרתי קשר עם המישרד הזה, היא סיפרה לי בטלפון, "שילמתי 1200 דולר פלוס מע"מ, ומאוד קווייתי שיש כיסוי להבטחות היפות במודעות הפירסומת. געיתונים. קיוויתי שאוכל להכיר רכס את סוגיה-הרכס הרצוי לי, שאני יכולה לפגוש בחיוב או בסופר. הטיפוס שלי נראה כמו זוכין מה שאלתי אותם אם יש להם כזה. אמרו שיש הרבה. הפסיכולוגית שלהם אמרה שיש לי אצלם סיכויים טובים. שלושה חודשים הייתי בקשר איתם, ואיוז אכזבה זו הייתה! שלחו אליי טיפוסים שהם מתחת לכל ביקורת, מבחינת השכלה, גיל ומצב כלכלי. רק ההופעה החיצונית היתה, איכשהו, בסדר. הבטיחו להכיר לי 15 גברים בשב"ה. ביקשתי מ-1.80 מטר ומעלה, שלחו לי 1.70 מטר."

"רק שניים היו, בקושי, מתאימים. אחד סיפר שהוא בדיוק באמצע רומאן אחר, ועם השני זה לא נדבק. שניהם, גברים מצליחים בעלי מישורת בכיר, רות, גילו לי שהם לא משלמים למי שרר הוה. בשבילם השרות הוא בחינם. "ראיתי שזה לא זה, וביקשתי לקבל את כספי, או חלק ממנו, בחזרה. לא הסכימו. צעקתי, הטררתי בטלפון פעמיים ביום, התייצבתי כמה פעמים במישרד. טירטרו אותי במשך חודשיים. התעקשתי, כי זה כבר הפך עניין עקרוני. בסוף קיבלתי שליש בחזרה. הפסדתי 1000 שקל."

היא לא ביקשה להכיר, אבל מה איכפת לי לתת לה מיספר מזהה (27/87)? היא הרי עדיין לא מצאה את הזוכין מהטה שלה."

★ ★

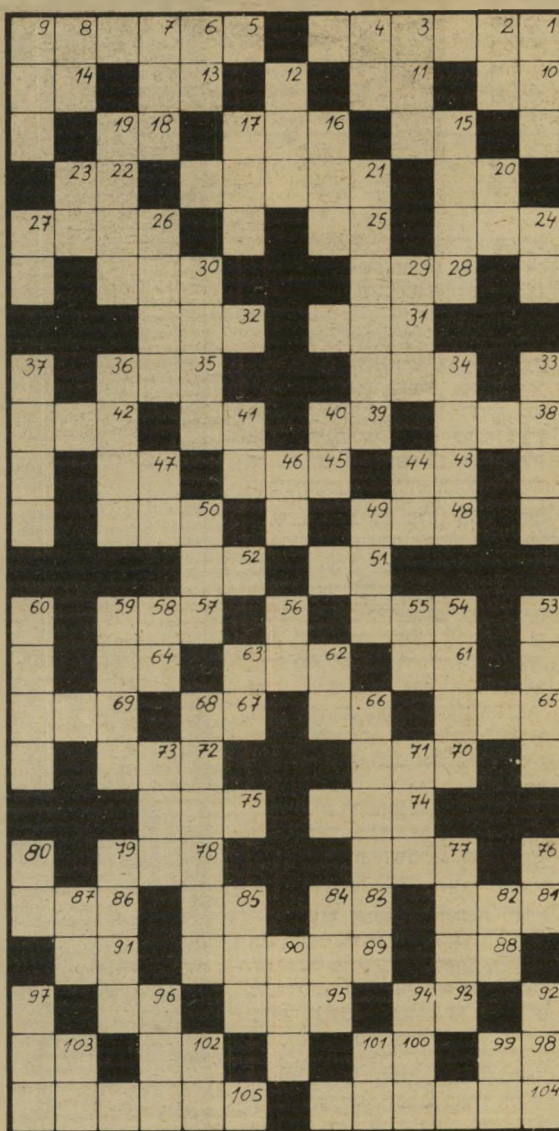
לא כמו השמן והרוזה

(29/87) הוא רווק בן 37, אקדמאי, עובד כמורה בצפון-הארץ, גובה 1.76 מטר, רזה, אומרים לו שהוא נראה טוב. הוא אוהב לטייל, לצלם, להאזין למרסיקה. "אני בחור ממוצע, מה שיש במי שק", הוא כותב. "כולם מציינים שהם נאים, ובסוף מתברר שהיפך. אז שאחד רים יקבעו לגביי. עוד פרט: אני לא הכי מבוסס בעולם."

"רוצה להכיר אותך, גיל 30 עד 40, אינטליגנטי, חכמה, לא שמנה, שתהיה פרופורציה למישקל שלי, שלא נלך ברחוב ונראה כמו השמן והרוזה. אני

2625

תשבץ השלם הזה

חשמלי חיובי: (71 מול: 73) שופר צרפתי — מסביב לעולם ב-80 יום (ש"מ) (76 מתנועע: 77) גוון (מ: 79) אליל השבט: (80) חומה; (82) דר: (84) למרות: (85) מכנויי הקב"ה: (90) כלי לגרוף בו הלכלוך: (92) טאטא וניקה: (94) סלע: (96) גן תפוחים: (97) חנק: (99) בן: (101) כנוי מיוחד לדר, להבדילו מאחרים: (102) חזר: (103) יהיר.

(ר"ת): (41) שובב: (44) הארוע נופל ביום מסוים: (46) משאלה: (47) מחדשי השנה: (49) צמה בעל עלים דמויי לב: (50) מיתר בגוף החי: (53) נזלת: (54) כינוי בעגה למי שלבוש ברישול: (56) מילת שילוח: (58) איבר בחי: (59) חוב על דבר שנקנה לתשלום במועד מאוחר: (60) רחש: (62) רצועה: (63) רך: (66) מין עשב (4,2): (68) חלקיק החומר הנושא מטען

אביה ינאי

מאורז:

(1) סגירות: (5) כפירה בעיקר — אין קיום אלוהות: (10) בלתי מנומס: (11) כינוי לתורת הקבלה (ר"ת): (13) כסוי הבית: (14) נביא (שמואל ב' כ"ד): (15) ממרה: (16) נעל-בית: (18) מרפא: (20) כת, גבורה: (21) קהל בלתי הומוגני: (22) כנף: (24) להם (ארמית): (25) עצם בפה: (26) גאוה: (28) משקל הסחורה ללא אריזה: (29) ריב: (31) סגנון פרוץ בלבוש ובאמנות של שנות ה-70: (32) רתיחה עצמית פנימית: (34) אריג מקורי תולעת ידועה: (35) טנטורה: (38) סוללת לירות ממנה על עיר נצורה: (39) תלמוד תורה (ר"ת): (41) תו ששי בסולם: (42) עוף מים גדול: (43) מועמד התנועה הציונית שלא נבחר: (45) הסיר: (47) חרוץ: (48) הכריזה: (50) קבוץ בעמק: (51) מולל: (52) מתנה: (54) שריו בצער: (57) העלה ממע מקים: (61) שליח: (62) נס: (64) אבק: (65) רצפת אבן בחזית הבניין: (66) ברת: (67) כלי אכילה: (69) פלוגות השרה של ההגנה: (70) כמות מזערית: (72) שתה די צרכו: (74) אור רב: (75) כלי להתיר בו זהב או כסף: (77) נחיצות רבה: (78) חומר נפץ לפצצות: (81) מתכת קשה: (83) מין: (85) צרפת אבן מלחין יהודי בגרמניה: (88) שניים: (89) כנוי לקנאי לפני חורבן בית שני: (91) רסיסי בקר: (93) נופל: (95) פתח, רוחה: (96) בן נח: (99) מספיק: (100) אביון: (102) כיס גדול: (103) מין: (104) מבקר מספר ומתרגם עברי, מעורכי "התקופה" (ש"מ): (105) ללא קץ וגבול (2,4).

מאורז:

(1) כינוי לירח: (2) מעופף: (3) כלי לרלות בו נזולים: (4) ארון בארץ השפלה: (6) סימון על בגד: (7) עץ ממין התפוח ופריו: (8) קליפת פרי הגפן: (9) קנה מידה: (12) תוך: (15) פעולת שקילה: (16) קו אור: (17) כליון, אברון: (19) אינבנטר: (20) יחד, בצוותא: (21) קרקע קשה ויבשה: (23) תו ראשון בסולם: (24) ישן במקום: (26) נוסח קבוע — למור: (27) איביר לחנוכה: (29) כסיל: (30) כובע ממתכת: (33) מין נעל: (34) גילי: (36) פרח הסלע: (37) מי שמוחל על זכותו: (40) תלמיד חכם

תן טרמפ לחייל

איתן עמיהי

הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 • טל. 5-6-790114

בשמירה על בריאותך ורכושך

1987

חרים
בניחני

מזל החודש:

גדי

כל מה שרצית לדעת

יום ההולדת יוצר תחושה של סיום תקופה ותחילתה של תקופה חדשה, שתהיה טובה, מעניינת וקלה יותר. ביחס למזל גדי עצמו, קשה לאמר שיום ההולדת ישנה את גורלו הקשה. השתייכות למזל גדי משמעה, חיים רצוי פיימאבקים, עבודה קשה ואכזבות בשטח הרגשות. אין זה אומר שאין לגדי שמחות והנאות. אלא שהן מגיעות על-פי רוב אחרי מאמצים רבים. בתקופה זו, כשכולם, ולא רק הגדיים, חשים בשינוי שעומד להתחולל, אפשר לאמר שמוקד ההתרחשויות, מבחינה אסטרולוגית, יהיה הפעם במזל גדי. הכוכבים סטורן ואוראנוס כבר עומדים בפתח, ובקרב נכנס למזל גדי ושמיעה, לא רק על בני המזל, אלא על כולם. אך את המעבר יחוו בצורה החזקה ביותר בני מזל גדי.

לפני כארבע שנים נכנס כוכב נפטון למזל גדי. הוא ישה שם כ-14 שנה בסך-הכל. עכשיו, כשמטרים אליו שני כוכבים נוספים, ההשפעה של מזל גדי על האנושות והעולם כולו תהיה חזקה מאוד. מזל גדי, כאמור, אינו מזל קל. בגלגל-המזלות הוא מסמל מיסגרות נוקשות ומגבילות, מחסור, עבודה קשה והשקעת מאמצים להשגת המטרה.

שום דבר לא בא לגדיים בקלות והם כבר

רגילים לכך. ובכל זאת נשאלת השאלה איך ישפיע עליהם המצב החדש? מצב שבו שלושה כוכבים מתאחדים במזל שלהם לתקופות ממושכות. אוראנוס ישה במזל גדי כשבע שנים, וסטורן כשלוש. כוכב אוראנוס לעולם אינו משאיר את הדברים כמות שהם. כשהוא עובר למקום משמעותי במפה משתנה הכל.

זה קשור תמיד במצב שהוא בלתי נסבל, אך משלימים אותו כל זמן שלא קורה דבר, ואז פתאום, ביום אחד, הכל מזדעזע וכל מה שהיה שקט ורגוע, מתפרץ, מתמוטט ונהרס כדי לאפשר למשהו חדש ושונה להתחיל. אוראנוס אינו מודיע על בואו. למרות שכולם מחכים לו, הוא עושה זאת בצורה שתדהים את האדם עצמו ואת סביבתו. למשל, נישואים, שבהם הכעס והמרירות חזקים, יכולים להסתיים לפתע. כשאוראנוס

עובר רוצה האדם להשתחרר ממיסגרות מגבילות ומעיקות. הוא מנתץ ושובר את היסגרות, ומחפש לו דרך שבה ירגיש חופשי. כך גם לגבי מקום-העבודה, המגורים, או כל מיסגרת אחרת. לעומתו, לכוכב סטורן יש תפקיד שונה לחלוטין. אוראנוס הורס כל מיסגרת, כוכב סטורן בונה אותה. הוא הכוכב ששולט במזל גדי והוא זה שאחראי על דפוסי-חיים קבועים. הוא בונה את המיסגרת, סוגר את האדום ואינו נותן לו להתקדם. סטורן מגביל, מעכב, מדכא ומחסיר. כל מי שמרגיש את השפעתו של הכוכב עליו, יודע שבתקופה, שבה הוא פועל, צריך להתאמץ כדי לתפקד כרגיל.

יש צורך להשקיע אנרגיה כפולה, אך היתוצאות לא יהיו מהירות או טובות יותר. ההיפך, הכל מתנהל בקושי, בכבדות, כשצל

של מועקה רובץ על האדם. אלא שאחר צאתו מהמזל מתברר שכל הקשיים שהוא הציב, היו אך ורק לתועלת. סטורן מכונה המורה או המחנך. הוא מלמד כיצד יש לחיות, הוא מעמיד את האדם בפני המציאות, ומביא אותו למסקנות חשובות לגבי ההמשך. כשהוא עוזב את המזל, האדם חש ש-

שלושה כוכבים מתאחדים במזל גדי -- איך ישפיע על הגדיים המצב החדש?

הוא שולט בעניינים, והוא יכול להתקדם ולנהל את חייו בצורה מוצלחת יותר.

מכיוון שאוראנוס וסטורן שונים כל-כך באופיים, לא ברור מה תהיה השפעתם על בנימזל גדי. מצד אחד, ניתוח המיסגרות ושינויים מהפכניים, ומהצד השני הרגשות, מועקה, הגבלה והשלמה עם הקשיים. בנוסף, אסור לשכוח את כוכב נפטון, שמה ארבע שנים מבלבל מאוד את הגדיים שנמציאים תחת השפעתו.

המיקום הקרוב של נפטון ואוראנוס גורם לאיבוד-שליטה ולפעמים אף להרגשה של איבוד השפיות. לכן טוב שגם סטורן מצטרף אליהם, ואינו מאפשר להם לפעול בחופשיות. המיסגרות בכל זאת נשמרות, אולי לא בצורה המוכרת, אך מי שישתחרר ממיסגרת אחת ימצא את עצמו מיד במיסגרת אחרת.

מכאן ברור ששנת 1988 לא תהיה שנה רגילה. עבור בנימזל גדי היא מסמלת התחלה חדשה, שגם היא, מקורה בקשיים.

(המשך בעמוד 35)

לאלה שעולדו בתחילת המזל מתחיל להיות קל יותר. אבל האחרים, שיום-ההולדת עדיין רחוק, ממשיכים להרגיש מועקה וכבדות. ב-23 וב-24 בחור

גדי
23 בדצמבר - 20 בינואר

ועיכובים. שום דבר לא ילך כפי שחשבו. בחתום הרומאני - זו תקופה רגועה מדי לסעמכם.

הבריאות אינה טובה. עכשיו חשוב שתשגיחו על עצמכם. לפתע תזכקת אתכם עייפות ונדמה שכבר אין איך להילחם במצב. אתם חשים כאילו כמו עליכם את כל מה שאתם עושים, ואין לכם כוח להמשיך ולהיאבק. הרגשה זו היא זמנית, ואין צורך ליחס לה חשיבות רבה מדי. בעבודה איתם ממשיכים להלחם, למרות התקופה הקשה שעוברת עליכם. זהוזה מלהשתכסך עם הממונים עליכם, עמדתם טובה יותר.

היחברה הפכים להיות חשובים מאוד. אין יותר חשק להישאר בבית או לבלות בחברתם של אותם האנשים. ב-23

וה-24 לא יהיו קלים, אולם טובים יותר מה-25 בחור דש. וכולו להיות מביילי יים חברתיים ומקשרים חדשים. אך אלה חייבים להישמר בסדר. דברים שחאמרו יתפרסמו במהירות, כמו שריפה כשדה קוצים. ה-27 וה-28 מצביעים על הפתעה משמחת

בתחום הפיננסי. בעבודה יהיה קצת יותר קל. חזכו לעזרה מידידים ואף ממכרים חדשים.

דני
19 בפברואר - 20 במרץ

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. לפתע צריך לדאוג לעניינים שעד עכשיו נראו

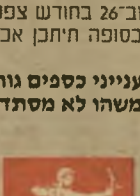

דני
23 בדצמבר - 20 בינואר

אתם מתחילים להרגיש שהסרץ חזר, ושוב אתם יכולים לשלוט במצב. אתם עדיין נתונים להתפרצויות-כעס פיתאומיות או סיכוסים בעניינים פשוטים וחסידי-חשיבות. אולם במיסקו-העבודה העניינים מתחילים להסתדר. בינתיים עדיין נשקפת לכם סכנה ממכשירים חדים או כאלה הקשורים בחום. נסיעות, הכרויות חדשות ולימוד חתום חרש ישפרו את הרגשה הכללית. ב-25

וב-26 בחודש צפויה לכם חוויה נעימה. אלא ש-בסופה חיתכן אכזבה. ה-30 וה-31 טובים יותר. ענייני כספים גורמים לכם ללא מעט דאגות. משהו לא מסתדר, כל מה שאתם עושים לא מועיל, ואתם מוציאים הרבה, וזוכים להכנסה קטנה מבני שאתם מצפים או זקוקים. המנוע מלבקש הלוואה או ליכנס להסתובבות כספית, כיוון שאתם החוליה התשלומים. ה-25 וה-26 יהיו קשים. ייתכן מתיחות בבית

ודאגה להורים מבוגרים. בתחום הרומאנטי יידירות הופכת לפתע לקשר קרוב ונעים.

קשת
23 בדצמבר - 20 בינואר

קשרים, שהתחילו בחודש האחרון, גורמים לבילבול. לפתע אתם מתחילים לאבד את הביטחון

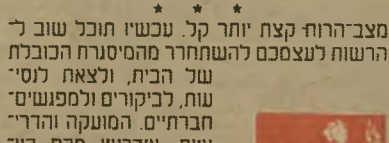

דני
23 בדצמבר - 20 בינואר

זאת ברצונות. מיפנש חברתי שיתקיים ב-30 או ב-31 לחודש - ביא עימו הפתעה משמחת.

ה-25 וה-26 אינם קלים. אתם עלולים להרגיש לא-טוב, ולסבול מיתחל מיתחל לא נעים מצד הסביבה הקרובה. כ-דאי שתנוחו, מכיוון ש-מצבי-הבריאות לא טוב ביותר, וצפוי לכם חודש מאמץ. בעבודה, תידרשו למלא תפקיד של משהו, שנעדר. העבודה, שלקחתם על עצמכם, היא מרובה כל-כך, שלא ברור איך תצליחו להתגבר על הכל. ידיעה משמחת תגיע ב-27 או ב-28 לחודש, תהיה קשורה לקידום בעבודה או בלימודים.

מצבי-הרוח קצת יותר קל. עכשיו תוכל שוב להרגשות לעצמכם להשתחרר מהמיסגרת הכובלת של הבית, ולצאת לנסיעות, לביקורים ולמפגשים חברתיים. המועקה והדרישות, שדרשו מכם בני-המישפחה, חלפו, ומעכשיו חשוב שתתחילו לרצות לעצמכם. ב-25 וב-26 צפוי עימות עם בן-המין הרשוי. אל תחרגו ואל תחשו שיעוררו בכם רגשות-אשמה. ב-30 או ב-31 בחודש צפויה לכם הרפתקה מרגשת. מיפנשים-חברתיים וסביבות - ירחיבו את המעגל החברתי.

בחולה
23 בדצמבר - 20 בינואר

אחרי מאבקים ומצבים, שבהם כבר כמעט התייאשתם, אתם מתחילים להרגיש טוב יותר. השליטה חוזרת אליכם, בעיקר במקום שבו אתם עובדים, או

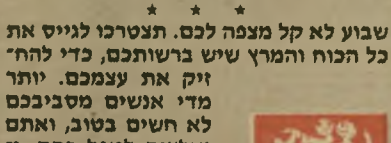

טלה
21 במרץ - 20 באפריל

ומעייפים ויתכן אף שתחלו. אל תתכננו מעיילות מאומצות. בתחום הכספי צפויה הפתעה.

שלא כהרגלכם, תמצאו את עצמכם, נוסעים, יוצאים מהבית ונפגשים באנשים חדשים. צפו לשוניים בעבודה, יציעו לכם הצעות מושכות, אלה יעוררו את התנדויותכם ברנע הראשון, אבל חבל שתסרבו להם. נסיעה ליחול צפויה, לפחות לחלק מכם, אחרים יהיו מידיעה או מכסף שניע מחיל. ה-27 וה-28 מצביעים על קשיים. סבי-הרוח יהיה ריח, ואתם עלולים להתאכזב מאדם שעליו סמכתם מאוד. ב-30 או ב-31 יתברר שהקשר חזק משתארתם לעצמכם.

שבוע לא קל מצפה לכם. תצטרכו לגייס את כל הכוח והמרץ שיש בשרותכם, כדי להחזיק את עצמכם. יתור מדי אנשים מסביבכם לא חשים בטוב, ואתם נאלצים לספל בהם, ו-הא להסתכסך עם בני-מישפחה אחרים. הסיבה היא חילוקי-דעות על הדרך, שבה יש לנהל כלפי בני-המשפחה. בכספים המצב מאוד רגיש. אל תוציאו אס

אינכם חייבים. משהו, שיגיע מארץ אחרת, יפתיע וידאג לעידוד והרמת המוראל.

רחל מרחלת על כל העולם

עבודה ותענוג

את האימרה הנפוצה שאין מערכים עבודה בתענוגות יודעים הכל, ואף מאמינים שהיא נכונה.

אחת שניסתה זאת, והיכולה להעיד שזה לא בדיוק כך, היא **לבנה הכים**, שעשתה סרט-טל וויזיה קצר בשם **הבצל**, והעוסקת בליהוק לסרטים ולפירסומות בקולנוע.

לפני כמה שנים היא הכירה את **רוני אקרמן** שהוא הבעלים של חברת **ירקון הפקות**. הכים עברה בחברה, וכינה ובין אקרמן התפתח רומן, שהביא ללידת ילדם המשותף, שנולד ללא ניי שואין. כיום הוא בן 4, ומופיע בפירסומות.

אבי לוינסקי: תענוגות העולם הזה

לבנה הכים וישראל רינגל נראו בפאבים

הזמן עבר, ולבנה המשיכה בעבודתה, ושמה לא נקשר בשום רומן חדש. אבל בתעשיית הסרטים והשאלות יש לזמן חוקים משלו, ולפני חורש הגיע לארץ המפיק **ישראל רינגל**, מבי עלי חברת הסרטים רון, ובעלה לשעבר של העי תונאית והפירסומאית **אריאלה רינגל**. השי ניים נראו בפאבים, ובחברה אירועים חברתיים הקשורים במיקצוע.

ימים אחרים לפני חזרתו לארצות-הברית נראו רינגל וחכים, כשהם מגיעים ביחד לפרמיירה של סרט ישראלי חדש. הם ישבו צמודים זה לזה, ולאחר מכן המשיכה חברת-החוגגים לאחד הפאבים. השניים הצטרפו לחבורה. בפאב הם ישבו בחברת שחקני הסרט, ושוחחו על הא ועל דא. מסביב התלחשו החברים על הקשר בין השניים, שאף אחד לא ידע את סיבו.

כשהתפזרה החבורה, וכולם פנו לעבר המכוניות, נפרדו השניים וכל אחד אהר מבני הווג רינגלי את-הכים נכנס למכונית משלו, והמשיך לדרך. את המשך הסיפור מבטיחים לספק לי מפיקי הסרט, כשיגמרו לערוך את חלקו השני, ואני כבר יודעת שבכל זאת יש משהו באימרה הזאת.

שתי ציפורים במכה אחת

פעם, כשהצאיא את מיקצוע הדוגמנות, התיט מי שהחליט שהדוגמנות צריכות להיראות כמו גפרורים המהלכים על שני קיסמי-שיניים. אז הרעיבו האומללות את עצמן, וכמוכן נמנעו מאורז-מאור מללדת ילדים, שהם, כידוע, מלבד הצרות הנוראות שהם עושים לאמהות שלהם, גם גורמים להן להיראות טיפ-טיפה יותר נשיות, כלומר איזה קילו באזור הישבן, חצי קילו באיזור הבטן וכמה מאות גרמים באזור הציצים.

וככה, במשך הרבה שנים, לא נולדו לדוגמי ניות ילדים, וככה כולם היו מאוד מוראגים מה חוסר של הדור השני לגפרורים. ואז קם מישור ושלח לבימתי-התצוגות איזה שתי דוגמניות שי שוקלות 55 ק"ג במקום 43. ולא זה בלבד שאיש לא התלונן, אלא שאנשים אמרו "יו, איזה חתי כותי". כאן מותר לדוגמנית שיהיה לה גם קצת בשר בין העור והעצמות.

נו, אז מה עושות עכשיו הדוגמניות כדי לקבל צורה נשית? אוכלות? מה פיתאום: את טעם האר כל זה כבר שכחו. הן פשוט נכנסות להריון, מתוך תיקווה שאחרי הלידה יהיה להן גם תינוק וגם קצת בשר.

שלוש כאלה המחכות לצירוף הן **חני פרי**, המחכה לילדה השני; **חיה לוי**, שגם היא מחכה לילד שני; ו**שרי חן**, המחכה לילד ראשון ו-שניים-שלושה ק"ג.

ציון צמיר: העולם הזה

ניצה רוזר לוי
המון חברים ועבודות מעניינות

הדוגמנית **רונית אלקבין**, בעלת המראה האכזזי, חזרה ארצה כדי להיות לצידו של בן זוגה-לחיים מזה שלוש שנים, **אליט כהן**, שעוב את עבודתו כמלון, והיורד לעבוד בדרום-הארץ. הדוגמנית **סמדר גנזי** עוד לא החליטה אם היא מתחנת עם מעצבי-הפנים **עגנון גרנות**. והי

רונית אלקבין

נשארה לצידו של בן-זוגה לחיים

דוגמנית **נאוה חן**, אף היא מלכת-המים, עזבה את הארץ לטובת ניו-יורק. וכך הרשימה הולכת וגדלה, ומסתבר שלמרי בית הדוגמניות נמאס לבלות במסיבות, כי הן הגיעו למסקנה שבעל הן לא תמצאנה במקומות האלה. אז מוטב לעבוד, לעשות כסף ולנסות את המזל במקומות אחרים.

כל-כך זוהרות, ועכשיו אני רק רואה נשים רגילות כמוני וכמוכן. וכולם שואלים אותי היכן נעלמו כל היפות המיקצועיות האלה, ולמה לא רואים אותן. ועם מי הן מבלות, ואיפה, ואיך, ועוד כל מיני שאלות, עד כי מוטב לי למצוא להן תשובות מאשר להתחמק מהן.

אז הפעלתי את כל השפינונים שלי, ולמרות שיש להם רם קר, והם סובלים בחורף, הם עשו את המוטל עליהם וגילו לי תגליות שונות.

אז ככה: הנשואות יושבות בבית וסורגות סור דר, בזמן שהן לא עובדות. ומי שאינן נשואות עדיין מחפשות חבר, בעל או מאהב.

אילנה סיבוני שהיתה מלכת-המים ודוגמנית-הבית של חברת-האופנה נפרדה מבן-זוגה יפה-התואר, **אדי הל**, והיא פנויה להצעות. **עד** **יה מאירציק**, נפרדה אף היא מחברה, איש המיטרה, ונראית באירועים האחרונים בגפה. **אנבל טמיר** ניסתה ליצור קשר עם המוסיקאי **זהר לסקוב**, מחבר שירם של הבטלנים, ומאז היא מתבטלת בחברתם של אחרים.

הדוגמנית הוותיקה **קארין דונסקי** מגדלת את הילד שלה, **נאלי**, ואין לה שום קשר רומנטי. **טל שלומית אמיר** נמצאת לקראת סיום הקשר שלה עם המיליונר הלבנוני **ג'ורג' חורי**, למרות שהם התראו עוד לפני שבועיים.

מלכת-הדוגמניות, **תמי בן-עמי**, היא עדיין חברה של הגינקולוג **קובי זר**, וכולם מחכים לחזמת לחתונה שלהם.

אילנה שושן מתגוררת בניו-יורק, עושה הרבה כסף ומנהלת רומן סולרי עם בחור אמריקאי בענף-הפירסום, אך כהרגלה הכל נעשה ב-חשאי.

דניאל שינובסקי, שהתגרש מ**מאלון ברי נובין**, חזרה מדיסלדרוף לזמן בלתי-מוגבל, ומי בלה בארץ בחברת אלוף-השיט והדוגמן **אלדר אמיר**, למרות שאין רומן ביניהם — לרב ריחם. לעומתה, הדוגמנית ומלכת-היופי **ספיר קאופמן** עדיין לא החליטה אם היא חוזרת לירועותיו של **יונתן** שלה, או לחיקו של אישה-העסק **דני און**, המתגורר בדיסלדרוף.

חומר למחזה

הבימאי **דוד לוי** ואשתו **ניצה** הם במשבר. "נו, אז מה?" אתם שואלים אותי. באמת נכון. אילו הייתי כותבת לכם כאן על כל משבר בחיי הנישואין של זוגות ידועים בארץ, הייתי ממלאת את כל עמודי העולם הזה. וגם כמה עמודים של נספח.

אבל דוד לוי וניצה נשואים כבר יותר מ-20 שנה, ונרמה היה שהם עברו כבר את כל המשברים האפשריים והבלתי-אפשריים בחיי-הנישואין שלהם. יש להם שני בנים מוצלחים, **בן ואילן**, ויש להם המון חברים, ועבודה מעניינת, והם מכירים זה את זה כל-כך טוב, שכבר שום דבר לא יכול להפתיע אותם.

ובכל זאת יש להם עכשיו משבר מאוד-מאוד רציני, ואומרים לי שהפעם זה סופי, כלומר יהיה פירוד של ממש.

הכי מעניין זה מה אומר על המשבר האח של דוד לוי, **חנוך לוי**. הוא לא אומר כלום. הוא אוסף חומר למחזה הבא שלו, ואם הוא יכניס לתוכו את כל הפרטים, זה יהיה מחזה מאוד מעניין, ואפילו מפתיע.

אין ציפורים בחורף

באחרונה, כשאני מבלה בכל מיני מסיבות ואירועים חברתיים, אני נתקלת פחות ופחות בנשים יפות, ויותר ויותר בנשים שכוננה, כלשוני-העם, "נשות-החברה".

פעם, כשהייתי באה למסיבה, הייתי רואה הר

אילנה סיבוני עם אדי הל היא פנויה להצעות

בה דוגמניות יפות, שעשו לי רע על הלב, מפני שהן כל-כך יפות וחטובות ולבושות יפה ונראות

לקראת סוף השנה — ספירת מלאי

שמא תגלה אשתו את הרומנים שלו. הוא חושש שהמאהבת הראשונה שלו תגלה את הקשר החדש והסוער שהוא יצר עם אחת העובדות הבכירות בכור.

ובין כל החשבוני האלה יש גם **קבלן עשיר**, עתיר נכסים וצרות, **שאשית** מנהלת רומן סוער ויקר עם גבר צעיר, הנמשך אליה כנראה בגלל הצ'ק-אפיל שלה, למרות שהיא בטוחה שזה בגלל הסקסי-אפיל בעלה היורד את העניין, עלול מרוב תיכסול וכעס להתנקם בכך על-ידי העלאת מחירי-הדירות שהוא בונה ומוכר בקצב מסחרר בחצי הארץ.

ואיך אפשר לשכוח את **הקבלן השני**, שהוא נשוי ומנהל רומן גלוי עם **אשת ירדן**, שהיא מפורסמת בזכות מישפחתה? באחרונה היא חטפה סטירה מצלצלת מאמה, שגילתה את הקשר והזהירה אותה. אך נראה שזה רק הגביר את תאבונה של הגבירת.

ואיך אפשר לקפח את **אישיה-מכתורין** העולמי, המנהל רומן חשאי עם אחיה של אשתו?

ואם אנחנו כבר בצד זה של המיתרס, אז אי-אפשר להתעלם מענייה הקורנות מתשוקה ואושר של **הרקדנית** המפורסמת, המנהלת רומן בן זמנית עם **בחור צעיר** יפה-התואר ועם **צעירה** חטובה וכיישנית, והשלישייה הזאת מבלה ביחד.

כן, כל השמות שמורים במערכת. זה הצ'פור שלנו.

בשבועיים האחרונים אירעו כל-כך הרבה פירודים וסיכסוכים מישפחתיים בארצנו הקטנה, שאילו היו מתפרסמים, היתה הממשלה נאלצת למנות שר מיוחד לענייני מישפחה ונישואין, וכמקביל מיקימה תחנות חירום ליעוץ ולעזרה לנפגעים. כשישמעתי את הסיפורים האלה אמרתי לעצמי שאני לא אוסיף שמן למדורה הזאת, שבמילא כבר בוערת מעצמה, ולא אתן יד לפירסומים העלולים עוד להוסיף לפילוג בעם המפורד הזה.

אך במחשבה שניה, הגעתי למסקנה שלפחות יש לכם הזכות לדעת מה עושים החשבוני והמפורסמים, שבמרבית ימות-השנה קובעים לכם איך תחיו, וכמה תשלמו עבור מוצרים אלה ואחרים. או סתם אומרים לכם מה טוב ומה לא טוב. וכך הלאה.

מובן שבחברתי להתחיל ב**איש-ציבור** רסימעה, הנשוי באושר עם אשה פעלתנית כמות. השניים נראים תמיד ביחד, ונראה שרק המוות יפריד ביניהם.

אך מסתבר שהרבה זמן לפני המוות האיש הכיר **מפיקת-ירדן** חביבה, והספיק לנהל איתה רומן שהביא לגירושיה. אשתו עדיין לא יודעת את הסיפור, וגם אין סיבה שדווקא אני אבשר לה על כך.

ותגו דעתכם על אותו **מנהל בכיר** בכור, שכבר ספירתי לכם עליו, המפתח פחד היסטרי מפני פירסום שמו כעיתון. מה שמדאיג אותו זה לא

בקוץ יחזרו הכוכבים למזל קשת ורק בנובמבר יכנסו סופית למזל גדי. תהיה זו תקופה קשה, רצינית, כבדה ומעיקה. דברים רבים יש תנו. אך לא כלום זה יקרה באותה תקופה. את השינויים הגדולים יחושו תחילה מי שנולדו בתחילת המזל ובהדרגה יחושו זאת כל בני מזל גדי.

עבודה וקאריירה

את הקידום בקאריירה חשו ה' גדיים דווקא בשנת 1987, כלומר, בשנה הנוכחית. היו להם הזדמנויות רבות לשנות את מקומם ולהתקדם. רבים מהם אף עשו זאת. הם מצדו דרכים והעזו לבצע שינויים, שעד היום לא העזו לעשות. אולם בעבודה עצמה היה להם קשה. העמידו בפניהם קשיים. היחסים עם הסביבה היו קשים. חוסר הבנה איפיון את אותם קשיים.

שנת 1988 תהפוך את הקערה על פיה. יהיה קשה להשיג קידום בקאריירה או להעפיל לדרגה גבוהה יותר, אך העבודה עצמה תיעשה בקלות. היחסים ישתפרו. הגדיים אומנם יעבדו קשה כהר' גלם, אבל יהנו מהעבודה ויתרמו רבות, הן מבחינת רעיונות מקוריים, והן מבחינת הביצוע, שיהיה יעיל, מהיר ומעורר התפעלות.

כספים

המצב הכספי לא יהיה רע, אך גם לא יציב. כספים יגיעו במפתיע, אך ההוצאות יהיו גדולות מאוד. חלק מההוצאות יהיה עבור טיפול לים רפואיים או תשלום למוסדות כמו למשל בתיאבנות. לא יהיה מחסור בכספים, אך אי-אפשר יהיה להוציא בחופשיות, או ללא חשבון. צריך יהיה לחשב היטב כל הוצאה, ובעיקר להבטיח את הכספים הקיימים על-ידי השקעה בנכסים.

מגורים

אין זו תקופה טובה לחיפוש אחרי דירה חדשה. מחודש פברואר עד כדאי יהיה להשאר במקום קבוע ולא לחפש מקום חדש. מעבר לדירה אחת יהיה מלווה קשיים רבים מדי, והוצאות מיותרות.

בינו לבין

מבחינה זו יעברו על הגדיים לא מעט זעזועים. קשרים שאינם יציבים לא ימשכו. משבר יביא לסיוף מס. ניתוק הקשר יהיה אומנם חוויה קשה, אולם הגיע הזמן לעשות סדר בחיים, ולהתחיל לארגן אותם לקראת מטרה כלשהי. יתכן שקשרים, שהתחילו בארבע ה' שנים האחרונות, ואינם ממוסגרים במיסגרת מסודרת ובטוחה, יפסקו פתאום. אין זה אומר שהגדיים ישארו לבד, אבל אין טעם לחיות באשליה או בציפיות.

קשרים, שיתחילו השנה, יהיו מחייבים יותר. קשרים, שלא יהיה להם סיכוי להימשך, מבחינת ה' עובדות בשטח, יהיו קצרים לג' תהיה להם כל משמעות. הגישה תשתנה. מעכשיו יהיה חשוב לגדיים למצוא בן או בת-זוג שיחד איתם אפשר יהיה לבנות משהו לטווח רחוק. יהיה להם קשה למצוא את מה שמחפשים. אבל כל זה אינו מרתיע את בני מזל גדי. כשי' הם צריכים להשיג דבר מה, הם מוצאים את הדרך ומצליחים.

זוגות נשואים, כדאי שישגחו היטב על המיסגרת. מעכשיו, כל משבר קטן יכול להתנפח, וללא הכנה מוקדמת אף להביא לג' רופים. כוכב יופיטר שיכנס למזל שור (בית חמישי), יביא אומנם אהבות מהסוג הקליל וההרפתקני, אך הממה אינה מאפשרת לה' תולול מבלי לשלם את החשבון. על הגדיים לשלוט בעצמם, כדי שיוכלו לעבור את התקופה בצורה מתקבלת על הדעת.

שיער ארוך וג'ינס צמוד

„ברגע שהפסקתי להיות אשתו של, התחלתי סוף-סוף להיות אלישבע. אני מרגישה שהתחלתי להיות במאוזר, אבל לעולם זה לא מאוחר מדי. מה שלא הרג אותי, חזק אותי.”

אלישבע אושרת, שהיתה במ' שך 15 שנה אשתו של המוסיקאי קרובי אושרת, עברה ימים קשים כאשר נפרדו לפני שבע שנים. קובי חי מאז עם עדה תומר, בוטיקאית, ועם שני בניה, שאביהם נתן, כידוע לכל קור' איירוחילות, הוא בעלה של ירדנה ארזי.

אלישבע, שהסתובבה כל חייה ב' תיספורת נערית קצוצה, הניחה באח' מ' שך 15 שנה אשתו של המוסיקאי קרובי אושרת, עברה ימים קשים כאשר נפרדו לפני שבע שנים. קובי חי מאז עם עדה תומר, בוטיקאית, ועם שני בניה, שאביהם נתן, כידוע לכל קור' איירוחילות, הוא בעלה של ירדנה ארזי.

אלישבע אושרת
לא רק מחזורים צעירים

רונה לשיערה לצמות. היא נראית שיג' עון בג'ינס צמוד, ושומעת כל הזמן שהיא נראית עכשיו טוב מתמיד. החיים החדשים שלה זה לא רק מחזורים צעירים. יש גם עיסוק חדש. תמיד התעניינה בתיאטרון, עוד בתקופ' פת שרתה בלהקת פיקוד צפון. וכיום היא עובדת כעוזרת-בימאי בתיאטרון ילדים ולנוער. היא אף עברה קורס במישיק, „כדי להבין מה עובר על החברה שעל הבימה.”

הילדים לבית אושרת הם כבר

דומה לאבא, מלבד הזקן

סיוון סוקר (21) היא דור שני במישפחת-אמנים. אבא שלה, **יואל שר**, מצחיק, שר ומנגן על סגנר כבר מזה שנים. היא אומרת שהיא דומה לאבא, מלבד הזקן. בימים אלה היא התחילה להופיע כזמרת במועדונים. אבא מגיע מדי פעם להופעות שלה, יושב מן הצד, כשכידו כוסית, ומתמוגג מנחת. („בהופעה אחת הוא היה היחיד שמחא לי כפיים.”)

בינתיים היא מחזיקה בשם-המישפחה המקורי. היא לא החליטה אם תאמץ את שם-הבימה של אבא, או אולי תהיה רק „סיוון”. בצבא היתה פקידה בחיל-האוויר („סתם ביוכזותי שנתיים. לא חשבת ברצינות על שירה. הייתי בכיוון של פסיכולוגיה.”) עכשיו היא לומדת שירה ומוסיקה בבית-ספר רומן. אחותה הצעירה, **שרון**, משרתת בלהקת חיל-האוויר („לה היה יותר שכל” ואלון בן ה-12, הוא המצחיקן של בית-הספר.

סיוון — עניינים כחולות-ידידות, גובה 1.65 מטר, חמודה אמיתית — מקרישה את כל זמנה ללימודים ולהופעות. רוצה להצליח. חבר אין לה עכשיו. מרגישה שאילו היה, זה לא היה הוגן כלפיו, כי אין לה זמן להקדיש

גדולים: **סיגל** (20) השתחררה מהצבא ומתחילה ללמוד שפות, **שירלי** מתגייסת עכשיו ויל'ן, שהוא בן 10, מגלה כישרונות בציור ובמוסיקה. שבע שנים של חיים בנפרד, אבל גט עדיין אין. אלישבע: „מי צריך גט? לא מרכרים על זה בכלל! ביטחון כלכלי יש, קובי הוא לארג' איתנו, אבא נפלא, בא לבקר בכל יום, מרגיש כאן בבית, מצב אידיאלי.”

יש לה, בעצם, הכל. גם אהבה. במשך שנה היה לה רומן עם **איציק סידור**, שחקן ובימאי. הם נפגשו כאשר היא היתה עוזרת-בימאי שלו. עכשיו הם כבר לא ביחד. יש בעיה עם ההכרזים הצעירים שלה: היא כבר היתה נשואה, ילדה שלושה ילדים. הם עדיין רווקים, הרוצים בילדים. מה עושים? אלישבע: „זהו המוקש.”

לייזה מינלי הזמינה אותו לרקוד

קוראים לו **קלאודיו דוארטה**, בן 31, משופם, רזה, ממוצע-קומה. הוא עורך-דין מוסמך, כי המישפחה לחצה, ואחר-כך הוא רכש תואר בפסיכולוגיה, כי זה עניינו אותו. אבל מה שממש היה ברם שלו זה מוסיקה, ולכן הוא עזב את בראזיל לפני 10 שנים ונודד לארצות-

קלאודיו דוארטה
רצין ונאמן לאשתו

הברית, כדי להיות תקליטן. נראה שהוא היה טוב בזה, כי הוא עבר במועדונים שהם הכייהכי, כמו סטודיו 54 ורח'ן באמריקה, וקופאקבנה בלונדון.

לא מזמן הגיע לארץ, כדי לנגן

למישפחה יהודית טובה, שכמעט כל בניה הם עורכירדין? באמת אין מה לרכל, אבל אם הבנארם מוכן לנדב כמה קוריוזים על מפורסמים בינלאומיים, שאותם פגש במהלך עבודתו, זה כבר עניין אחר.

אהבה ראשונה

אולי אתם מכירים את **חיה מרכבס? טוביה צפיר** מחפש אותה, מת לפגוש אותה שוב, אחרי שלא ראה אותה כבר המון שנים. היא היתה אהבתו הראשונה, ומאז נעלמו עיקבותיה. אחרי שקיבל אישור מאשתו **יעל** לחשוף את הקטע הזה בחייו, הוא מספר: „זאת

טוביה צפיר, עם בתו שלומית
אהבה שלא מומשה

היתה אהבה שאף פעם לא מומשה. זה נמשך שנתיים, מכיתה ב' עד כיתה ד'. למרנו יחד בבית-הספר נווה-צדק אצל המורה **סנדיה אלזני**. חיה היתה יפה, נהדרת בלונדית, דומה לקים **נובק**. הייתי ילד ביישן, לא העזתי לספר לה שאני אוהב אותה. כיום היא בוראית נשואה, ויש לה שם אחר.”

הכיסא שלי, כי הוא רוצה לעשות מימס', לעבור מתקליט לתקליט. הוא עשה את זה. היה איכשהו בסדר, אבל לא לגמרי.

„את לייוה מינלי פגשתי בכמה אירועים. פעם ניגשתי אליה והתחלנו לדבר. היא מאוד חברותית. אוהבת לקבל מחמאות, כמו. את נראית טוב” או „השימלה שלך יפה”. המפורסמים אוהבים אנשים המתנהגים כלפיהם בטבעיות, ושלא עושים מהם יותר מדי עניין. הרי הם בניאדם כמו כולם. לפעמים הם די בודדים, ודווקא רוצים לדבר ולהתיידד.

„אחרי שהיכרנו, היא היתה באירוג אחר שבו עברתי. היא ניגשה אליי אמרה „הלו” חביב, ושאלה אם אנחנו יכולים לרקוד ביחד. רציתי מאוד, אבל אמרתי שאני מצטער, אני עובד עכשיו.”

מוסיקה במועדון, ושם, בין להיט ללהיט, סחטתי ממנו את הסיפורים הבאים: „הייתי תקליטן ביוסיה-הולדת של **פרנק סינטרה**. היו שם **ברוק שילרס**, **לייזה מינלי**, **טום סלק**, **פרדי מרקורי** ועוד כוכבים שאני לא זוכר כרגע, וגם חברי-קונגרס שאינני מכיר את שמותיהם. כולם רקדו כל הזמן. היה שמח. לא הביאו מתנות, כי סינטרה כתב בהומנה שהוא לא מקבל מתנות. אף אחד לא הוכיז במשך הערב את הגיל שלו. היתה שם עוגה ענקית, בלי נרות, ועליה היה כתוב „פראנקי מכרך אותכם”.

„פעם נכנס לאחד המועדונים, שבהם עבדתי **מייקל ג'קסון**, בבגדים שחורים נוצצים. הוא ניגש אליי, ביקש שלא אומר במיקרופון שהוא נמצא שם, וגם לא אנגן את השירים שלו. אני חושב שהוא קצת ביישן. הוא ביקש ממני שאפנה לו לכמה דקות את

הנה, הם הרגו מישהו, באו למישהו פחה שלו ועצרו את המישהו ואחר כך גם הרסו לו את הבית. איך אפשר לעשות כזה דבר? אני רוצה לשאול את הישראלים איך הם מסכימים שהממ"ש שלהם תעשה דברים כאלה לפלסטינים? איך הם מסכימים שיעשו לפלסטינים מה שעשו להם בשואה? אנחנו, כמובן, לא מסכימים עם מה שהיטלר עשה בשואה, כי אנחנו אנרי שייים. אבל למה העם בישראל לא אור מר לממשלה שאי-אפשר להרוס את העם הפלסטיני, למרות כל הטיפול הזה? עובדה שהיטלר ניסה להרוס את היהודים ולא הצליח. או הישראלים חושבים שהם יצליחו להשמיד את העם הפלסטיני?

ידיים

כבולות

הבעיה הזו שייכת לכל הפלסטינים בכל העולם. כאן יושבים רק מיליון וחצי מתוך המישה מיליון פלסטינים בכל העולם, או איך אנחנו פה יכולים לייצג את הרוב שנמצא בחוץ? איך אנחנו יכולים לעצור בעדם מלהביע את דעתם? וזמן הצד השני, איך מישהו בשטחים הכבושים יכול לייצג מישהו, הרי הידיים כבולות והרגליים כבולות ואת העיניים עוצמים לנו וגם לא רוצים שנשמע. כשחושבים שאני לא מתאים או עוצרים אותי, או איך אני יכול להיות צד במשא ומתן?

הרי בשום מקום לא בוחרים את האויב. איך הישראלים רוצים לבחור את האנשים שאיתם הם ינהלו משא ומתן?

אני לא יכול להיות שווה לישראלים במשא ומתן כי אני נמצא תחת כיבוש. השליטון הישראלי כל הזמן מצהיר שהוא יקדם את כל אלה שיסכימו לרעיונות שלהם או של ירדן, אבל רוב העם, יותר מ-90% תומכים באש"ף, או איך הישראלים לא שומעים לקולו של הרוב?

עם מי הם רוצים לנהל משא ומתן? עם המנהיגים שהם בוחרים? מי בחר את המנהיגים האלה? איך אפשר לנהל משא ומתן אם לא נותנים לנו להביע את דעתנו?

כשתהיה מדינה פלסטינית כל הבעיות יפתרו. לאורך 40 השנים האחרונות נפגענו מהמילחמה יותר משנפגע כל עם אחר בעולם.

הישראלים צריכים להבין שאנחנו לא נגד היהודים. אנחנו לא רוצים לזרוק את היהודים ליס. אנחנו מגינים על עצמנו כדי שלא יורקו אותנו למידבר ויפזרו אותנו בכל העולם.

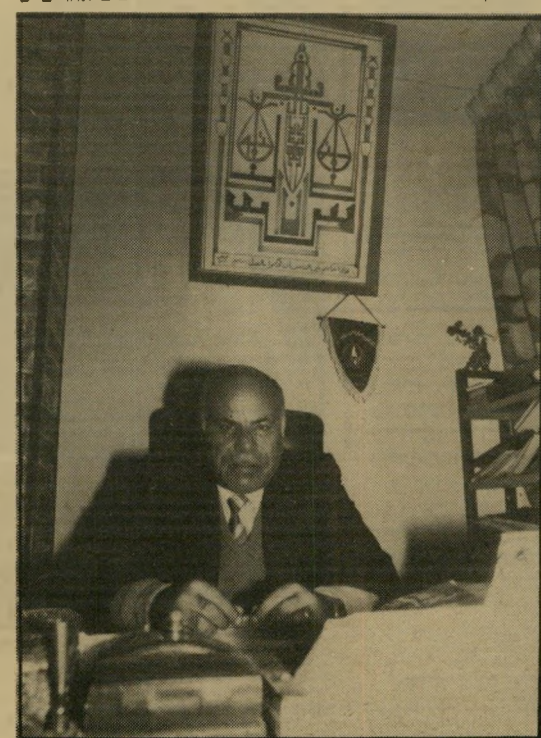
שבו המתינו כוחות צה"ל, כשהם צועקים סיסמות נגד הכיבוש ומניפים דגל פלסטיני גדול בראש ההפגנה. הפגנה זו פוזרה יותר מאוחר בגאז מדמיע שנורה מהקרקע ושנזרק מהליקופטר שעבר בשמיים מעל המחנה.

דגל פלסטיני במחנה הפליטים אל-בורג' שבמרכז הרצועה, נערכה ביום השני בצהריים הפגנה סוערת. כל תושבי המחנה, אלפים במספר, צעדו כגוש אחד לעבר הכביש הראשי,

הם רוצים שאנחנו נהיה כמו שהיהודים היו בהיסטוריה, בלי תעורר דת-זהות, מפורים בכל העולם. בפרק הראשון של החוק הבינלאומי כתוב שכל בני-האדם שווים ושלכולם זכות הגדרה עצמית, או מרוע הישראלים הולכים נגד החוק הבינלאומי? הישראלים לא רוצים שום פיתרון. לכל דבר הם אומרים לא: לא: לא: הם רק רוצים שנשכים לכיבוש, שנשכים שלא תהיה לנו הגדרה עצמית. אבל אולי גם אחרי שנגיד את זה, גם אז הם יגידו לא!

הם רוצים רק להרוג אותנו, לגרש אותנו, לעצור אותנו. **עד כאן דבריו של עורדי-הדין אליקידרה.**

הוא דיבר בלהט. מבעד לחלון אפי שר היה להבחין מידי פעם בתימורות עשן שנבעו ממדורות-הצמיגים שברח"י בי העיר. בחוץ היה שקט למדי, ורק רעש מכונות-הצבא הפך את השקט הזה. אליקידרה השתתף גם בהפגנה של

עורדי-הדין חאלד אליקידרה, שהסביר כי עברו 20 שנה לכיבוש, וציון בצער כי השנה הזו זו השנה הראשונה של 20 השנים הבאות.

הרופא ד"ר זכריה אל-אע"א, יו"ר הסתדרות הרופאים בעזה, שהשתתף בהפגנת שלום עכשיו בתל-אביב ונקרא למחרת לחקירה.

אין מה להפסיד

במהלך שיחותי עם הפלסטינים בעזה ניסיתי להבין כמה ימים יוכלו להחזיק מעמד ללא פרנסה, ללא אפשרות לרכוש מזון בחנויות. רובם ידעו לספר כי בשנת 1936 היתה שכיחה גרולה שנמשכה שישה חודשים. "אנחנו רגילים לעוני", אמרו לי בגאווה, "אנחנו מוכנים לשכיחה ארוכה. אין לנו מה להפסיד."

וזהו בדיוק ההרגשה המתקבלת מסיור ממושך ומעמיק בעיר עזה. הרבה יותר מאשר מסוירים רבים אחרים שי

עברתי במקומות שונים בגדה-המערבית. עזה מהווה את מאגר הפועלים הגדול של ישראל. אם לתושבי הגדה קיימת, לפחות בתיאוריה, האופציה הירדנית, לתושבי עזה אין שום אופציה.

אם חסידיו רומזו מידי פעם, בדרך-כלל באמצעות פרס, כי הוא יהיה מוכן אולי לקבל בחזרה את אזור הגדה המערבית, אזי לגבי הרצועה המצב שונה — המצרים הבהירו באופן חד משמעי שהם אינם מעוניינים לקבל את עזה. לכן ההצהרה כי "אין לנו מה להפסיד" איננה סתם סיסמה פוליטית בעזה, אלא מציאות מרה.

אחרי שיצאנו ממישרדו של עורדי-הדין אליקידרה עשינו סיבוב נוסף סביב בית-החולים ש"פא. "לפעמים", הסבירו לי מארחי, "החיילים יושבים במקום אחד ואחרי שאתה חוזר לאותו מקום הם כבר אינם." אבל החיילים היו שם גם כשחזרנו, גם בלילה, גם למחרת בבוקר.

מכיוון שבעזה אין רדיו מקומי, וגם העיתונים המגיעים לשם הם עיתונים היוצאים לאור בירושלים המיוזמת, מהוות השמועות והדיעות בעלי-פה את מקור-האינפורמציה היחיד לתושביים.

כך, למשל, הגיעה אלי שמועה

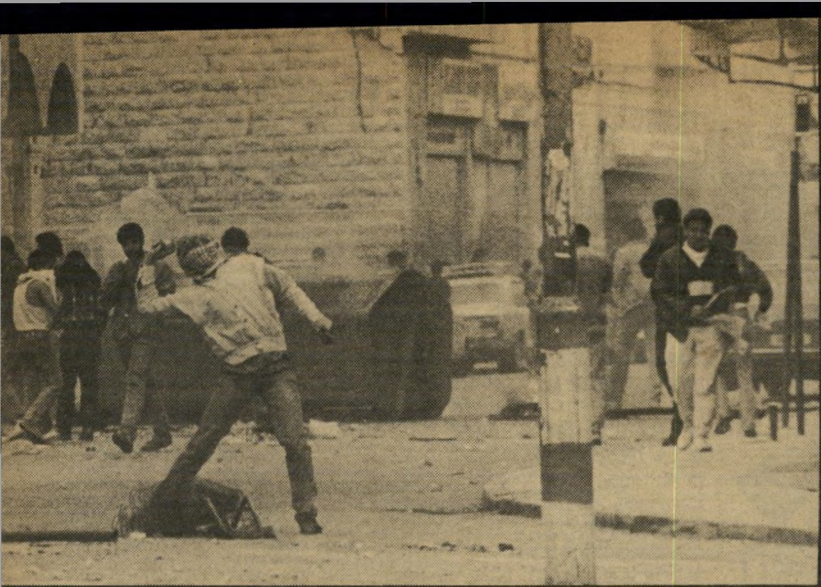
כי מישהו ראה חיילים

מטילים את מימיהם לתוך מאגר-המים של חא'יונס. סיפור אחר (נכון כנראה) תיאר כיצד תפסו מפגינים חיילי ישראלי ככניסה לבית-החולים ש"פא בעזה במהלך הפגנה סוערת, הפשיטו אותו ממדיו, שרפו את המדים ושלחו אותו ליחידתו כשרק תחתונים לגופו. את הנשק, אגב, לא לקחו ממנו, אלא השליכו אותו לעבר חבריו ליחידה שעמדו מטרם אחרים מהאירוע.

גם את בעיית המזון החסר, הסבירו לי, פותרים בדרך של עזרה-הדדית. כך, כשהיה עוצר מתמשך במחנה הפליטים ג'באליה לפני שבוע באו 200 נשים מן הכפר הסמוך, הפרו את העוצר והביאו עימן מלאי-מזון שכלל לחם, חלב לתינוקות, ירקות ופירות טריים, וחילקו אותם לתושבים תחת העוצר. "וחוץ זה", אמרו לי, "בכל הבתים יש מלאי-מזון להרבה ימים של שביתה. ובמקרה הצורך יש עגלות, שעוברות בין הרחובות והסימטות ומוכרות מזון לבתים, כך שלא צריך חנויות פתוחות."

התחנה הבאה היתה פגישה עם ד"ר זכריה אל-אע"א, יו"ר הסתדרות הרופאים של עזה. הוא נבחר לתפקיד לפני שנה. עד אז היה מנהל-המחלקה הפנימית בבית-החולים בחא'יונס. לפני ארבעה חודשים פוטר אותו הממשל הצבאי מתפקידו.

הוא הואשם שהוא חבר בהסתדרות הרפואית, שנאומיו המיקצועיים היו פוליטיים, שהעז לגנות את מה שאנשי

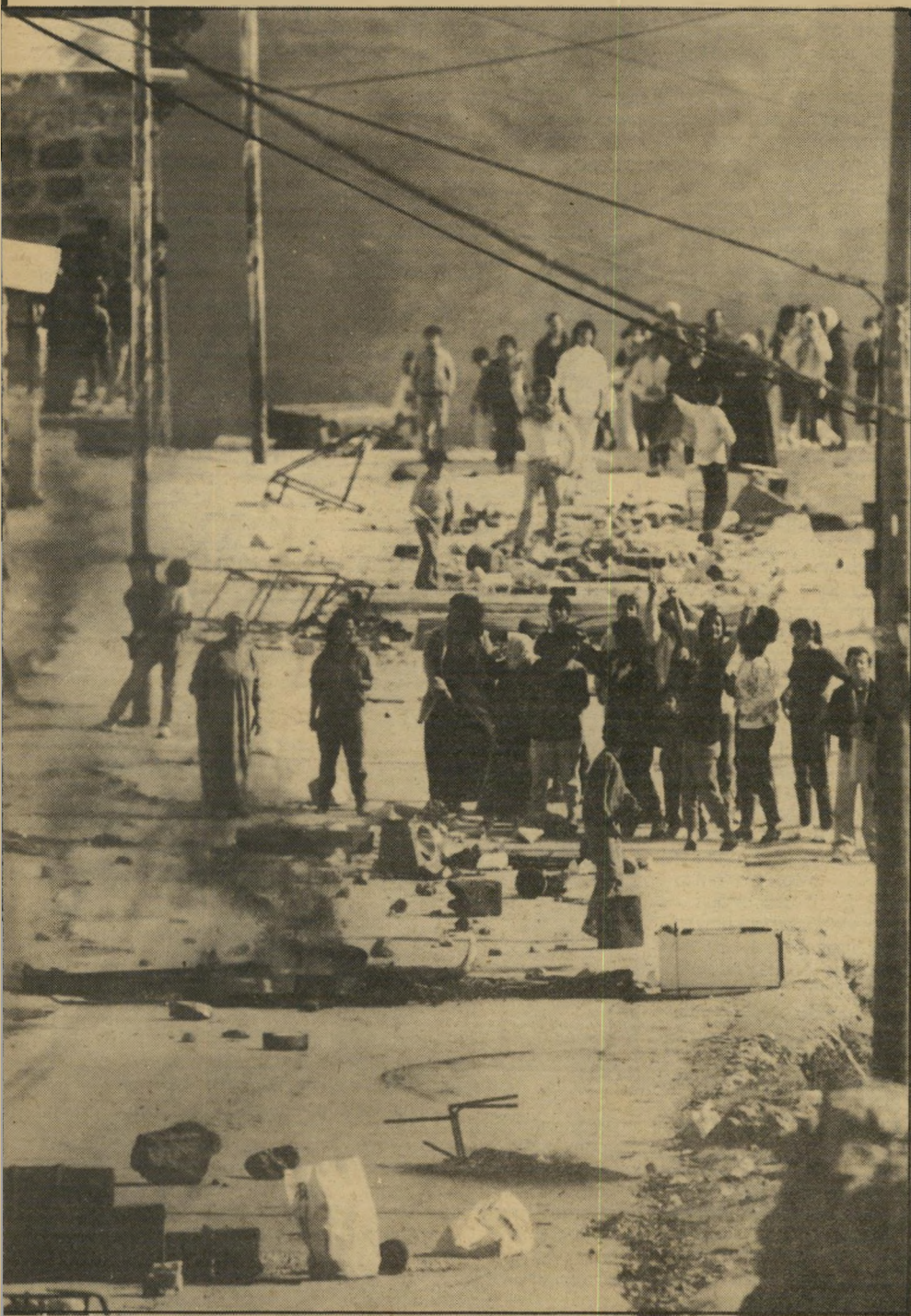
רחמים ישראלי

נתי שוחט, סקופ 80

תמונת רחוב יידי-אבנים הפך לדבר שבשגרה. רעולי-פנים זרקו אבנים לעבר כוחות-הביטחון ולעבר רכבים ישראליים בירושלים המזרחית ובכבישים המובילים לשכונות היהודיות. לא עוד קומץ "מתפרעים", אלא המונים.

מול ענתה כוחות גדולים של מישמר-הגבול נכנסו למחנות-הפלסטיים כדי לפזר המפגינים. רימוני-גז מדמיע נורו בכמויות גדולות. גם אנשי כוח-הביטחון הזילו דימעה. במחנה-הפלסטיים ענתה החלו המהומות בשעות הצהריים.

אחרי יציאת ספט 80

הכפר לבין בית-החולים. אבנים התעורפו לעברם, והיחידה-המיוחדת-של-המישטרה-ללוחמה-בטרור, קיבלה הוראה להיכנס לכפר. מצויירים באלות, רימוני-גז וכלי נשק הם חודרים לכפר. הם חודרים לבתים, פורצים בכוח דלתות, מנפצים זוגיות, מכים נשים וילדים, יורים רימוני-גז. הכפר כולו נתון תחת כיבוש. התוצאה — שלושה פצועים, ומספר עצורים. המישטרה מנסה למנוע מהעיתונאים להיכנס לכפר מחמת הסכנה הנשקפת להם, כביכול. אנשי שב"כ מסתובבים בשטח, עושים בו כבשלהם. דגל פלסטיני מונף בכניסה לכפר, ושטר נאבק נואשות כדי להורידו. שרידי המהומות עדיין טריים. נשים זקנות מצביעות על הנזקים בבתיהן. ילדות צעירות מפנות

קיר הוצצה בין שני חלקי ירושלים. לא חומה עשויה מאבן, אלא מחיצת-זכוכית שעשויה מחומר קשיח. ניתן לראות מבעדו. לא ניתן לחדור דרכו. קשה לקלוט שבמרחק מאתיים מטר בלבד החיים הם כה שונים. ראמלה ביום השבתה הכללית שעליה הכריזו האזרחים הפלסטינים של מדינת-ישראל. שביתת-מיסחר כללית. כל החנויות נעולות. הרחובות כמעט שוממים מאדם. העיר מלאה בכוחות-הביטחון. הרבה אנשי מישמר-הגבול, הרבה צבא ומישטרה, מצויירים בכמות גדולה של רימוני-גז מדמיע, באלות-עץ ופלאסטיק מסוג משונה ונשק חם. עם בוקר מתחילות המהומות בראמלה. הכביש הראשי ריק מאדם. רק כוחות-הביטחון מרוכזים בו. ההמון

העיר שנלא חוברה יחדיו

את שיבריה-הזכוכית וריח הגז עדיין באויר.

זקנה אחת מספרת: "החיילים נכנסו לבית, לא היו בו ככלל גברים. רק אני והבנות שלי. בלי שום סיבה הם פרצו את הדלת, היכו אותי, הפכו את הבית ושברו את החלונות." עוד הכפר רוגש ותוסס, נשמעת בקשר-המישטרה ההוראה הבאה: "אני כבר לא יכול יותר. אי אפשר לעבור על זה בשתיקה. אני מוכרח להיכנס בהם." ההוראה הזו הועברה מהכפר חיומה, שליד השכונה החדשה פיסגת-זאב.

בכניסה לכפר יושבת קבוצה של פלסטינים, תושבי הכפר, שלמרות השביתה יצאו לפנות בוקר לעבודתם כפועלי-ניקיון בעיריית-ירושלים. יום קודם לכן הם הוזערו שאם לא יופיעו לעבודה, הם יפוטרו אחרי 15 שנות עבודה, הם נמצאים בין הפטיש והסדן. רוצים לשמור על מקום-עבודתם, אך מפחדים להפר את השביתה. עכשיו הם יושבים כבר ארבע שעות בכניסה לכפר, ולא מתירים להם להיכנס אליו עד שתסתיים המהומה.

התנהלה שם מלחמה אמיתית. עשרות נערים יידו אבנים, הקימו מיתרסים, קראו סיסמות בנוסח: "ברוח, ברם, נפרה את פלסטין". הם לא נסו, ולא ברחו. כוחות גדולים של מישטרה

מתרכזו בכביש צדדי. ילדים מלפנים, מבוגרים מאחור, מיתרס, הבנוי מצמי גים בוערים וגל-אבנים, מפריד בינם לבין הצבא — חיילים צעירים מילחמת-עצבים מתנהלת

בין שני הצדדים. כולם כעמדת-המתנה. הצבא ממתיך לערבים שלא יצאו לכביש הראשי. הערבים ממתינים לצבא שלא יכנס לתחומם.

כך זה נמשך עד שמישהו מען, קרב לחיילים ומיירה אבנים. אליו מצטרף פים גם האחרים. הצבא נכנס, יורה רימוני-גז. במכשירי-הקשר נשמעת הבקשה לכמות נוספת, רימוני-הגז אוחלים בקצב מהיר. כך זה נמשך עד שהערבים מתפורים.

כביש שועפת-ירושלים, שביתה ה' מיסחר היא מלאה. הכביש שומם והתח' בורה רלילה. רק שלוליות-המים, הן השירדים של אמש. גלייה-אבנים וה' צמיגים הבורעים פנו.

הכפר הערבי עיסויה, שליד בית-ה' חולים הדסה הר-הצופים, היה שקט במשך עשרים השנים האחרונות. עכ' שיו גם שם הופר השקט. בשעות הצ' הריים נקראו כוחות גדולים של מיש' טרה ומישמר-הגבול לכפר. ילדים רגמו כאבנים מכוניות שנעו בכביש. הכניסה לכפר נחסמה. כוחות-הביטחון התארגנו מאחורי הגדר המפרידה בין

מות, הפעם היו הנשים הפלסטיניות פעילות גם הן. לא אחת אולצו המפגינים, שנעצרו בידי כוחות-הבי' טחון, לפנות בידיהם את מיתרסי-האבנים שהניחו.

אלי-טור מחסומי-האבנים, שהניחו בכבישים הראשיים ובכניסה למחנות-הפל' טים, לוו בהבערת-צמיגים. שלא כמו בפעמים הקוד-

השוטרים מצאו להם גם זמן להתברר. מה שהיה פחות מברר היה מראהו של אחד העצורים שראשו זב דם. "ספר להם על כמה מדרגות התגלגלת." שואל השוטר בגיחוך. הפלסטיני העצור מגחך, וכי מה עוד נותר לו לעשות?

יוסי עזיזדור

(המשך מעמוד 9)

אני זוכרת אשה אחת, ששני בניה היו עצורים בבתי כלא ציוניים. היא היותה את הקשר שלנו עם בתי הסוהר האלה. מאחר ולא יכולתי להחביא ב"בית את הכרוזים שהיה עלי לחלק, מפ"חד הור, הסתירו אותם שכני ברצון. באחד הלילות, כאשר חילקתי כרוזים, ניגש אלי גבר שיצא מסימטה צד רית וביקש כרוז אחד מהחבילה שבירי. הופתעתי לגמרי. (המטרה היתה לחלק את הכרוזים, מבלי לתת אותם ישירות בידיו אנשים, מפני שזה היה כרוז בסכנת מעצר).

ניסיתי להעמיד פנים, וטענתי שאין לי דבר, אך הגבר התעקש וניסה לשכנע אותי שהוא. בצד שלנו, כמו שאומרים, לבסוף, מפני שרציתי להיפטר ממנו כדי להמשיך בעבודה, הנחתי לאינטואיציה שלי לגבור על חוש הזהירות. נתתי לו את אחד הכרוזים שהיו בירי, והוא הסתלק.

חיילים פרצו לכיתות

לעומת זאת, היו גם ניסיונות אחרים, פחות נעימים, שנבעו בעיקר מהחשד לנשים בחברה שלנו. פעם עמתי בתצפית במקום מסוים במשך כמה ימים ברציפות. בעל"ה המכולת שם לב למעשיי, וכנראה יחס להם משמעות שונה בתכלית — של כוונות לאימוסריות. הוא ניגש אלי

להפגנה. כששמעו את ההתפוצצויות, פרצו הציונים, שסיירו באזור, לבית הספר. הרגשו מטופשות מאוד על שלא היינו זהירות יותר. אילו אחת מאיתנו היתה נחרד בזמן ההתפוצצות, היא היתה נפגעת.

בכל פעם כשקיבלו השילטונות הציוניים מידע על דברים המתרחשים בין כותלי בתי הספר, הם היו פורצים פנימה. פעם אחת הם היו אכזריים באופן מיוחד. הם כיתרו את בתי הספר, ויחידה גדולה של חיילים פרצה לתוך הכיתות. לא נותרה אף תלמידה אחת שלא הוכתה באכזריות בידי החיילים, אחת מהנערות אף איבדה את עיניה. נערות שניסו לתפוס מחסה מתחת לשולחנות נמשכו משם בשערותיהן והוכו. החיילים העמידו את המורים והמנהל בשורה במסדרון, ואיימו להרוג אותם אם ינסו לצעוק לעזרה או לבוא לעזרת הנערות. היה צורך לאפשר 200 נערות בגלל גפיים שבורות או זעזועי עומה. היה צורך לפנות את בית החולים המרכזי כדי לפנות להן מקום. מיספר הנפגעים היה אף גבוה יותר, אילמלא התערבו הנשים באזור המכר נה שג'עיה ("האמאציה"). הן היו ידועות בהעזה שלהן מול החיילים הציוניים. כמאה מאותן נשים לחמו בידים ריקות בחיילים שסבבו את בתי הספר. הרגיוה אותן במיוחד העובדה שהחיילים לא איפשרו גישה לאמבולנסים, שהיו צריכים לפנות את הנערות לבתי החולים. אני זוכרת שאחת מהנשים אף ניסתה

בניהמישפחה. שרה אווירה של הודות עם המישפחות ושל זעם על השילטונות הפאשיסטיים. לפעמים, כשהיה לוחם ידועימיוחד נהרג, אחרי תקופה ארוכה שבה הסתתר וגרם אבירות כבדים לאיירי, היתה השמועה על מות הקרובים שלו מתפשטת כאש בשרה קוצים. כיכר בתי החולים היתה מתמלאת באנשים אחוזי זעם. הם היו פורצים לכיתיהחולים, מרימים את הגופה גבוה מעל לראשיהם ויוצאים להפגנה, כשהם קוראים תיגר על חייליהאויב החמושים. את כל זה אני זוכרת כאילו זה קרה אתמול.

מות הקדושים של אחי

לורינו חינו אותונו כמו מישפחות רבות אחרות. לא היינו עשירים וגם לא עניים. מעולם לא חסרנו דבר, והורינו היו גאים בעצמם מפני שהיו מסוגלים לספק את כל מחסורנו. לכן חטפו הלא כשנודע להם שאחי הצעיר היה חבר באירגון ההתנגדות. היה מקובל על כולם שאנשים בחור בדרך ההתנגדות רק מפני שהיו וקוקים לכסף. מישפחתי גילתה את המעורבות הפוליטית של אחי שישה חודשים בלבד לפני שמת מות קדושים.

באחד הימים הוא הגיע לבית בריצה וסיפר שמישהו בכלל הודה והזכיר את שמו. היה עליו להסתתר. במשך חצי שנה היינו רואים אותו רק בקושי, במקומות מבודדים. במשך תקופה זו ניסה ללמוד לבגרות, עבר את המבחנים ואף התקבל לפקולטה להנדסה באוניברסיטת קאהיר. מיספר פעמים באו הציונים לביתנו ואיימו עלינו, כדי לנסות ולברר היכן הוא מסתתר, אך לשווא. לפעמים היו מופיעים אחרי חצות, פורצים לבית והופכים את המיטבה. חיילים במיקלעים מכוונים היו עומדים על הגג, בפתח הדלת, בחצר הקדמית ובבית עצמו.

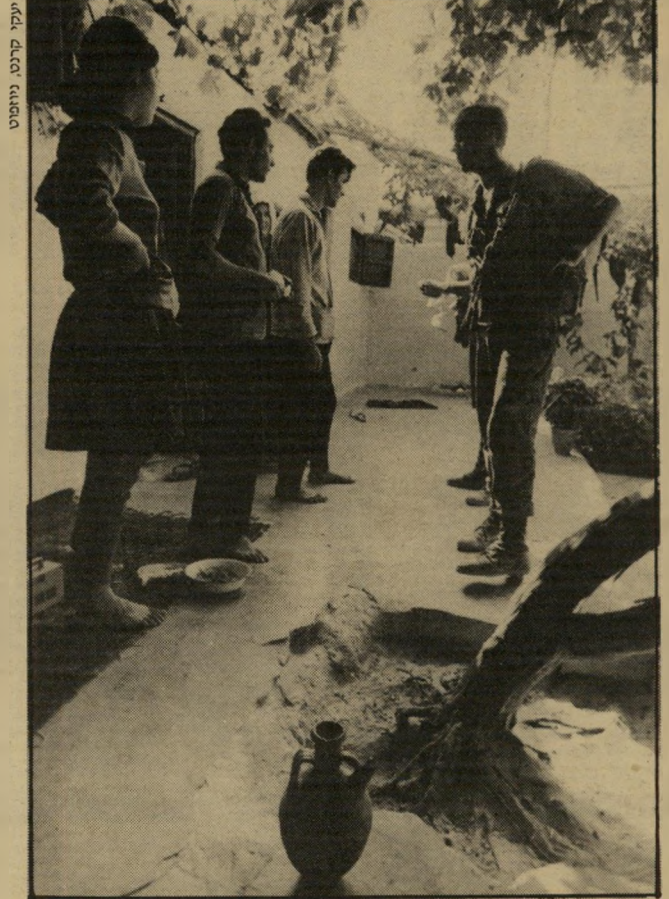
ואז, ב־1 בינואר 1970 אחריהצהר ריים, הם פרצו לביתנו בפעם האחרונה. הייתי לבדי בבית. כל שאר בניהמישפחה היו בשוק. השכונה כולה היתה מוקפת. החייל האחראי סיפר לי כי אחי נקלע לקטטה ושהוא עצור בתחתית המיטטה. נאמר לי להוריע על כך לגנרל שפחתיו ולהגיד להם לבוא. כש הגענו לתחתית המיטטה, נודע לנו שהוא מת כבר לפני חמישה ימים. גופתו היתה נקובת כדורים. במותו היה בן 21 ושלשה חודשים.

מאחר יותר גילינו כי משתף פעולה גילה את מקום מחבואו של אחי ומסר על כך לשילטונות. הציונים הקיפו את החדר שבו הסתתר. התחיל קרב. לפני שהצלחתי להרוג את אחי, הוא הרג את מפקדהכוח הציוני ופצע כמה חיילים נוספים.

החברים שלנו גילו מי היה משתף הפעולה. הם נשבעו שהוא ימות וייקבר, עוד לפני שסיפיקו לקבור את אחי. הם קיימו את הבטחתם. למחרת היום נורה משתף הפעולה, ומישפחתו אכן קברה אותו עוד לפני שבכלל נודע לנו על מות אחי.

לא אתאר את האבל והעצבות שיררו עלינו, רק אכזר פרט חיובי אחד שנבע מהטרגדיה. ההלם שנגרם לבניהמישפחתי עקב מות אחי גרם להם להבין מהי המהפכה ומהן מטרותיה. ההבדל בגישתם לא היה כליכך דראמתי עד שאעז לספר להם על חברותי שלי באירגון, אבל הבחנתי בשנינו מסויים בגישתם כלפי אחרים, שהם ידעו שהיה להם חלק במהפכה. הם התחילו לקבל דברים בצורה שונה, הביעו אהדה והסכימו לעזור ולתרום. בניגוד למה שציפו השילטונות הציוניים, הכאב והטרגדיה שכפו על עמנו לא גרמו לנו לכרוע בך. להיפך, זה גרם לנו לחלוקה ולחלוקה של הציבור למחלמה כביכול.

לבסוף עזבתי את רצועת עזה, אך לא מפני שגורשתי או שנרפתי, כמו רבים אחרים. עזבתי את הרצועה כדי ללמוד באוניברסיטת ביירוט. עקשני, אחרי שהייתי מחוץ לשטחים הכבושים במשך תקופה כה ארוכה, איבדתי את זכותי — לפי השילטונות הציוניים — לחזור למולדתי, פלסטין.

חייל בעת חיפוש בעזה (1969) אחת התלמידות איבדה את עיניה.

והציע לי כסף. הייתי כה נרגשת שהרמתי עליו את קולי. בעיקבות המיקרה הזה שלח אתי איגרון מאז מלווה גבר למשימות מסוג זה.

גילים, כלומר בבית הספר. בגימנסיה שבה למדתי למדו 1000 נערות. כולנו לקחנו חלק בהפגנות. באחד הימים הסכימו כל הנערות לעצור בהפגנה לזכר אירוע מסוים, שאינני זוכרת אותו כרגע. לבית הספר שלי יצא שם כעושה צרות" לשילטונות הציוניים, גם שציפנו לכך שהחיילים יהיו אכזריים מאוד בפיוור ההפגנה. לכן הכנו מראש בקבוקיבערה, כדי להשתמש בו להגנה עצמית, לפחות כשנכנו. את בקבוקיבערה הס"תננו בשורותיהכוננו, על אדן הלחון. אך לא לקחנו בחשבון את השמש, שחימה את הפצצה הביתית. היא התפוצצה בחדרהשרותים עוד לפני שיצאנו

עזה כמוות

(המשך מעמוד 36)

אמל עשו לפלסטינים בלבנון ואת הריגתו של סטורנט באוניברסיטת ביירוט בשנה שעברה. היום עובד ר"ר אליאע'א כרופא פרטי.

במוצאי השבת ראה עסישראל את ר"ר אליאע'א מעל גבי מירקעיהטלוויזיה כאשר השתתף ונאם בהפגנת תנועת שולום עכשיו שנערכה בתל-אביב.

כיום הראשון בצהריים, למחרת ההפגנה, נקרא הרופא לחקירה במימשל. הוא נשאל מי הזמין אותו להשתתף בהפגנה, אם היה לו רשיון לכך מן המימשל, מי עוד נסע איתו מהרצועה, ומה אמר למפגנים בתל-אביב.

זו לו הפעם הראשונה שהוא משתתף בהפגנה בישראל. ההפגנה נערכה כדי לאמר לישראלים ולעולם שיש בישראל אנשים שאינם מסכימים עם מה שקורה בשטחים הכבושים. אני הלכתי כדי להסביר לישראלים את ה"מטרות שלנו, את הרצון שלנו בשלום.

עובר בשיירת ג'יפים בכביש הראשי של עזה. עשן שחור של צמיגים בוערים, מש"מש תנאורה ורקע למילחמה שפרצה בין תושבי עזה, לכוחות הכיבוש.

לאמר להם שאנחנו לא טרוריסטים כמו שרוצים להציג אותנו. "הלכתי כדי להוכיח שאנחנו לא נגד היהודים ולא נגד ישראלים, שאנחנו רוצים לחיות כמוהם במדינה משלנו עם רגל משלנו ודרכון משלנו. הלכתי להגיד לישראלים שאילו הם היו חיים תחת כיבוש הם היו מתנהגים בדיוק כמונו, שזו תגובה טבעית לעם שנמצא תחת כיבוש."

הרופא הסביר כי בואם של המתנחלים לרצועת עזה הדליק את הלהבה. הוא סיפר כי שליש מן הארמות של רצועת עזה הופקעו על ידי המימשל וניתנו למתנחלים. הוא הזכיר כי לפני 1978 היו באזור מעט מתנחלים, אך אחרי מימוש הסכם השלום עם מצרים ופינוי חבלימית, התמלא השטח בהתנחלויות.

"לפני ביסוס ההתנחלויות ישראלים יכלו לבוא לעזה בלי בעיות, אבל אחרי שהתושבים פה הרגישו שהמתנחלים באים כדי לנשל אותם מפה, אז התחילו להתנגד."

נשכחו מן העולם

לאורך כל השיחות עם הפלסטינים בעזה ניסיתי להבין איזה צעד יכול לגרום להפסקת השביתות וההפגנות. לאיש לא היתה תשובה ברורה. הרוב דיברו על דברים כלליים. על נסיגה מהשטחים הכבושים. על זכות להגדרהעצמית, על דברים עקי רוניים וגדולים, שאף אחד מהם לא יכול לקרות באופן מעשי מחר בבוקר. אבל הכאב רב. רבים ריברו על המיסים הגבוהים, אחרים על אפשרות לייצא את המוצרים, דבר שביא לר"ווחה כלכלית, והיו שדיברו בכאב על הקשיים שמערימים הישראלים לאי-חודשישפחות.

גם ר"ר אליאע'א ריבר על כך: "אין זה יתכן", שאל, "שמישהו שבא מב"ריתיהמועצות מקבל באופן אוטומטי אזרחות ישראלית ומי שנוצר פה לא יכול לקבל היתר לחזור לרצועה?"

גם לרופא לא היתה תשובה ברורה מה יכול להפסיק את ההפגנות, אבל אם אני ארגיש שתהליך השלום התיחיל, גם אם ארע שזה יכול להימשך כמה שנים, תהיה לי תיקוה, אני אראה אור, אפילו אור של נר, בתוך החושך הגדול. אם לחולה תהיה תיקוה הוא יבריא גם בלי טיפול רפואי.

אנחנו, הרופאים, אומרים שלפני

(המשך מעמוד 42)

תמרורים

המורה לגרמנית

נקבע ♦ לחתן פרסישראל במדעי ההוראה, פרופסור משה גורשטיין, 62, על מופעיו בחקר המיקרא. גושן, יליד ברלין, הוא דוקטור בבלשנות שמית, שרכש את השכלתו בירושלים ובאוקספורד ושמר עולם לא הסתגר בו. אמותיו האקריות. בנוסף לעריכת ההוצאה החרישה של הקונקורדנציה של התנ"ך, היה ממנהיגי הסדר להוראת השפה העברית בבתי הספר העבריים. משך שנים היה בעל טור שבועי ללשון העברית ביומון הארץ והוא האיש שלימד, בשעתו, את יצחק נבון, כיום שריהוינון, את הלשון הגרמנית.

המתרגם מארמית

נקבע ♦ לחתן פרסישראל במדעי ההוראה ויחד עם פרופסור משה גושן, ראה לעיל, הרב עדין שטיינזליץ, 50, על מופעיו בפופר לארצותיה של התלמוד. שטיינזליץ, יליד ירושלים וכיום ראש ישיבה קטנה, הוא חוזר בתשובה (אחרי ססיים את לימודי הכימיה, המתמטיקה והפיסיקה באוניברסיטה העברית בירושלים). די רוגל בהתפייסות בין הרתמים לחילוק ניים. הוא נודע בהוצאה לאור של (עד כה) 19 כרכים של התלמוד, אותם תרגם מן הארמית, שבהם נכתב חלקם הגדול. וגם טרח לבארו ולנקד בני קוד מלא.

הימנון הפלמ"ח

נחוג ♦ בעיקר חורו, יוסי הולדתו ה-75 של זרובבל (בצל התאונה) גלעד, משרור, סופר ועורך. גלעד הוא מחברם של הימנון הפלמ"ח (ראשונים חמדי אוחנו...) 17 סיפורי שירה, שיבעה סיפורי פרוזה וספר זכרונות אחד (אוחנו) כתב במשותף עם אשתו השנייה, מרעי גית עולה מבריתניה. גלעד, שערך במשך 30 שנה את ירחון הקיבוץ המאוחד מבפנים, ידוע גם כסיפור מן הסתור, על פעילות היישוב היהודי בארצות ישראל בימי מלחמת העולם השנייה.

מתנת אהבים

נחוג ♦ ברומא, יוסי הולדתו ה-80 של אלברטו (האיש) מרומא) מוראביה, מחשבי סופריה של איטליה. מתנת יוסי הולדת שקיבל מוראביה היהודי (הוא נולד בפירנצה, כאל-ברטו פינקלה) מאשתו השלישית, הצ'ירה ממנו ב-47 שנים, היא סיפרה הראשון, שיצא זה עתה לאור, ושבי מרכזו תיאור מפורט של עיסקיהאדי בים שלה, לפני נשואיה, עם מנהיגיה הרוויים בלבנון, וליד ג'ומבאלט.

נסיר נגד הימלר

נחוג ♦ בוימנהוף שבצפון גרמניה, יוסי הולדתו ה-80 של הנסיך לואיס פרינצינג פון פרויסן, הטוען לכתר גרמניה כיושר הבכיר לשושלת ההוינצולרים, ששלטה בגרמניה עד 1918, עת הודח סבו של פון פרויסן, הקיסר וילהלם השני. פון פרויסן הוא אב לשיבעה (ארבעה בנים ושלוש בנות), שהעדיף בצעירותו לעבוד כמכונאי פשוט במפעלי מכונות בארצות-הברית, אך שרת, במלחמת העולם, כמורייטיס בחיל האוויר הגרמני, מה שלא מנע ממנו לקחת חלק בקשר הנפל נגד היטלר בקיץ 1944.

אבי חמשת הבנים

נקטר ♦ בכפר טינבה שבקירבת ריכוז אלפבית'י של כל המילים המופיעות בחנך. לפי שורשיהן, חרומ מובן לטויות ומאיי-הסקומות בהן הן מופיעות בחנך ושורשן בעם האחרון. נה עניידי הדרר עולמה מאודעלקרן ב-1895 בליפצי הגרמנית.

נעמי אדווה הכירה את הדסה מונסה בכלא. היא מגלה:

ב עוד ימים אחרים תדון וערת חריגים בעניינה של הדסה מונסה, לשעבר סגנית-מנהל בנק צפון אמריקה ולפי כל הסימנים תחליט לשחרר אותה. מונסה הורשעה ונידונה לחמש שנות מאסר בעקבות עסקת-טעונו, שבה לא הואשמה בגניבת כספי הבנק, היות ונסרה למיטרה פרטים על כספים שהוברחו לשווייץ. הדסה מונסה מרצה את עונשה בנוהד-הירצה. ועדת-חריגים היא ועדה רפואית, המתכנסת לעיתים רחוקות, והחלטותיה גם הן נדירות ביותר. זוהי ועדה היכולה לצמצם את תקופת-מאסרו של אסיר, בגלל מצבו הרפואי הקשה (כמו המקרה של יהושע בן-ציון).

מונסה

עומדת להשתחרר!

דבר ממיטבה-הכלא. היא טוענת שהאוכל אינו כשר-למהדרין, וניזונה רק מדברים שהיא רוכשת בקנטנה. זוהי גם הסיבה לכך שהיא מקבלת 20 פריווילגים בשבוע, כאשר לכל אסירה מותר לקנות רק שניים. הדסה לבושה לרוב בטרנינגים אופנתיים ובכפכפים, על פירקיידיה מיתקני-עור אלסטיים או תחבושות אלסטיות, שאותן היא מסירה כשהיא מחליפה ספרים בספריה, או כאשר היא עובדת במחשב. ציפורניה מטופחות, ופניה נקיות מאיפור. לכל אסירה מאפשרים ביקורים אחת לשבועיים, במשך חצי שעה. ואילו

בדרך-כלל משחררת ועדה זו אסיר מהכלא מסיבות הומניטריות, כאשר ימיו של האסיר ספורים והוא סובל ממחלת-לב או ממחלת-הסרטן.

עשירה בידידים

את הדסה מונסה פגשתי כאשר עברתי לאנגיה-המקדמים בכלא, שם היא נמצאת. פגשתי אותה בראשונה בחדרה של מרים וגל (שנאשמה בייבוז ק"ג הרואין בפרשת גאוז-חקק, ונשפטת לשבע וחצי שנות-מאסר). היא מתגוררת בתא יחד עם אביבה גרנות.

הדסה מונסה, הנקראת בפי האסירות בשם "דסי", אשה קטלת קומה ממר צעתי-מוכה, חיוורת, פנים נאות נקיות מאיפור, ומבט ממורר בעיניים, הביטה בי בעיניים. שאלתי אותה: "מדוע את מתבי-דלתי?"

היא ענתה: "זכותי להתברל ולהת-חבר עם מי שאני רוצה, וחנך מזה יש לי עוד כמה פריבילגיות!" יותר לא דיברה איתי, ויצאה את החדר.

כעבור כמה ימים, כשעברתי במרכז החינוך של הכלא, שם עובדת הדסה, פנתה אלי ואמרה כי כעסה עלי מאוד, היות ושמה שאני מתעניינת במעשיה וחוקרת מדוע אינה קמה לספירת הבוקר ביום השישי, כיתר האסירות, ולא מוציאה את המיוזון לחצר, כמו יתר הנבנות.

אמרתי לה כי כל האסירות מדברות עליך-כך שהיא יוצאת-דופן, ושהיחס אליה מצד ההנהלה הוא שונה. הדסה ביקשה שנמשיך את שיחתנו בחדר-הסיפריה, שם היא משמשת כספרנית בכל יום שישי. היא היתנתה את השיחה בכך שלא אכתוב עליה דבר.

אני אדם פרטי" הסבירה לי. "אם ארצה שיכתבו עלי, אזי יש לי הרבה

למונסה מאפשרים ביקורים רבים, ש-נמשכים זמן ממושך. נוסף על הביקור רים של קרוביה באים אליה מיספר רב של עורכיידין, השוהים איתה שעות ארוכות. אין לה חברות בכלא, והיא שומרת על מחק מסויים. הצורה שבה היא פונה אל אסירה זו או אחרת מזכירה פניה של מורה לתלמיד סורר. היא מתגוררת ביחד עם "הנוכלת הצדקת", אך אין ביניהם כל קשר חברתי. "הצדקת" מספרת כי מונסה קוראת

במשך כל הלילה ורואה תוכניות טלוויזיה ביום השישי עד הצות. מובן שבגלל היותה דתית אין הדסה מדליקה את הטלוויזיה בעצמה, אלא מבקשת מאחת האסירות החילוניות לעשות זאת עבורה.

חוג ליהדות

הדסה מקבלת את כל העיתונים, ומחלקת אותם בגדיבות לכל דור. גם אני קיבלתי ממנה עיתונים, לא פעם, כאשר לא היו לי ביקורים. הדסה נוהגת לספר כי איש לא חושב שהיא אסירה, ובאופן קבוע, כאשר באים אור-

מונסה נהנית בכלא מזכיות יתר רבות. היא טוענת שהיא חולה מאוד, אך אינה מסוגלת להגדיר את המחלה. היא ממתינה לשיחרור — אחרי שריצחה שנה מתוך חמש

חיים לכלא, חושבים שהיא חלק מהסגל. היא מבלה במרפאה שעות ארוכות ומסתובבת במיטקיי-שמש כדים מאוד. במשך רוב שעות היממה. זאת בגלל, כאבי-הראש הנוראיים, אמרה לי, כששאלתי אותה ביום גשום וחשוך מדוע היא מרכיבה מיטקייים אלה. למרות מחלותיה וכאביה, משתתפת הדסה בחוגים אחרים באופן פעיל. בחוג ליהדות היא מפרשת לרוב את פרשת-השבוע.

יש לה ידע נרחב ומעמיק בכל הנוגע

האב הסביר פעם את עובדת רווקותם של ארבעת בניו שמחוץ לכלא, והחיים ביריד ובארצות-הברית, בכך, שאין אישה המוכנה לשאת את אחיו של רוצח קנרי, המרצה עונש מאסר-עולם על פשעו.

רמאללה, בגיל 78, בישראל סירי, חלקאי שטקס בכתיבת קמיעות ונחשב בכפרו לקוסם. סירחאן היה אביהם של חמישה בנים, שהנודע בהם הוא סירחאן סירחאן, רוצחו של הסנטור רוברט קנרי, בעת שזה רץ לנשיאות ארצות-הברית ביוני 1968. סירחאן

מועדון המתווכחים

נקטר ♦ בירושלים, בגיל 80, אליעזר ליאוניד ברזצקוס, מתכי-נדרעים יליד רוסיה, שהיה כאיש מיש-רד אשה-ממשלה ולאחר מכן כאיש משרד-הפנים, מיוזמיה של מדיניות

לעניינידת, תנ"ך ומיקרא, ואחת לשבוע היא מעבירה חוג לסיפורי המיקרא. השתתפתי בחוג של הדסה באופן קבוע. זה היה החוג המעניין ביותר. הדסה חילקה את סיפורייה מיקרא לנושאים כגון: "אהבה ובגידה", וסיפרה לבנות את סיפורי-המיקרא בל-שון עממית ובצורה מרתקת. החוג התנהל בבית-הכנסת. מסביב על הקירות היו תלויות תמונות של רבנים וגדולי-התורה ומתחת לתמונות, על כורסאות אלגנטיות מרווחות, מצור פות בקטיפה סינתטית בצבע חום בהיר, ישבו רוצחות. גנבות, מכריחות-סמים ופרוצות, והאזינו בשקיקה לסיפוריה של הדסה. היחידה שפנתה אליה בשאלה היתה אביבה גרנות. זו היתה תמיד אותה השאלה: "נו, מתי תספרי כבר על זיונים?" והדסה היתה עונה: "הפעם לא. אולי בסיפור הבא!"

למרות רצינותה של הדסה ואופך דיבורה ההחלטי, הפגיעה אותי תגור בתה למיקרה שקרה לה באחד הביקור רים, כאשר אחד מאחיה, ששב מארצות-הברית, בא לביקור בכלא. כמו לכל מבקר נערך אצלו חיפוש, ולמר-בהיפלא התגלתה חתיכת-חישש בכי-סו. במיקרים כגון אלה פותחים בדרך-כלל בחקירה, דבר שלא קרה הפעם.

הדסה התייחסה לעניין בשיווי-נפש, והסבירה כי האת, שהגיע מארצות-הברית, חשב שכמו שלא מתייחד סים לעניינים כאלה שם בכבוד-ראש, גם כאן זה מותר. העניין די הצחיק אותה.

למרות התחבשוש שעל ידיה, מיש-קפיה-שמש, דיאטנה-הפריוורט והביקור רים התכופים במרפאה, לא נראית הדסה כמי שחולה במחלה אנושה, ושי-ימיה ספורים. אך בכליאות, אם תצליח להשתחרר מהכלא בהמלצת ועדת-חריגים, וזאת אחרי פחות משנת-מאסר אחת מתוך החמש שנגזרו עליה, אני מאחלת לה שתצליח.

אורמיל

נציגת תורה אירופית

הלוואות

מבצע החדש

1,000 ש"ח ללא ערבים
2,000 ש"ח עם ערב אחד
20,000 ש"ח ל-36 תשלומים

לרכישת רכב

עד 100% מימון
עד 42 תשלומים

ת"א: 03'285244/5
03'333518
03'332752
ראש"ל: 03'9662671
פ"ת: 03'906511
נתניה: 053'615863
053'615870
חיפה: 04'640768
כרמיאל: 04'985080
אשדוד: 08'534571
08'561717
באר שבע: 057'74243
אילת: 059'71743

תן

טרמפ לחייל

אל תאמין לאוזניך!

- אנו מספקים:
- * ציוד להקלטת שיחות בטלפון
- * מכשירים למניעת ציחתים בטלפון
- * שירות לגילוי האזנות סתר
- * מזכירות אוטומטיות

רדיו דוקטור בע"מ

ת"א, שלום עליכם 18, טל' 286444

הייתי עבריין משתקם?

עוד ניסיון לשכור דירה שנכשל כבר בשיתוף טלפון ראשונה.

השורשים היהודיים

כ"ל הכבוד שהיית ישר איתו, וסיפרת לי את הכל. אני יכולה להבין אותך, מפני שגם לי יש אחות שסטתה מדרך הישר בעבר, וכעת הכל בסדר איתה. תסלח לי, אבל לגבי שייך דרך יהיה לי קשה מאוד למצוא לך משהי. אני לא מאמינה שבמצב הזה תהיה בחורה שתהיה מוכנה להסכים וליצור איתך קשר. אין לך מה לחפש אצלנו. אולי בעתיד, כשתרגיש משוקם יותר, תנסה לפנות אלינו. אני רק יכולה לייצג לך באופן אישי שתחזק את השורשים היהודיים שלך, תפנה ליישוב, ואולי כך תמצא את דרך הישר.

התשובה השלילית של מול השדכנית וסירובה לשרך לי נערה כלכלית נגרמה בעיקבות דבריי, שנאמרו לקראת סוף השיחה. "אני רוצה להיות גלוי איתך, כי את עושה עלי רושם טוב מאוד, וגם מפני שזה לא צחוק, כי מדובר בכתובת לכל החיים. אני לא רוצה לגרום צער לאף אחת כאשר היא תגלה זאת מאוחר מדי. ובכן, רגע של הפסקה ובגימגום קל, העניין הוא כזה, שישבתי שנתיים בבית סוהר, והשתחררתי באחרונה. כיום, כמובן, אין לי כל קשר עם זה. אני עובד, מתפרנס ככבודי, יש לי חברים טובים, וכל מה שקרה נמחק מבחינתי."

מול, שהיא גם אם לשישה ילדים, עוסקת בשירוק, לרביה, כמיצוה, ולשמישיים.

אחרי שדלתה ממני את כל הפרטים שהייתה מעוניינת בהם, היא אמרה לי, "אני רוצה שתתקשר אלי באמצע השבוע. אני מקווה שאספיק לעבור על כל הכרסות שלי, וכמעט בטוחה שאמצא משהי בשבילך."

בסיום השיחה, בעיקבות התגלותי כעבריינית לשעבר, היא ביטלה כל אפשרות להשתדך לבחורה באמצעות ה"מישרר שלה."

אפשר גם אחרת

האם אפשר גם אחרת? האם אפשר לקבל את העבריינית המשתקמת בצורה שונה, בצורה אחרת, בצורה תומכת?

למרות הסירובים והדחיית המרד, ובתי גם ביחס אחר. בכניסה לבניין מלחכות טרה, באיור התעשייה תל-אביבית, ניצבים שני מיגדלים גבוהים ורחבים, העשויים מבטון אפור.

לרגלי מיגדלי-ענק אלה שוכן, בצריף במין קרוואן, מישרר כווארס ייצור של טרה.

שם פגשתי במר אידלסון, שהחליף זמנית את מנהל-כוח-האדם ייצור, שהוא גם חבר בהנהלת-המיפעל.

הוא הציע לי עבודה במסגרת הייצור. הוא שאל אותי כמה שאלות, והשבתתי לשביעות רצוני. למשל: שרות סדר מלא בצה"ל, 12 שנות-לימוד מקום-מגורים בגבעתיים. אחרי שק בלתי לעבודה נראתה למר אידלסון אקטואלית, גיליתי לו סוד: "אני רוצה להיות ישר איתך, כפי שאתה עימי. אני יושבת בבית-סוהר."

שתקתי לרגע, כשעיניי מתרצצות בחוסר-מנוחה, אך לבסוף הסתכלתי הישר אל תוך עיניו, כמצפה לשמוע תשובה ממנו.

מר אידלסון, אדם קשיש, גבוה, שיער-שיבה, ממשוק, דיבר בטון רגוע, ואמר לי, להפתעתי: "אז מה? זה בכלל לא משנה לי. אתה עובד טוב ולשביעות-רצוני, אז אתה תמשיך לטוב בוד גם אם ישבת על איזה עבירה שתהיה. אני מקבל אותך כפי שאתה, ולא אפלה אותך לעומת עובדים אחרים."

וכאשר הוא טופח על שיקמי, הוסיף: "עברו אצלנו אסירים רבים מתל-מונר, והסתדרנו די יפה. אחרים מהם חזרו אלינו אחרי שהשתחררו מבית-הסוהר. לי אין שום בעיה עם זה."

זה היה ביום שני, לפני שבועיים. התקיימה ההתמודדות בין גידעון פת לבין שימחה דיניץ על תפקיד יושב-ראש ההנהלה הציונית.

בצהריים קיבלתי שיחת-טלפון דחופה ממישרר בכנסת.

לא ידעתי, אבל היכיתי. היכיתי. היתה לי אינטואיציה פנימית שמדובר בזה. קשה להסביר זאת במילים. פשוט היתה לי מין תחושה.

הסתבר לי שהיועץ המישפטי לממ"ש של מחשש אותי. אם כי בתור יושב-ראש ועדת-הכנסת זה יכול היה להיות גם בהקשר אחר, היה לי ברור שזה בקשר לזה.

נסעתי עם חבר לכנסת, דרך שנמי שכה אולי שתי דקות — הדרך הארוכה ביותר בחיי. היא נמשכה ונמשכה... האמת היא שהייתי משוכנע באופי ההחלטה, אבל תמיד קיימים שדים קטנים.

השיחה עם היועץ המישפטי היתה נעימה מאוד. אין לי מושג אם כך מודיעים בדרך-כלל על סיום חקירה. אין לי ניסיון בזה.

השתיקה:

לא ציפיתי להתקפה כזאת בעיקבות ההחלטה, למיתקפה הגדולה על יוסף חריש.

קיבלתי החלטה שלא להגיב עד עכשיו, למרות שנאמרו דברים שלא היה להם שום בסיס במציאות. להם שחקתי עד עכשיו? אני רק יכול לאמר שעברה עלי תקופה קשה ביותר, שהתמשכה יותר משנתיים. במי שך התקופה הארוכה הזאת הבלגתי.

מפתחים כוודרצון אדיר. במיוחד היה לי נורא קשה להבליג על עובדות

טרנינג וכפכפים

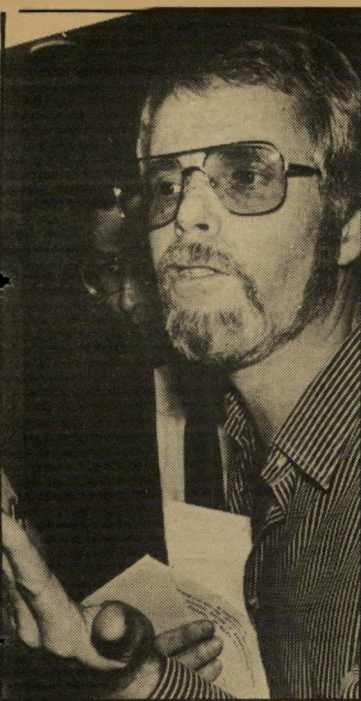
ביום הראשון בבוקר, משהגעתי לדירתו של מיכה רייסר ברא"ש-לציון, הוא שוחח בטלפון עם רופאו.

רייסר — בטרניינג כחול וכפכפים — השביע אותי שלא לפרסם פרטים על מצב בריאותו בי שנתיים האחרונות, מאז התחיל לה פרשת-אלבני: "זה אכל לי שנתיים מהחיים" ניתן למרסם שחל שיפור מידי בלחץ-הדם שלו, מאז שהודיע היועץ המשי-פטי לממשלה, יוסף חריש, שאין להעמידו לדין.

רייסר, למוד התקפות ופגני עות בשנתיים האחרונות, חשש לפתוח את סגור-פיו. מה זה חששו רעד מפחד.

במהלך הפרשה שפך את ליבו רק פעם אחת, במדור זה (העיר לס-הזו 8.7.87). אז מיט על הרקע האנושי שלו וסיפר מה עור בר עליו נרשית בעת הפרשה. אחרי-כך נאלם דום. עכשיו מת פרסם המשך המונולוג ההוא. ציפיתי למצוא אדם מאושר, שיכירני-יצחקו. אולם המיתקפה התיקשורתית על החלטת חריש, והתגובות על דבריו של גידעון גדות בתיקשורת, הרגיעו את רייסר.

בדירת-הרווקים שלו ברא"ש-לציון מצאתי אדם ששבב הלוח ושוב בחדר-האורחים, מי תוח וקופצני. רייסר מתנהג כמי שאינו מעכל עדיין את העובדה שהכל הסתיים, שהכל מאוחר. הוא עדיין מוחד מלעשות טעור יות, אינו זו בלי עצת פרקליטו. לגבי המערכה לא תמה. בי בוא היום, הבטיח לי, הוא ירחיב את היריעה, יפרט. לא כרגע. כרגע הוא רץ לחגיגה צנועה בביתו של עורך-הידן אמונה גולדנברג, חגיגה פחות צנועה בנתניה לרגל מלאת יובל שנים לדוד לוי, מנהיגו. יש בחירות באופק, יש אלוהים.

ח"כ רייסר

היו לי היהודי פרישה מהכנסתו

יסוד שנאמרו ושנכתבו, ושהן נכונות כמו העובדה שמיכה רייסר הוא שחור, ולא ג'נג'י. רק מי שעבר תהליך כל-כך שוקק מבחינה גופנית ופסיכית, יכול להבין שתיקה שכזאת. אבל שלא פירשו את איהתגובה כהסכמה לכל ה"מיתקפות."

רגעים קשים:

בתגובה הקצרה שפירסמתי אחרי הודעת חריש, הודיתי למישפחתי, לי פרקליט, לחבריי.

לכאורה, זה נשמע מנומס, כמו ש"פותרים" נאום ממלית-הכנסת במילים: "אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה..." זה לא כך. לולא התמיכה המוצקה שקיבלתי, אין לי מושג כיצד הייתי עובר את זה.

כבר קראנו על אנשים שעברו תהי-ליכים דומים. קראנו איך הם נשכרו. רגעית-שבר? היו לי רגעים קשים כנורא. ישבתי שעות ושאלתי את עצמי שאלות כמו: מדוע אנשים כותבים כל מיני דברים? רק כדי למלא טורים בע"תון? הרגשתי וזועה.

בכל אופן, אני חבר-כנסת המייצג תנועה שכזו. בי. התפוקה שלי בע"בדה ירדה ל-50%, לעומת הממוצע שלי, וזאת היתה תקופה שבה התקיימה ועדת-חרות ואירעו אירועים סוערים. גם השתתפותי בגורתי על עצמי הפי-ריעה לי. הרי פרלמנט גזור מהפועל "לדבר" (בצרפתית) ואילו, חבר פרלמנט, ואף כיושב-ראש ועדת-הכנסת, הייתי צריך לשתוק על שורה ארוכה של נושאים חשובים. למשל:

● שכר-השטורים — אני חושב ששכר-השטורים במדינה נמוך בצורה מסוכנת. כשהתחילו נשות-השטורים להתארגן, הייתי פעיל מאוד, ונרתמתי לעזרתן. מובן מאליו שזנחתי טוטאלית את הנושא הזה כשהתחילו החקירות, כדי שלא יאמרו שאני מתחנף, חליה, לשוטרים.

● מישרר-המישפטים — בכל נושא שהיה קשור בדרך זו או אחרת במישרר-המישפטים נמנעתי מלהגיב. למשל, חוק-החנינה. גם עכשיו אני חושש מלאמור איך הייתי מצביע לולא הייתי נמנע. הרי אני מכיר כבר את הספקולציות הניביות שהיו עושים בתיקשורת, אילו הייתי מצביע בעד. היו כותבים: "גו בטח, הוא רוצה להציל את עורו..." פחיתי אפילו לבלוט בכך שאהיה היחיד שנמנע. לבסוף, באורה מיקר, ולמולי, החליט גם רוני מילוא להימנע, וכך ניצלתי. לא בלשתי. איזה אנסורו! כל פוליטיקאי מנסה לבלוט כמה שיותר, ואילו אני מוריד ומוריד פרופיל במשך שנתיים.

היו לי רגעים שבהם שאלתי את עצמי: "למה, למה כל הסיפור הזה?" אם קורה אסון במשפחה, אוקיי, זה מן אלה, כמו שאומרים. פרט למוות — אתה גולר עם זה ויודע שזה סופו של תהליך — כל מה שאתה מבשל זה מה שאתה אוכל. בחרת בכתובת רעה? זאת אשמתך.

אבל במיקרה הזה שלי, אני פשוט לא מבין איך זה נפל עלי. דיברתי עלי-

מונולוג של ח"כ מיכאל רייסר

עיוות נוסף הוא ההדלפות לתיק שורת. במקביל לפרשת אלבין, התנהג לה לה חקירה במשך שנתיים. לא חקר רה על עשרות אלפי דולארים, אלא על חשדות להעלמת 13 מיליוני דולארים: המדובר בעוון־הדין שמואל ברזל. הרבר לא הודלף לעיתונות — מילה אחת לא דלפה! — במשך שנה יים, עד להגשת כתבי־האשום, וכך צריך היה להיות, גם אם מדובר במילי יונים כבדים.

בעניין שלי, העסק דלף מיד. אז שאני לא אתקומם נגד זאת? שאני

אז הוא היה מקובל מאוד בחברה, ונח שב כאשר־בורסה. בווראי, פתחתי חש' בון בחברה שלו וקיוויתי להפיק רוו' חים. לא היה לי מושג מה קרה שם יום־יום. המדובר בתקופה שבה איש לא ירע אפילו מה מחיר הלחם — זה עלה מדי יום.

מתי נודע לי בראשונה מה קרה בחשבונאי? רק בזמן החקירה במיטרה: שוכחים באיזו תקופה מדובר! קיבלתי דיווח מדי שלושה חודשים. מה הייתי צריך לחשוב, כשקיבלתי רבעון מחברה מכובדת כמו נשואה,

כך שוב ושוב עם חברים. הירוורייפרישה מהכנסת? בווראי שהיו לי, אבל החלטתי שלא. לא רצתי בשום אופן ופנים, לפרוש, גם מר צון, שמה יאמרו ש"הפרישו" אותי, ש אני מודה באשמה. לא רציתי לשלם על לא עוול בכפי.

● **כך זה התחיל:** קשה להסביר איך זה התחיל. קשה להסביר איך דבר כזה איום נופל עליך ביום בהיר אחד, ואתה לא יודע איך? למה? הרבר הנורא הראשון היה, כשקיבל-

"אלה היו הדקות הארוכות ביותר בחיי!"

עם היועץ המיטשפטי. מוכן שזה כלל גם שיחה עם אשת־לשעבר והבנות. מה אני? שאכן נגולה מליבם? הטלפון השני היה לר"ר אמנון גולדנברג (פרקליטו של רייסר, שייצג גם את גידעון גדות בפרשה). אחרי־כך טילפנתי אל אחי, ואל כמה חברים קרובים. מוכן שדויד לוי נמנה איתם. אני יודע שאומרים על אריק שרון שהוא תומך בחברים בעת צרה — אגב, גם הוא היה בסדר כלפיי — אבל דויד תמך בי, בהחלט.

אתעלם מהשאלה, מה מבדיל בין 13 מיליון דולר לבין רבבות דולארים? שאני לא אתמה, מדוע פרשה אחת כל כך פופולרית והשניה, המרתקת לא פחות, לא? אולי בגלל ההשתייכות הפוליטית של שותפולשעבר של ברזל (חיים צדוק, סריהמיטשפים לשעבר מטעם מיפלגת־העבודה)? כלומר: במצב הקיים, כשמישהו במערכת מעוניין — החקירה דולפת, ולהיפך. חייבים לשנות זאת! ● **הדברים:**

במערכות, כמו בתיקשורת, במיטרה, במערכת המיטשפטי. אם יהיה לי כוח נפשי — והלוואי ויהיה לי — את מורד איתם במיטשור המעשי. למשל: אני רוצה להציג עיוות מסוים, ומראש אני מתנצל שיש כאן הכללה. פיתאום הכל עולים על הליך ה"שי" מוע". זהו הליך שנעשה לגבי ראשי עיריות, ח"כים ושירים בעבר, אבל אז איש לא יצא נגד השימוע. בעניין שלי כולם קפצו.

ומדוע לי שם על רוחים? מדוע לא הייתי צריך להאמין שהרווחתי הרבה? הרי טיפל בי מיקי אלבין: גדול אשפיי הבורסה של אותה תקופה! הרגשתי נורא, כשסיפרו לי שהיתה כאן גניבה. מאיפה הייתי צריך לדעת? לנחש? אראה לך את הדו"חות. נו, לכי תפענחי! מה הסבירו לי אחרי־כך? שהערך של האופציות, שרווח לי בתאריך מסוים, אינו הערך האמיתי שלהן באותו התאריך — נו, באמת! גם היום לא הייתי עולה על זה: בחיים לא!

תי שיחת־טלפון ביום־השבת (בחלק השני של אוגוסט 1985), והודיעו לי שמיקי אלבין התאבד. חבר שלי — ואני לא מתבייש בזה — בן 40, התאבד! תחילה לא האמנתי. ושוב, הוא היה חבר שלי, ואני לא מתבייש בזה. הר דיתי בכך בניגוד לרבים אחרים שנעלי מו. הספרתי אותו בטלוויזיה, נכחתי בהלוויה.

לאטילאט התחילו הפירסומים על חקירות ואנשי־ציבור הקשורים בכך. בבוקר אחד קראתי בעיתון שאוזמן לחקירה, ואכן העיתון צדק. למחרת הוזמנתי לחקירה. לאיש־ציבור, הזמנה לחקירה במישי טרה אינה כבוד גדול. ביחור אחרי מה שקרה לאלבין בחקירה.

האם פחדתי? המילה "פחדתי" היא מילה קשה. מה פירוש, פחדתי? מעולם לא נקראתי קודם־לכן לחקירה. לא ידעתי מה עושים שם, איך זה נעשה, איך מתנהלים. במובן של איזודאות — פחדתי. פחדתי מפומביות החקירה, ההשלכות על המיטשפה.

אז בווראי אני מתקומם, כשאומרים שהיתה העדפה כלפיי. אילו הייתי יר שבי־ראש כור או יושב־ראש חברת־ה עובדים, והיו נכנסים לחשבונאי סכומי ענק הגדולים פי 10 מהסכומים שנכנסו אלי — אז לא הייתי נחקר, כמו שרבים מבין ה־200 לא נחקרו. אבל מכיוון שאני ח"כ...

שלא תהינה אייבהבנות: זה בהחלט לגיטימי לחקור, ואין לי מה להסתיר. אבל היו לי רגעים שחשבתי: "לעזאזל — חברי־כנסת! למה אני צריך את כל זה? בשביל התואר?"

כל אופן, לא הייתי מוכן שאם אע' זוב — יידבק בי אלמנט של רבב. הברירה היא שאילו הייתי נבחר לי משרת שר בתחילת 1982, אז על פי ועדת־אשר (הוועדה שקבעה את הנהיג לים הכלכליים לגבי שרי הממשלה) הייתי צריך לשים את כספי בחשבון של נאמנות עיוורת, הייתי צריך ללכת לחברה כמו נשואה, להפקיד את הכסף, והכל היה טוב ויפה.

● **אופציות:** 200 אנשים קיבלו אופציות מאלבין. הרשימה כוללת אנשים בכירים ביותר. מבין כל אלה הוציאו רק חלק מאני שיהציבור: גידעון גדות ואני, ושני העיתונאים.

הרי אני צל־צילו של ספק שלא עשיתי דבר כדי לתת טובת־הנאה למי קי אלבין. כשמכירים על איפה ואיפה, פה זה מתחיל. אז כשמוציאים אותי מחברה כזאת מכובדת, רק מפני שאני ח"כ, ומישהו (יצחק זמיר, היועץ המיטשפטי הקודם לממשלה) ניסה להציג זאת כאילו התי עוררתי כבוקר אחד ומצאתי שטרות ירוקים...

הרי מדובר בחודשים אוקטובר, נר במבר, דצמבר 1982. זאת היתה תקר פתי־הפריחה של הבורסה. האינפלציה היתה בשיאה.

אגב, אשת־לשעבר, חנה, היא־היא שפתחה את החשבון כנשואה. זה חש' בון שנתת כנאמנות עיוורת. אני אינ' ני מבין בכך, אבל אינ' מתכחש לאחי רייתי. כן, היא פתחה את החשבון בנ' שואה בגלל ידיוותי עם מיקי אלבין. בווראי! היה לי חבר שהיום כולם אומ' רים עליו כל מה שאפשר לאמור, אבל

● **עסקים:** אין לי שום כוונה שב' עולם להיות חבר בשום דירקטוריון צי' בורי, משום שאין אדם יכול לרדת מהיכן יצמחו כל מיני דברים מדהימים. זה לא חסר לי, ובכנות, אני לא מסוגל לעבור את זה פעם נוספת.

● **מבחינה ציבורית:** במהלך החקירות נתקלתי בכל מיני עיוותים

אלבין: 200 חברים

רייסר עם אלבין

היחה לי שיחה מכאיבה נורא עם בניו.

בקור "נשואה", הקרן שנוהלה על־ידי מיכאל אלבין, שמואל ("מולי") אבישר, שהיה בעבר שחקן־כדורסל, ואליעזר כרמל — איש "בנק־ישראל", שסיים שם את עבודתו בנסיבות השנויות במחלוקת. משהתחילו החקירות בענייני של אלבין, עיינה המיטשפטה ברישית־הלקוחות של הקרן ו שלפה כ־200 שמות של לקוחות שקיבלו אופציות. הרשימה חסו' יה ביותר, אך נמנים עליה כמה מראשי קהילת־המודיעין של ישראל בעבר, כמו יוסף הרמלין (הרמלין הוא חותנו של אבישר), אנשי כלכלה ותיקשורת בהווה ובעבר.

התבטא שאין זה הוגן לשמוט את אלבין, שאינו בין החיים ושעל־כן אינו יכול להתגונן. רייסר אינו מסתיר מחבריו שהוא "משתגע להבין" את אשר קרה, פשוט יוצא מדעתו להבין את אשר הסתתר בראשו של אלבין המנוח. אולם אלבין קפץ אל המוות, וכמעט לקח עימו כמה מידידיו הטובים ביותר. אבל רייסר לא יאמר זאת בקול לעולם.

הוא מתעסק בנושא אלבין, מכורח הנסיבות, יומם ולילה, מזה חודשים, עיסוק כפייתי ממש.

"פיתאום", אמר לידיד, והס' תכל בו בהפתעה גמורה: "השם הזה, אלבין, נעשה כל־כך מרכזי בחיי..."

■ ■ ■ מהי "רשימת ה־200"? זוהי הרשימה של מקבלי האופציות

מהו חבר? על־פי כל קריטריון, זהו אדם האוהב אותך והדואג לאינטרסים שלך, גם כשאין בסביבתו המיידית, אדם שאתה בראש מעייניו. בראשו של מיקי אלבין המנוח היו, כפי שמצטייר כיום, מאתי יים (200!) חברים. לכולם־לכולם הוא דאג על פי טענתם, מאחורי גבם וללא ידיעתם — ועם רשימה זאת נמנים, באורח־פלא, השמנא והסלתא של עולם־העסקים, ה' תיקשורת וזרועות־הביטחון של המדינה.

במשך החודשים שבהם עקבתי אחרי תגובותיהם של חברי־כנסת גידעון גדות ומיכה רייסר, נכחתי למחות בהתפרצותי זעם אחת של גדות כלפי אלבין. השיחה היתה פרטית, אולם גדות לא טרח להנמיך את הטון. אצל מיכה רייסר, המערכת ה' רגשית סבוכה יותר: "את מיקי היכרתי אחרי מערכת־הבחירות ב־1977. תיכף אזכר בדיוק — זה היה בלישכתו של עזר וייצמן. הוא כבר היה אז שר־ביטחון, ואני הייתי מקורב אליו. מיקי ומתי עצמון הסתובבו שם. נדמה לי שאילו תהילה (השליש הצבאי של וייצמן) ערך היכרות בינינו. לא נוצרה בינינו כימיה מיני דית. אחרי פרק־זמן נוסף ערכו היכרות בינינו שוב. "אני לא מרגיש נוח כשאני מדבר על אלבין. כל מה שלא אגיד — לא יהיה טוב!"

בשיחות פרטיות לא הפסיק רייסר לאמץ את מוחו, לשתף חברים ולפענח את תעלומת אלבין. בן, הוא מכריז גם כיום: "הוא היה חבר שלי: חבר מוליטי, חבר לעסקים, בטחתי בו!" באחרונה

ארוחת-ערב בעזה

ערב כבר ירד ואיתו השאלה הגדולה לגביי באותו הרגע. האם לחזור לתל-אביב או לבלות את הלילה בעזה?

כבר היה ברור כי השביתה למחרת היום תהיה מוחלטת. הסבירו לי שהשביתה תיכלול גם השבתות-מכריות כללית, וכי שום רכב לא ייראה ברחובות עזה. אמרו לי שאם אסע לתל-אביב ספק אם אוכל לחזור למחרת היום כדי לסקר את השביתה הגדולה.

הרעיון לישון בעזה לא נראה באותו רגע מפתה ביותר. איש לא יכול היה לצפות מה יתרחש באותו הלילה ולמחרת היום. עזה גם אינה משופעת בבתים-מלון כי מי ירצה לבוא הנה, ומה יש לתיירים לחפש פה? שאלו אותי ספק בצחוק ספק בצנינות מרירה. אחרי לבטים ממושכים החלטתי לבלות את הלילה בעזה. המארח שלי, והנהג שהסיע אותנו במשך היום, לקח

עליה הזמנה אותי לאכול ארוחת-ערב בחברת אורחיה-המלון האחרים. ארוחת-הערב כללה שניצל, פסטה, שעועית ירוקה, סלטי-ירקות מתובל היטב, צ'יפס, מרק כמנה ראשונה, ופירות כמנה אחרונה. אחרי ארוחת-הערב יצאתי לסויר של לילה בעיר. ליד בניין המינהל האזרחי התאספו כמה מתושבי אחת השכונות בעזה. הם סיפרו בתלהבות כי אחרי הצהריים נכנס כוח של חיילים אל השכונה ועצר כמה עשירות מן התושבים.

החיילים הבטיחו כי האנשים ישוחררו עוד באותו הלילה, ובנייה-מיש פחות המתינו ליד הגדר הקרובים. הם היו נסערים ואמרו כי חלק מן העצורים פצועים, והם לא יודעים מה עלה בגורלם ואם קיבלו טיפול רפואי. חלקם גם הודו לחשוק ולחשוק בעצמם ולהראות את המכות שקיבלו בעצמם מן החיילים.

הקצין במקום הסביר כי אין לו אפשרות לדעת אם העצורים ישוחררו כעבור שעה, שתיים, או רק למחרת בבוקר. הוא ניסה להרגיע את הנוכחים ואמר כי הפצועים הועברו לבית החולים שיפא וכי במקום עצמו יש רק עצורים שאינם פצועים. אך דבריו לא

גיוס לעבודה חיילים מוציאים תושב עזה מביתו, כדי ש-יפנה מחסום של צמיגים בוערים שהוצב בכביש הראשי. משמאל: מחסום בכניסה למחנה הפליטים אל-בורג.

הועילו במיוחד ובנייה-מישפה המי שכו להמתין במקום.

"רץ" ימינה מהליכוך

אני חזרתי למלון. הרחובות היו חשוכים וריקים ובאוויר היה הרבה מתח טעון. בחדרה-מגורים של המלון ישבו כמה פלסטינים בחברת שני המינהלים הגרמנים וצפו בשידורי החדשות של הערוץ השני של הטלוויזיה המצרית באנגלית.

אחרי-כך עברנו לצפות במהדורת החדשות של הטלוויזיה הישראלית. שם ראינו את מה שקרה באותו היום בגדה-המערבית ובעזה. במהלך המידע נעשה ניסיון להסביר לעיתונאי האיסטנטי איפה נמצאת אוס-אל-פחם, שבה היתה באותו היום הפגנה. ההסבר הצמצום למשפט קצר באנגלית מפי אחד הפלסטינים: "זה בערך באמצע פלסטין".

מייד אחרי הופעתו של רוני מילוא במהדורת-החדשות הופיע ח"כ רן כהן. שם, בעזה, לא ברורים כל-כך ההבדלים בין הפוליטיקאים השונים המופיעים בטלוויזיה וכולם נראים כאיש אחד. השאלה: האם הטיפוס הזה (רן כהן) הוא אותו הטיפוס שהופיע קודם (רוני מילוא)? הותירה אותי פעורת פה.

ניסיתי, אולי לשווא, להסביר שרוני מילוא הוא איש-הליכוך ורן כהן הוא איש מחנה-השלום: "לא, זהו רן כהן. הוא מתגורר בירדן. אמרתי, 'אה', בא החיך, 'וזה יומר ימינה מהליכוך?' ולא ידעתי איך לצאת מזה. דברים שנראים לנו כמוכנים מאליהם, מקבלים בעזה פתאום משמעות אחרת לגמרי, פרו-פורציות אחרות לחלוטין.

שם, בלילה בעזה, שניו כל הפוליטיקאים את חיותם ופרצופם, הם נראו

כאילו הם שייכים לעולם אחר, לתחום מושגים שונה. זמן קצר אחרי מהדורת-החדשות ואחרי שיחה קצרה, שבמהלכה חולקו לאורחים עוגיות-מרים מתוקות כדבש, פרשתי לחדר לישון. המינהל היתה רכה והסרנים נקיים. בחדרה-מבטיה היו שתי מגבות גדולות מונחות על מיתלה-מתכת. היה שם סבון ונייר-טואלט למכביר, כמו בכל בית-מלון מכובד. לא היה בחדר מכשיר-רדיו או טלוויזיה, גם לא טלפון. אבל במצבה-עייפות שלי זה לא היה משמעותי.

ביקשתי השכמה לשעה 7 בבוקר. קבעתי עם המארח שלי שיגיע למלון ב-8 והוא הבטיח שיבוא, גם אם יצטרך ללכת ברגל בגלל שביתה-המכונות. השיחה בארוחת-הבוקר בין שני המינהלים בגרמנים והעיתונאי האיטלקי נסכה סביב מקומות-נופש באירופה, ומדוע הגרמנים אינם נוסעים יותר לחופש לאיטליה ומעריפים את ספרד. הגרמנים, ביקור אופייני, המינהל שיבואו לאסוף אותם לעבודה. הם לא כל-כך הבינו איך הפלסטינים, שכל-כך רוצים שיצאו להם, יכולים לשבות דווקא כשיש להם שני אנשי מיקצוע גרמנים, שצריכים לעזוב בעוד יומיים את הארץ.

אחרי שסיימנו את ארוחת-הבוקר, בעוד התושבים הפלסטינים העובדים במלון נסערים מן השביתה, ישבו להם שני הגרמנים, זה מעשן מיקטרת ריחנית והשני סיגריות גרמניות, והקשיבו בשקט ובתבונה ללונדון-צ'ה'ל ששודר באחת מתחנות-הרדיו.

לונדון-צ'ה'ל כבר התחילו להגיע הידיונים על השביתה בכל הכפרים והי ערים הערביות בתחומי-ישראל ומעבר לקהיר. היה ברור שכל המדינה סוערת וכי גם בשטחים הכבושים לא עומד להיות יום שקט במיוחד.

חצי שעה אחרי-כך פתחה עליה את הדיוור כדי לשמוע את החדשות של קול-ישראל בערבית. זה היה ביום השני בבוקר. באותו היום שבו החליטו הערבים בישראל לשבות לאות הודות עם אחיהם בשטחים הכבושים. הדיעה הראשונה בחדשות קול-ישראל בערבית היתה כי נשיא איטליה סיים את ביקורו בישראל.

הדיעה השנייה סיפרה כי שימעון פרס סיים את ביקורו בבואיאל ושב לארץ. הדיעה השלישית היתה על מסקנותיו של האלופ מתן וילנאי לגבי הדין שיש למצות עם האזרחים ל-לילה-הגיליונים בצפון הארץ. רק בידיעה הרביעית התייחס קול-ישראל בערבית לשביתה. גם אז לא סופר על הפגנות ולא על מהומות, אלא על שביתה כללית של הערבים בישראל. הפלסטינים שהיו לצידו באותו הרגע חייכו בגיחוך ובצניניות.

המארח שלי הגיע בשעה היעודה, כשבידו שני עיתונים יומיים: אל-נור, הנחשב לעיתון פרו-ירדני, ואל-קודס, הנחשב לפרו-ישראלי. הוא גם סיפר לי כי בערב הקודם, אחרי שעזב אותי במלון, הקשיב לקול-אשף, המשדר מבגדאד. הוא סיפר כי יאסר ערפאת ירבר במשך חצי שעה.

ערפאת פנה לאחים במדינות הערב ואמר להם שגם אם הם לא רוצים להשתתף במאבק של הפלסטינים זה לא נורא. "די לנו", אמר ערפאת, "ביל-רים שזורקים אבנים, די לנו בקונס של ירושלים, די לנו בנשים שיוצאות להפגין. אנחנו נמשיך במאבק". רדיו אשף משדר בכל ערב במשך שעה וחצי מן השעה 7 וחצי בערב. קשה לקלוט את התחנה, הסבירו לי, כי התחנות הישראליות מפריעות במתכוון.

מים בכדים

אחרי ארוחת-בוקר וקפה תורכי מבושל, יצאנו לסיבוב רגלי בעיר. העיר היתה שקטה לחלוטין. היתה רומה לעיר יהודית ביום-הכיפורים, מכונות מועטות בלבד נראו ברחובות, אנשים מעטים הסתובבו. הרוב ישבו בבתי ולא יצאו משם. ליד פתח בית-החולים שיפא עדיין עמדו מישמרות של חיילים שבדקו את

הכאים. לא עצרנו והמשכנו הלאה. אחרי הסיבוב הרגלי הבנתי שכלב הזה מוטב לצאת מעזה ולחזור אליה ברכב, כדי שאוכל לנסוע באופן יותר חופשי, ולא לכבול אלי את המארח, שחשש מכל מחסום צבאי בדרך. אבל רצון פשוט זה, לחזור למחסום-איראן, התגלה כמסוכן ביותר. שום תחנת מוניות בעיר לא ענתה לצילצולי-הטלפון.

איש לא היה מוכן להסתכן בשביתת-השביתה ולצאת עם ריכוז כרי לקחת אותי בחזרה למכונית על גבולי הרצועה.

המארח שלי השקיע מאמצים רבים. הוא הצליח לבסוף לשכנע מישוה שיסיע אותי, תוך שהוא מסביר לו שאני עיתונאית וכי חשוב בשיתוף-אין יסתובבו וירגישו חופשי בשטח. אל מחסום-איראן הגעתי בשעה 11 בבוקר. אחרי ששתיתי קפה בתחנת-הדלק הסמוכה לקיבוץ יד-מרדכי, חזרתי בי ליוויות צוות-טלוויזיה זרים לתוך רצועת-עזה, מתוך כוונה לסקר ולצלם את השביתה.

ברחוב הראשי של עזה היו צמיגים בוערים. זמן קצר אחרי שנדלקה האש הגיעו למקום בדרה ג'פים של מישמר-הגבול. החיילים ירדו עם ניש-קם מן המכוניות והתחילו לאסוף תושבים מזרמנים מסביב כדי שאלה יפנו את הצמיגים ויכבו את הבערה. משלא נמצאו תושבים ברחוב רפקו החיילים על שערי-הברזל של הבתים והוציאו תושבים מבתיהם כדי שאלה יביאו מים בכדים ובקערות כדי לכבות את האש. כל הלילה היה עדין מכיוון שבמקום היתה נוכחות מאסיבית של צוות-טלוויזיה אמריקאים. יתכן שלולא נוכחות זו היה היחס קשה בהרבה.

אחרי שניים-שלושה אירועים כאלה בתוך העיר עזה עצמה, החלטנו לנסוע דרומה לעבר מחנות-הפליטים והאן יונס. בכניסה למחנה-הפליטים אל-בורג ראינו כוחות גדולים של חיילים ומולם הפגנה ענקית של אלפים מתר שבי המחנה. אלה צעדו בשורות שריות, צופים, כשהם צועקים, ובראשם הלך צעיר שנשא רגל פלסטיני ענק שהתנופה ברוח.

אלוהי-מישנה שהכחין בנציגיה-התיק שורת ששטעו לעבר ההפגנה, רץ לעברנו והתחנן שנתרחק מהמקום כדי שלא נלהיט את הרוחות. הם בדיוק עומדים לחזור בחזרה למחנה, אמר, "אני מאוד מבקש מכם לעמוד בצד, ואני מבטיח שאנחנו לכם להכנס פנימה כשהדבר יהיה אפשרי".

עמרנו בצד. שמענו רעש מהריש אוזניים. אחרי זמן התברר לנו שהתושבים גוררו להם הכביש גרוטאות של מכונות, מכונות-כבישה, טלוויזיות ו-שאר גרוטאות שונות ומשונות. פצי צו-האזינו התחילו להתעופף לכל עבר. החיילים לא היו מרוצים ביותר מן המשימה שהוטלה עליהם ביום קר זה. הם היו מצויידים בחגור מלא, בקסדה, בנשק כבד, במגנים שקופים, באלות, וחלקם במכשירי-קשר ובמטילי פצי-צו-האזינו.

הם נראו עייפים ביותר, וניצלו כל רגע להשתרעות על הקרקע, למרות שזו היתה בזיועית למדי, וכל רגע-פנאי לעישון סיגריה ולמנוחה. למולם היו חבריהם, חבושי-מיסכות גז, חבושי-קסדות, שניסו לחדור לתוך מחנה הפליטים ול-הרגיע את הרוחות. באוויר חג הליקופטר רעשני, שהמי-טיר על המחנה כמויות אדירות של גזא-מרמיע. אך ההפגנה לא שככה, ההמון לא "נרגע", התושבים לא חזרו בשקט לבתיהם, ומפקדי-האזור בא והמציא לי-דנו צו, לפיו הוכרו האזור כשטח צבאי סגור, ולנו לא נותר אלא לקפל את עצמנו ואת ציוד-הציוד ולחזור אל השטח הבטוח שבצידו הצפוני של הקר-הירוק.

שם, באזור שבו חייבים לחגור חגורות-ביטחות, התחיל פתאום לרדת גשם. פתאום היתה תנועה על הכביש, גיידי-מישורה, שהמתנה בפניה נס-תרת של הכביש, לא חיפשה מיידית-אנשים לעזור אותם, אלא עברייני-תנועה כדי לרשום להם דו"ח. שם זה היה ישראלי, מחקק של 20 קילומטר, כאילו כוכב אחר.

תינוק מאסיר-עולם

(המשך מעמוד 31)
אם כי ודעו של בעלה נפגם בגלל זיהום בדרכי-השתן, והביציות מתו. יפה היתה עצובה ונאכנת, אבל אפילו לרגע לא עלה על דעתה לוותר. מיד התחילה לדאוג כי בעלה יקבל את הטיפול המתאים, שיפא את הר-קת בדרכי-השתן. חודשי-השתן, הטיפול, ויפה כבר פנתה לרופא פרטי, אלא שאז התברר כי שרות בתי-הסוהר שלח אורולוג מבית-החולים אסף הר-פא והוא התחיל לטפל בבעלה. אחרי שקיבל את התרופות, והיה צורך לערוך בדיקה כדי לקבוע את הצלחת-הטיפול, הועבר רחמים לכלל באר-שבע.

כמה פעמים התענינה יפה במירפאת בית-החולים ברמלה לתוצאות הבדיקה של בעלה. במשך חודש ימים נאמר לה כי התוצאה טרם הגיעה. לבסוף ריחם עליה אחר מעובדי המירפאה ואמר לה כי הבדיקה כלל לא נשלחה לערוך החולים. "מישהו זרק אותה לפח מכיוון שלא היה רכב לשלוח אותה לבית-החולים", סיפר לה.

"בכלל באר-שבע מנסים לעזור לי. הם מאוד נחמדים אלי", היא אומרת, אבל בית-החולים סוורוקה בבאר-שבע אינו מוכן לעשות את הבדיקות הדר-שות לרחמים, אלא אם כן תעבור יפה את ההפריה והלידה בבאר-שבע. אבל זה הגוף שלי, ואני עברתי את כל הטיפולים בבית-החולים בקריה, אני סומכת עליהם, יש להם ציוד חדש ושיטה פחות מכאיבה, ואני רוצה להי-שאר אצלם", אומרת יפה.

היא מסבירה את כל הקשיים הכרו-כים בהפריה בבאר-שבע ומנסה להווי את המערכת המסורבלת של שרות בתי-הסוהר. "אני צריכה לעבור שוב את כל הטיפול מחדש. וזה רק אחרי שהיה ברור כי רחמים כבר בריא, והוד-רע שלו אינו פגום. אז אצטרך לעבור כל יום טיפולים שלוקחים כמעט יום-שלם.

"אין לי מקום להתגורר בבאר-שבע ולא אוכל לחזור כל יום למקום מגורי, במרכז-הארץ. גם את הדריון אצטרך לעבור, כאשר אני מיטלטלת לבאר-שבע, וזה לא כל-כך טוב הדריון. ואחרי כך הלידה, והטיפולים של אחרי הלי-דה, זה כל-כך אפשי. ומה יקרה אם שוב יעבירו את רחמים לכלא אחר, ואני-אשאר תקועה בבאר-שבע בלעדיו ול-לא כל מחר וקרב?

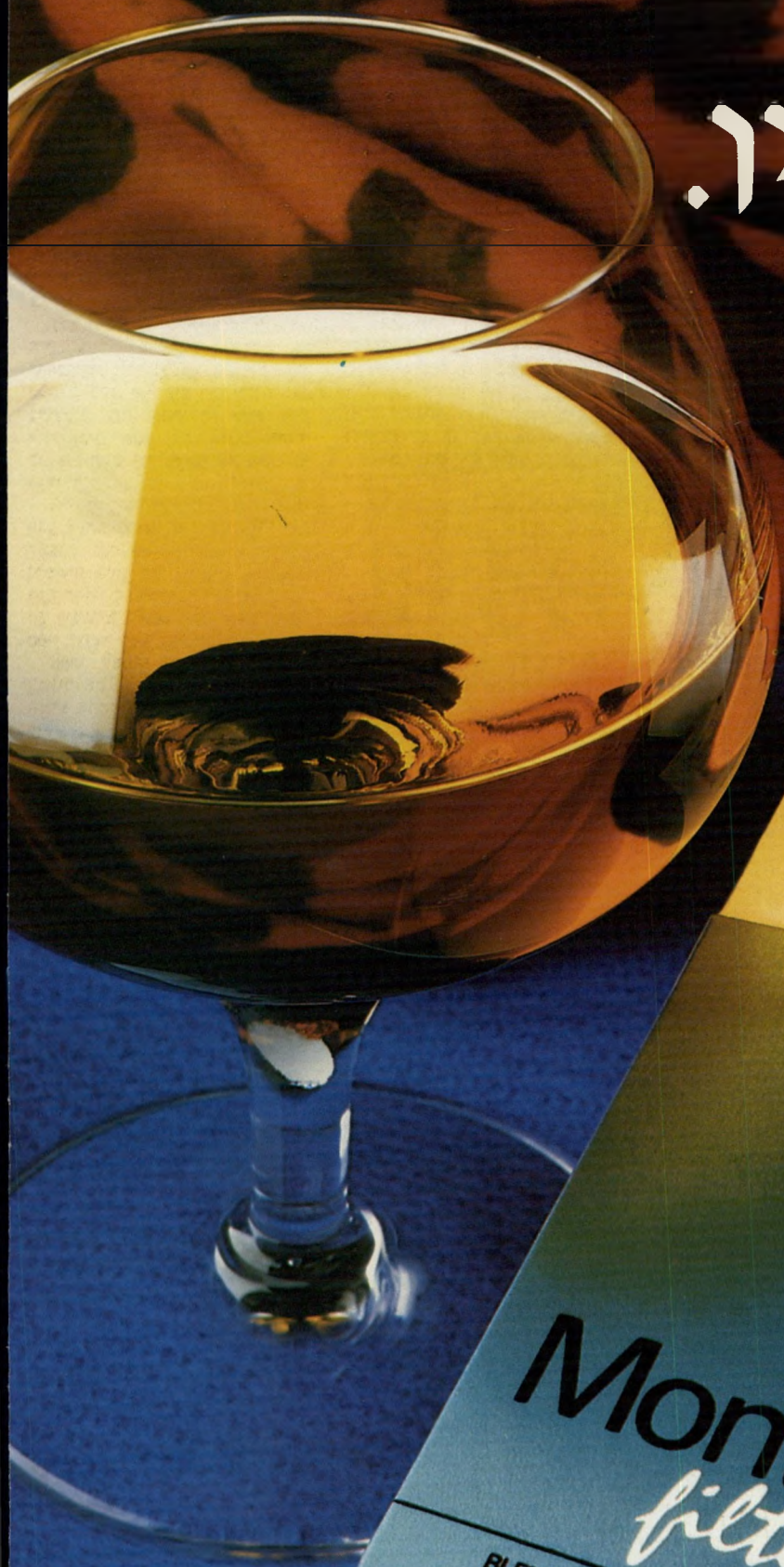
"אני רוצה שיתנו לרחמים טיפול אורולוגי בבאר-שבע, וכאשר יגיע המו-עד לתת זרע, שיעבירו אותו במכונית של שרות בתי-הסוהר לקריה, כמו שמביאים אסיר להתגרש. אם אפשר להביא אסירים לרבנות כדי לסיים חיי-מישפה אפשר להביא אותו לקריה כדי להקים מישפחה. זה רק פעם בחצי שנה, וזה לא כל-כך מסוכן". היא אר-מנה, ובענינה ניצוץ של עקשנות. המי-בשר כי האשה הקטנה הזאת תתגבר על כל מכשול כדי להשיג ילד מבעלה.

חסידה ותינוק-מבחנה

למרות דבקוטה ברחמים היא אינה ממליצה לנשים להינשא לאסירים. "חברה שלי, שצוירה ממני בעשר שנים, התייעצה איתי איך להת-חתן עם אסיר שאינו אפילו אסיר-עולם, אמרתי לה שזה לא כדאי. שתלך לצבא, ותלמד מיקצוע ואז תגלה שזה היה חלום-ילדות. לולא נקלעתי לגדולה הזו, אני לא חושבת שהייתי נכנסת לזה בעיניים פקוחות", היא אומרת.

בינתיים היא מבבל את זמנה בבית-קורם אצל רחמים ובכתובית מיכתבים אליו. "כאשר קשה לי מאוד אני יושבת וכותבת לו, אבל לרוב אני לא שולחת, כי אני לא רוצה להכביר עליו גם כצי-רות שלי", היא אומרת. בערבים העצובים והארוכים שלה היא מצוירת בצבעי-שמון, תחביב שלה עוד מתקופת בית-הספר. צוירה האחרון מראה אשה לבושה-כחולה עומדת לפני כלא מסור, כאשר חסידה גדולה ולי-בנה בשמים מובילה במקורה תינוק כחול-ענינים הנחנן במבנה גדולה. "אבל זו לא חסידה", היא אומרת בצחוק, "זה רופא, כי חסידה לא יכולה להביא תינוקות-מבחנה".

מונטנה עכשיו.

העולם הזה

מיסמך מיוחד במינו:

ימנה של

"מחבלות"

בעזה

